A.E. Talaia BRC19911000_234

234

BIBLIOTECA
ARXIU

talaia

agrupació excursionista

VILANOVA I LA GELTRÚ

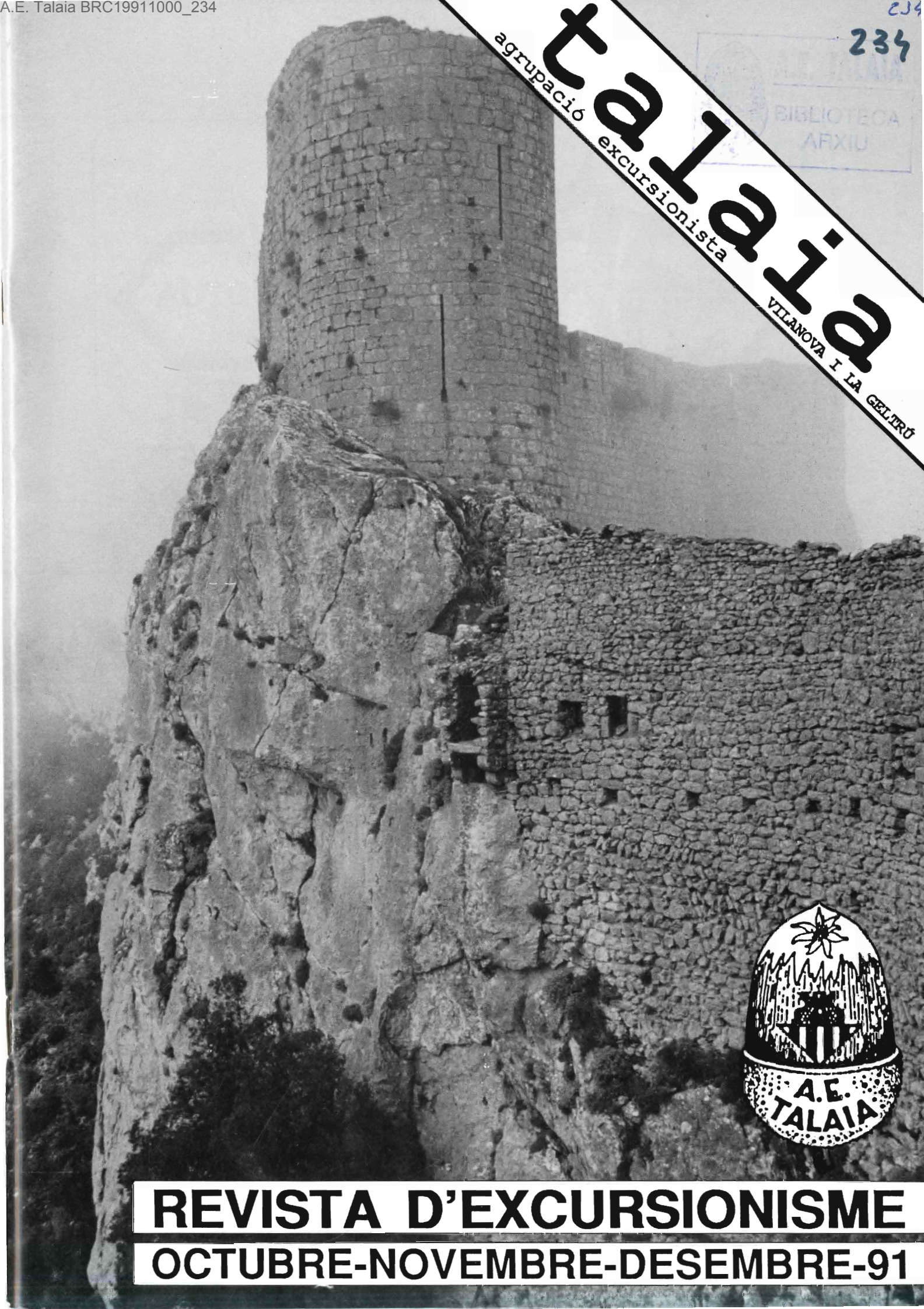

A.E. TALAIA

REVISTA D'EXCURSIONISME

OCTUBRE-NOVEMBRE-DESEMBRE-91

CAVAS
Ferret
GUARDIOLA DE FONT-RUBÍ

LA QUALITAT
Bar Blau
SUPERMERCATS * SEGUR DE CALAFELL

AUTO - ESCOLA I ASSEGURANCES

DOMENECH

PLAÇA CATALUNYA, 8 - TEL. 893 06 67
08800 - VILANOVA I LA GELTRÚ

TEÒRIQUES AMB PROFESSOR
MATINS I TARDES
LOCAL CLIMATITZAT

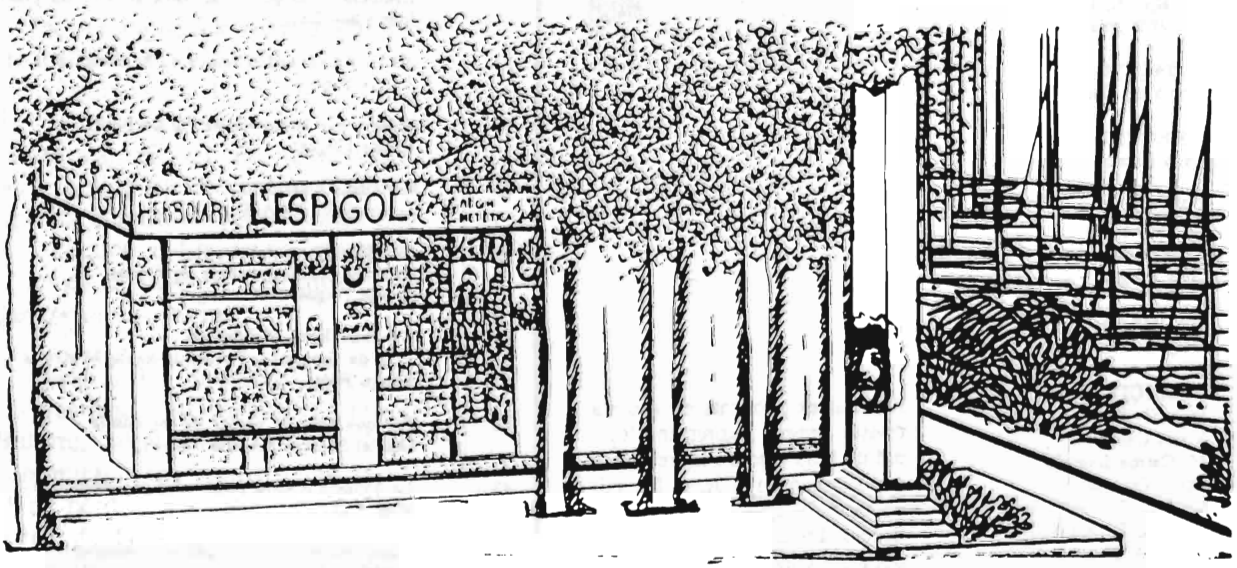

HERBOLARI L'ESPIGOL

Herbes, Dietètica, Formatges i Especialitats

Rambla de la Pau, 103 - Tel. 815 13 11 08800 Vilanova i la Geltrú

Adherida a:
Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya
Federació Catalana d'Espeleologia
Federació Catalana d'Esports d'Hivern
Associació Espanyola de Camping i Caravaning

AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA TALAIA

Carrer Comerç, 4
Tel. 893 12 57
08800 Vilanova i la Geltrú
C.I.F. G-58124702

Nº 234

REVISTA D'EXCURSIONISME

OCTUBRE - NOVEMBRE - DESEMBRE - 91

EDITORS
Agrupació Excursionista Talaia

PRESIDENT
Salvador Butí i Papiol

SECRETARI
Antoni Sagarra i Mas

REDACCIO
Secció de Cultura

DIRECCIO
Josep Blanes

EDICIO
Blanca Forgas
Agustí Poch
Lluís Forgas

MAQUETA
Josep Blanes

PUBLICITAT
Joan Sivill
Virtut Castro
M. Carme Barceló
Oriol Ventosa

COL.LABORADORS
Vicenç Carbonell
Josep Voltà
Toni Sagarra
Salvador Butí
Angels Parés

Els articles publicats en aquesta revista sempre expressen l'opinió de llurs autors i no reflecteixen l'opinió de la Junta Directiva de l'Agrupació ni de la Redacció. En tot cas, l'A.E.Talaia donarà a conèixer el seu parer a través de les editorials o en articles o notes signades per la Junta.

IMPRESSIO
Gràfiques Llopart
Sant Antoni, 63
Sant Sadurní d'Anoia
Tel. 891 03 12

DIPOSIT LEGAL
B-24619-90

FOTO PORTADA:

Una de les torres del castell de Peyrapertusa entremig de la boira.

Foto: Josep Blanes.

SUMARI

3 **Editorial**
Equip de Redacció

4 **... Allà hi hauran les muntanyes que vas estimar**
Antoni Ordovàs

7 **L'epíleg d'un muntanyenc**
Josep Blanes

9 **"Fedra", una fragància misteriosa de Mont-rebei**
Jaume Soler

11 **10 Mostres de Bolets a l'A.E.Talaia**
M. Carme Barceló

14 **El marge llarg del Picorb**
Vicenç Carbonell

16 **El Pedraforca, un cop més**
Antoni Sagarra

19 **Botes, motxilla ... i bicicleta**
Andreu Ferrer (BTT)

20 **El paisatge als museus de Vilanova i la Geltrú**
Josep M. Alsó

21 **Terradets, una paret vençuda o una escalada col.lectiva a la Supertramp**
Joan Toledano

24 **Catalunya Nord**
XXI Sortida del Cicle "Coneguem Catalunya"
Salvador Butí

26 **El pas de l'autopista pel terme de Vilanova i la Geltrú**
Josep Blanes

30 **El "hobby" d'aquesta tardor**
Evolució de la geografia física al N.O. de Vilanova
Joan Lluís Sivill

32 **XXVè Aniversari d'Amics de la Sardana**
Antoni Sagarra

33 **Passeig per la tardor al Pla de Boavi**
Blanca Forgas

35 **Activitats d'escalada**
Jaume Soler (GEAM)

36 **Del Baix Ebre al Solsonès**
Paüls-El Montsagre-Prat de Comte
Blanca Forgas

39 **Del Baix Ebre al Solsonès**
Prat de Comte-La Fontcalda-Santa Madrona
Blanca Forgas

42 **Per què hem de parlar de toponímia**
Gabriel Senabre i Alfred Castells

43 **La història d'unes caminades excursionistes**
Josep Voltà

44 **Complexitat (de les relacions humanes)**
Agustí Poch

45 **Crònica del "cotarro" talaienc**
Equip de Redacció

47 **Les Marxes en marxa**
Antoni Sagarra

51 **Abadies occitanes (2)**
Fontfreda
Salvador Butí

53 **Crònica literària**
Joan Sivill

54 **Noticiari**
Equip de Redacció

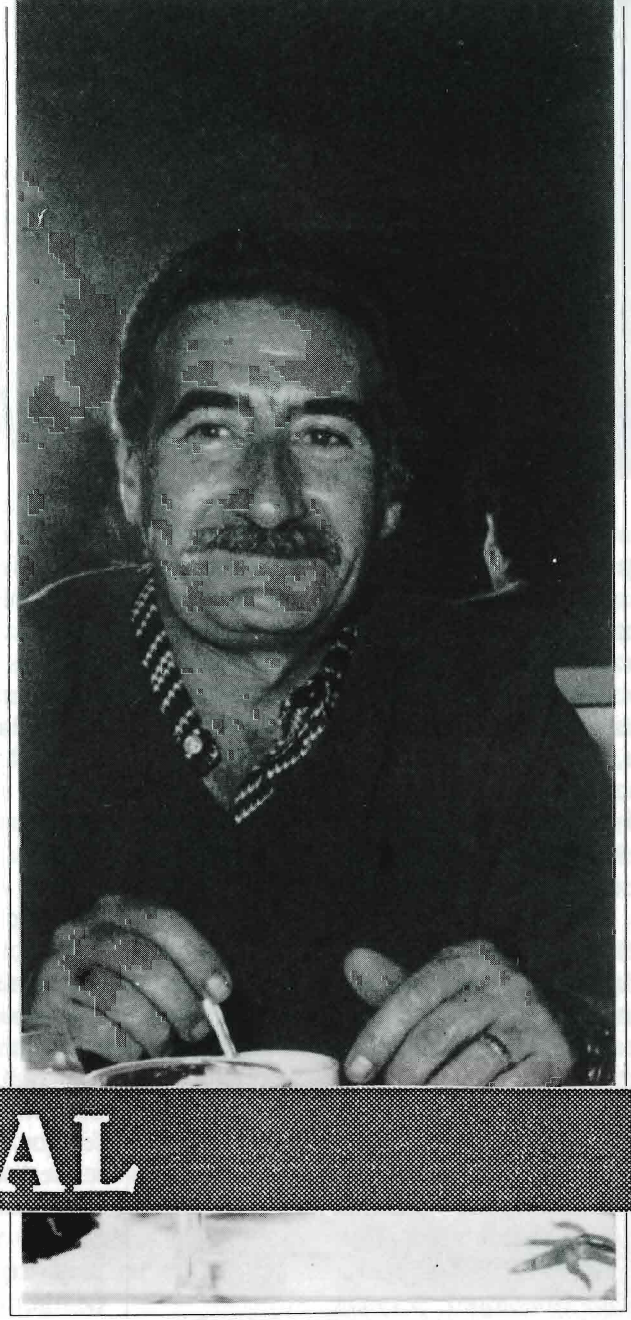

EDITORIAL

La pèrdua d'una vida és sempre un fet trist, però la vida continua. Si, a més, aquesta vida formava part d'una comunitat per la qual treballava, el fet és lamentable, però la vida ha de continuar. Si en aquesta comunitat les persones que hi dediquen esforços no abunden, el fet és doblement llastimós, però cal continuar vivint.

Josep Julià, membre fundador, ex-president, responsable del refugi Baldric, soci actiu de la nostra comunitat excursionista, ha mort. Hem perdut una peça de l'engranatge de la nostra Talaia, però la màquina ha de continuar endavant, amb més força si és possible.

Ell formarà part de la nostra petita història. L'Agrupació Excursionista Talaia no hagués estat el que és ara sense homes com ell, i la nostra personalitat, formada per les aportacions de molts, té una de les seves arrels en el seu record.

A.E. TALAIA
BIBLIOTECA
ARXIU

EL DARRER ADEU

... ALLÀ HI HAURAN LES MUNTANYES QUE VAS ESTIMAR

En Josep Julià i Llobet ens ha deixat. Un gran excursionista ha partit per sempre del nostre entorn, quasi sense previ avís, com succeeix a vegades amb punyent sorpresa. Davant el desenllaç restes desconcertat, anihilat, perquè sempre ve de nou, és dur d'admetre, i a l'emoció continguda segueix l'abatiment intrínsec i apesarat. Tot seguit van agençant-se retentives recordances, sobreposant-se imprecises, insistents i comença a passar una cinta d'imatges, recents o distants en el temps.

Hi ha persones de tots els graus de coneixença, bé sigui de parentiu o d'amistat, i durant dies o mesos no tens cap contacte directe o no hi ha hagut oportunitat de veure-les, però saps que són allà i això ens dóna un recolzament d'íntima seguretat. Quan malauradament arriben aquests adéus definitius, els suports de referència trontollen i imperceptiblement quelcom de nosaltres també se'n va.

En Josep i jo érem de la mateixa generació. Apassionat excursionista de soca-rel, amb empenta i sense defallir un moment en la seva trajectòria humana, superà adversitats i aplegà satisfaccions en la seva intensa vida muntanyenca, fet que l'havia dut a ser el primer president de la Secció de Muntanya i més tard de la pròpia Agrupació.

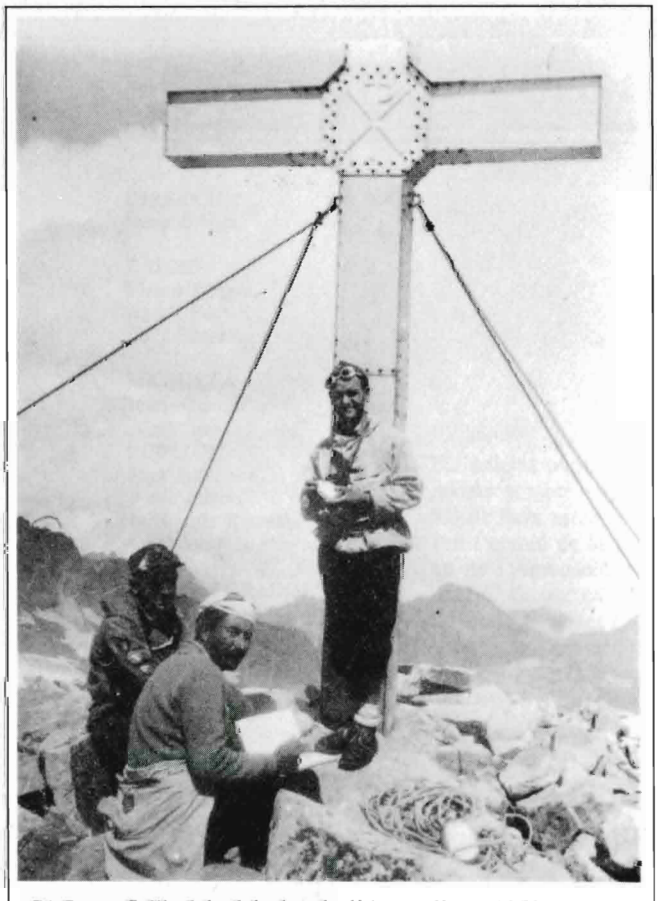

El Josep Julià dalt del cim de l'Aneto l'any 1958 amb el Pitu Blanes i el Ramon Lozada. Foto: A. Ordovàs

Dia a dia, mantenia un model de viure i un ideal en una societat on sovintegen els aiguabarrejos i desercions. Però l'amor a la natura el mantingué perseverant, impertèrrit i obstinat, il.lusionat per emprendre algun nou viatge com aquell als Andes del Perú.

Es prou difícil glossar en unes ratlles vicissituds, caminades i vivències referint-se a un amic.

Com a excursionista, n'hi ha tantes per explicar! En tot cas, un seguici de remembrances primerenques van adquirint prioritat. Diverses vegades havíem esmentat amb delectació sobre una escapada concreta de les moltes anades al Garraf. I aquella sortida podria escaure un sincer panegíric a l'amic absent, en un breu relat resumit d'un temps ja llunyà.

A darrers d'octubre vam tenir el primer contacte excursionista. Havíem organitzat una sortida amb la finalitat de cercar bolets, i en un camió protegit de baranes ens desplaçàrem a Pontons. Els ocasionals viatgers que duia el vehicle asseguts en bancs o al terra en arribar al llogarró van expandir-se pels boscos propers. Hi havia però uns nois que portaven motxilla i en Josep Julià era un d'ells.

De seguida vam congeniar i, en acabar-se el jorn, l'engrescador lligam de l'excursionisme ens havia cohesionat per la matcixa fal.lera.

Promptament en Josep contribuí amb nous suggeriments d'activitats i el diumenge següent va dur uns estris que no coneixíem: uns mosquetons i quatre o cinc pitons de roca. Arreplegàrem una dubtosa corda de paleta i sense rumiar-ho massa iniciàrem els primers "rappels" a l'avenc de les Coves de Sitges. També escodrinyàrem la cova del segon túnel. Els cinc o sis components del grup vam penetrar per l'obertura superior, i resseguírem amb les llanternes l'estreta i sinuosa galeria. Arrossegant-se com talps entre les calcàries concrecions es va fer notar l'aparent manca d'aire, però continuant per

l'angosta gatera fèrem cap a l'exterior, al peu de la via.

Un altre dia efectuàrem una excursió, diguem-ne d'àmbit arqueològic, des del Catllar fins a Tarragona. Caminant i fent conversa vam atançar-nos a la petita vall creuada pel Pont del Diable. Els extrems de l'aqüeducte eren barrats per uns reixats, però accedint pels flancs traspassàrem l'obra magna per la seva crestallera.

El mateix any, el quatre de desembre de mil nou-cents quaranta nou, n'emprenguérem una de bona al Garraf. En Vicenç Gómez, en Josep Julià, en Ramon Lozada i el qui subscriu, embolcallats amb passamuntanyes, iniciàrem de bon matí la cerca incerta de l'avenc de les Llosses. El trajecte de la carretera que mena a Sant Pere de Ribes, el férem de nit i amb prou feines clarejava quan passàrem pel poble.

Algú ens havia assabentat de la seva existència per la rodalia de can Berenguera, però sense més detalls de la ubicació exacta. A can Almirall vam demanar informació, però no en tenien notícia, i fent camí ens van endinsar al cor del massís muntanyós.

Aleshores a can Grau, Les Piques i al Corral Nou hi vivia gent i en aquesta darrera masia ens van donar raó, però d'una altra cavitat. Un vailet de la casa es va oferir a acompanyar-nos fins al cim de can Jaques i des d'allí indicà amb simpàtica simplicitat més o menys l'emplaçament. Va explicar-nos que durant la primavera anterior, una gent de Barcelona havia baixat al gran pou.

Així, doncs, des de la isolada i esquerpa masia abandonada, i amb les referències rebudes, davallàrem al feréstec Pèlag de la Mata. Tot seguint aigües amunt, arribàrem al sot embrossat i amb algún titubeig guanyàrem la capçalera del fondo de les Conques. Després d'una inapreciable marrada, ens encaminàrem a un torrentol que descendeix del puig de la Mola, i en un pla del llit vam descobrir el llavors famós avenc de la Ferla.

El forat, que superava els cinc metres de diàmetre, suscitava basarda i arrant del cantell roquer, un rabassut cirerer d'arboç s'abalançava per damunt la negror misteriosa de l'abisme. Estirats al terra guaitàvem esporuguits les ombrives i verticals parets de wagneriana bellesa, expressió atribuïda pels seus conqueridors i exploradors definitius.

Els ardits nois del Club Muntanyenc Barcelonès, amb una esforçada campanya i degudament preparats, aconseguiren el rècord espeleogògic de la península i, durant uns anys, la Ferla esdevingué la cavitat més fonda de l'estat.

Havíem fruït d'un dia solellós, resplendent, amb la transparència que li escau en el període de fred. El decurs inexorable de les hores, però, es feia palès en la declinació del sol.

Consumit un sobri repàs a les quatre de la tarda, reanudàrem la marxa i, per no reiterar el mateix recorregut, decidírem que tirant pel dret en la suposada direcció al nucli de Garraf, ens seria més proper i fàcil d'arribar. No ho sé si ja eren editats els mapes de l'Alpina, però en tot cas els desconeixíem i, per tant, no dúiem cap mena de cartografia.

Seguírem, doncs, desfent camí per aquell fondo embrollat i per l'aspra vessant de la muntanya de Jaques. A frec de les Penyes Roges, descendírem a la riera de Carxol i tornàrem a remuntar el pendent del Puig de l'Arboç. Un altre salt a una nova i empedrada clotada, el fons de Vallgrassa, i després allà dalt una següent collada ampla i erma. Des d'aquí mig carenejant cap a can Planes i el barranc del Tro. Haig d'afegir que aleshores aquests mots els desconeixíem.

L'entreclaror s'escursava per moment i amb la gambada lleugera volíem endevinar l'itinerari correcte per sortir del muntanyam. Fondos de codolosos llits, vessants reblertes de bruc i garric, màquina o margalló, cireretes d'arboç, galzeran...

Meravellós i recòndit Garraf d'aquell temps en què les urpes de la degradació no l'havien fet seu.

En el fondo del Tro ens va enxampar la nit. Poc abans entreveièrem una tènue claretat i enllà fórem cap avall confiats de l'encert.

Es tractava d'un fondo molt abrupte, de pronunciat declivi i exuberant vegetació. La llobregor de la nit s'accentuava dins l'estretor de la fragosa barrancada i calia anar en compte allà on posaves els peus. De tant en tant la llera restava súbitament tallada, formant desmesurats esglaons dissimulats per la bardissa i amagant insidio-

El Josep Julià amb els seus dos amics, Ordovàs i Lozada. Foto Arxiu

sos paranys. Vam haver de fer quasi dos quilòmetres de recorregut obrint-nos pas entre plantes espinoses, esbarzers i heures. Ens entrellaçàvem les cames i estirant a palpentes l'esquinçada era evident. Era com si la muntanya ens volgués retenir.

Vora les vuit del vespre els llumets ja eren a l'abast, però no com havíem previst que fos Garraf, sinó que pertanyien a Vallcarca. Eufòrics, no obstant flagellats d'esgarrinxades, el rostre ens bullia de calor i l'ànim joiós d'amarada muntanyenca.

A Barcelona hi vivien uns parents d'en Josep que tenien cura de la consergeria del Club Muntanyenc Barcelonès. Més d'una vegada ens havia convidat a fer una visita al local de la Plaça Reial. Havíem badat mirant els estatges, la biblioteca, mapes, els minerals exposats, però el que ens prenia més atenció i admiràvem era el "quarto" del material. Estris de muntanya, cordes, escales, pitons i mosquetons, piolets i esquís. Tot un simbolisme per materialitzar un món de projectes i aventures.

I consideràvem ... Si poguéssim fundar un club així, encara que més modest que el prestigiós i veterà club de la capital. I en aquell banc de pedra al capdamunt de la rambla, somiàrem uns anys.

Després, moltes aspiracions s'anirien aconseguint, lentament i amb dificultats. En Josep Julià, com un dels fundadors sempre fou a primera fila, arranjant, organitzant i participant junt amb la seva muller, l'Enriqueta, en tot afer excursionista, discutint criteris, amb fogositat si venia al cas.

Compartírem les primeres neus, les primeres marxes i travessades i també la freda soledat dels bivacs en les altes comes pirinenques. I als campaments o en els iniciàtics aplecs d'Olèrdola, a redós de la muralla ibèrica, on era el protagonista indiscutible que animava el foc de camp.

Cuidant durant molt de temps del refugi federatiu de Sant Jordi al Berguedà i també constant propulsor en la rehabilitació del refugi social, Baldric, al Ripollès.

El recordarem en les reunions setmanals de la junta directiva anys i temps, programant, dialogant, debatent o discrepant amb vehemència en sobreeixir la passió muntanyenca. Tota la seva vida va ser una dedicació constant envers l'excursionisme i les arrels del país. Voluntat fidel fins a les darreres passes per aquest món, emprades en l'estima i servei de l'Agrupació Excursionista Talaia, montjoia dels seus amors i de la nostra joventut.

Antoni Ordovàs

Novembre 1991

En tancar l'edició

UNA SOBTADA DESAPARICIÓ

Quan encara no ens havíem refet de la mort d'en Josep Julià, el passat 12 de desembre, i quan ningú no s'ho esperava, un fulminant atac de cor va emportar-se el nostre benvolgut amic, soci fundador i ex-president **TOMÀS MUELA I MARTÍNEZ**. No cal dir que la notícia ens deixà a tots astorats i doblement colpejats, ja que en pocs dies ens havien deixat dos ex-presidents i fundadors de la nostra entitat.

Tomàs Muela tenia 75 anys i conservava un dinamisme envejable que el portava a encapçalar la Secció de la Tercera Edat amb una contínua activitat que arrossegava una munió d'avis engrescats en unes excursions fetes a la seva mida i amb uns preus més que assequibles per a jubilats.

La Talaia ha perdut un dels seus millors homes. En tancar l'edició de la nostra Revista, aquesta Redacció vol fer-se ressó del sentir de tots els socis i expressar la nostra condolença a la seva esposa Tulita Soler i els seus fills Narcís, Roser i M. Teresa, fills polítics, néts i família tota.

Descansi en pau, Tomàs.

L'equip de Redacció

QUATRE MOTS DE COMIAT

L'EPÍLEG D'UN MUNTANYENC

A la memòria d'en Josep Julià i Llobet

Els darrers temps el vèiem més apagat. No feia pas massa que s'havia jubilat laboralment, però encara dedicava bona part del temps a la Talaia i, sobretot, al "seu" Refugi Baldric. I dic "seu" perquè el considerava com a cosa pròpia i com a tal el cuidava i se l'estimava, com una obra realitzada per ell. Igualment feia amb el material de muntanya que la Secció li havia confiat. Ara que ja no és entre nosaltres, cal dir a tothom que en Josep no havia perdut mai l'iniciativa i sempre proposava a la Junta alguna nova activitat, tot i que en moltes no hi havia reeixit. Ara bé, si alguna cosa hi hagué en ell notòria fou el seu caràcter controvertit, unes vegades planer i dialogant, tot sovint sorneguer i bromista, altres directe i enèrgic quan li bullia la rauxa per qualsevol qüestió que ferís la seva susceptibilitat; això sí, també destacà per la profunda estimació envers la muntanya i l'excursionisme, que van constituir els eixos principals de la seva vida; moltes vegades, les discutides que havíem tingut amb ell foren per la seva especial forma d'entendre l'activitat social de cara a la muntanya.

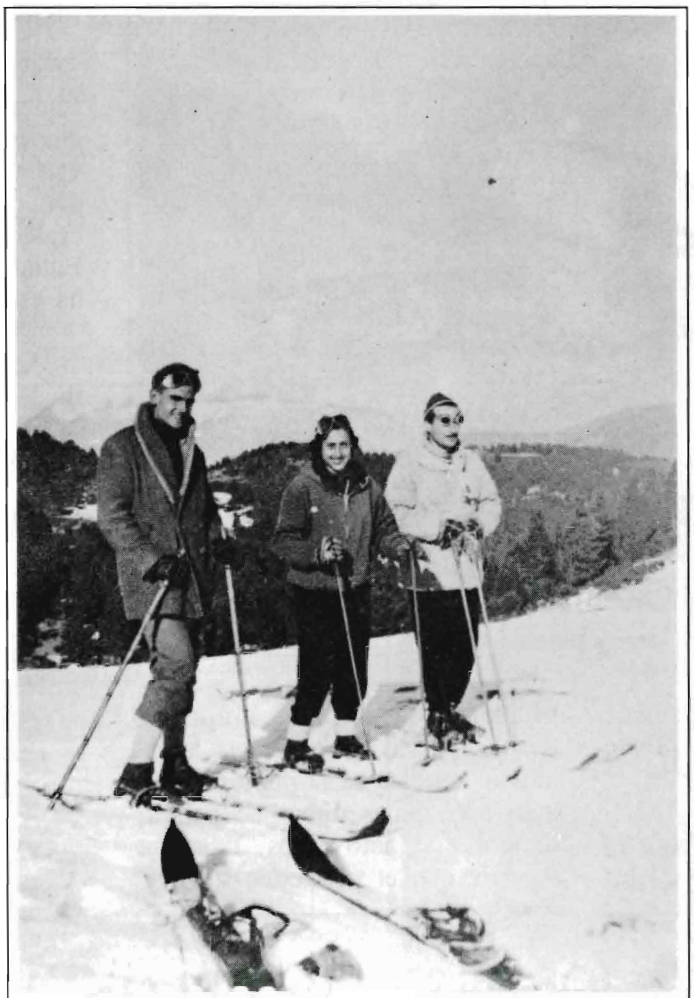

La primera excursió d'esquí amb el Josep Julià i l'Enriqueta Castañer, a la Molina, any 1957. Foto Arxiu.

Fou un entusiasta del viure en permanent contacte amb la natura, fins i tot, durant uns anys, acceptà la feina d'ésser guardià del Refugi Federatiu Sant Jordi, a redós del Moixerò, voltat d'allò que a ell tant li agradava, la muntanya, els prats verds, els boscos, les fonts d'aigua clara, els camins o les carenes, i afrontà junt amb la seva dona, l'Enriqueta, el fred, el vent, la neu i la solitud d'aquells indrets, només interromputs pel caliu que donaven les colles d'excursionistes que sojornaven al Refugi.

Havia iniciat el seu periple muntanyenc l'any 49, amb la colla que posarien els fonaments de la Talaia com a societat vilanovina al servei de l'excursionisme. L'any 53, dintre la Unió Vilanovina, "El Coro", constituiren aquella incipient Secció d'Excursionisme que prengué el nom de la muntanya més alta del terme vilanoví, la Talaia. Aquí vaig incorporar-me jo, aterrant com un passerell procedent de l'escoltisme. Allí vaig conèixer el Josep. Tot i tenir un peu encara al Coro, la feina anava de cara a acondicionar el nou local del carrer Sant Pau.

La meva primera sortida amb els de la Talaia fou d'espeleologia, a la Cova Fonda de Vilabella, l'1 de novembre del 1955, un parell de mesos més tard de l'acte fundacional de l'Agrupació. Aquella primera excursió amb el Josep Julià també ens acompanyaven els germans Ramon i Carles Lozada, l'Antoni Ordovàs i tres companys de la UEC de Collblanc, junts exploraríem la cavitat fent la topografia i algunes fotografies il.luminades amb flamarades de magnesi. I continuarien les excursions, moltes per iniciativa del Josep, cap al Garraf, fent pràctiques d'espeleologia a les coves de Sitges o iniciant-nos a l'escalada a les Penyes de Can Mercer, amb un material deficient i amb una tècnica rudimentària. Vaig calçar-me els esquís per primera vegada en una excur-

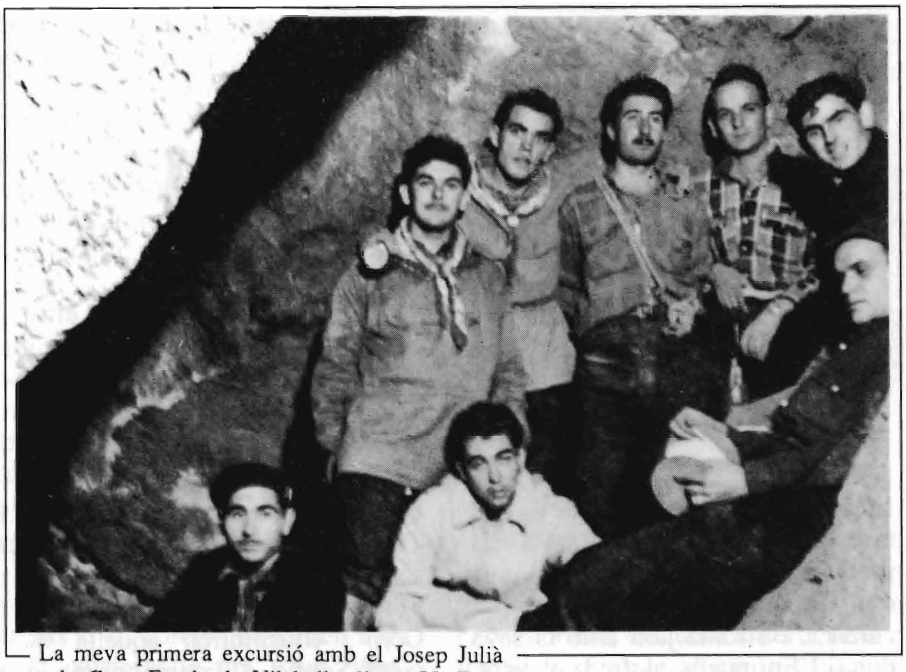

La meva primera excursió amb el Josep Julià a la Cova Fonda de Vilabella, l'any 55. Foto Arxiu.

El Refugi Can Baldric a Nevà, darrera responsabilitat d'en Josep Julià. Foto: Josep Blanes.

sió a La Molina, en una data de mal record -era el 20 i 21 de gener del 57, aniversari de la "Liberación de Villanueva y Geltrú"-. El Josep, fent cas omís de la data, aprofità per iniciar-nos en les beceroles de l'esquí, amb unes fustes, més aviat semblants a uns taulons corbats de la punta, calçats amb unes botes dites "de pell de dimoni", i amb unes fixacions Aniorte que et permetien bellugar el peu tant com volguessis, però no pas dominar l'esquí, amb el complement d'uns bastons de canya de bambú, amb unes virolles terminals de vímet i corretges de pell. També amb ell engegaríem els primers campaments amb unes tendes rònegues, sense terra ni doble sostre, amb una minsa màrfega de fenàs i en comptes de sac una flassada vella; això sí, celebràvem uns focs de camp autèntics on ens ho passàvem de conya.

Faríem moltes altres sortides conjuntament, marxes, travessades, campaments, ascensions a l'alta muntanya, sortides d'esquí, cursets i una llarga llista d'activitats, però érem joves i amb el Josep ens separava quasi una generació. Acabaríem seguint camins diferents fugint de qualsevol tutela.

Evidentment, aquells començaments foren una època difícil i alhora plena d'entusiasme i que van configurar un esdevenidor, avui present i demà futur, d'una esplèndida trajectòria de la nostra Entitat, de la qual en Josep Julià ha estat una peça clau.

Ara que ja ha emprès l'excursió final, els que quedem hem de saber veure la seva empremta en la història d'aquesta Talaia, que ja té trenta-sis anys i que encara vol complir-ne molts més. Però al Josep Julià la malaltia l'ha obligat a escriure l'epíleg de la seva vida.

Es, sense cap dubte, l'epíleg d'un muntanyenc.

Descansa en pau, Josep.

Josep Blanes
Tardor de 1991

JOSEP JULIÀ I LLOBET

Soci fundador d'aquesta Entitat de la qual fou president durant el període 1979-1987, morí el 2 de novembre de 1991 a l'edat de 62 anys.

US PREGUEM TINGUEU UN RECORD PER A ELL

DESCANSI EN PAU

Grup d'Escalada i alta muntanya

"FEDRA", UNA FRAGÀNCIA MISTERIOSA DE MONT-REBEI

Escollir una via d'escalada que agradi a tres persones, molts cops és una mica difícil, però aquesta vegada ho vam tenir molt clar els tres. **"FEDRA"** estava oberta el mes d'octubre de 1984 per Félix de Pablos i Jesús Gálvez a la paret d'Aragó del Congost de Montrebei.

No és fàcil realitzar una activitat de la qual no es té quasi bé informació. Solament dues ressenyes poc clares i que, a més, eren diferents. Descobrir com era realment aquesta via va despertar la nostra curiositat.

Després d'una bona matinada poc comuna en nosaltres i a la llum del frontal, realitzem l'aproximació. Al cap d'una hora i mitja de camí, i quan el sol feia poc que havia sortit, arribem a peu de paret.

Fins a les vires que hi ha a meitat de paret, hi arribàrem per la "via existencialisme". Aquesta via ja la coneixíem i es troba parcialment equipada; això fa que en unes tres hores arribem on comença el nostre objectiu.

Des de la reunió busquem, amb ajut dels dos croquis, per on podem escalar **"FEDRA"**. Segons el croquis d'en Picazo, hauríem de pujar per un pilar adossat a la paret i continuar per una corda descolorida que penja més amunt. L'altre croquis diu que puja uns 30 o 40 metres més a la dreta. Apostem per aquest últim. Després d'un flanqueig enmig d'un desplom trobem un buril i a uns dos metres se'n veu un altre i sota muntem una reunió.

Els dos burils, un tram curt en lliure i ens trobem al peu d'un inclinat. A l'esquerra, uns 10 metres més amunt, enmig d'una placa vermella, veiem un altre buril. Des d'una reunió mig penjada pugem

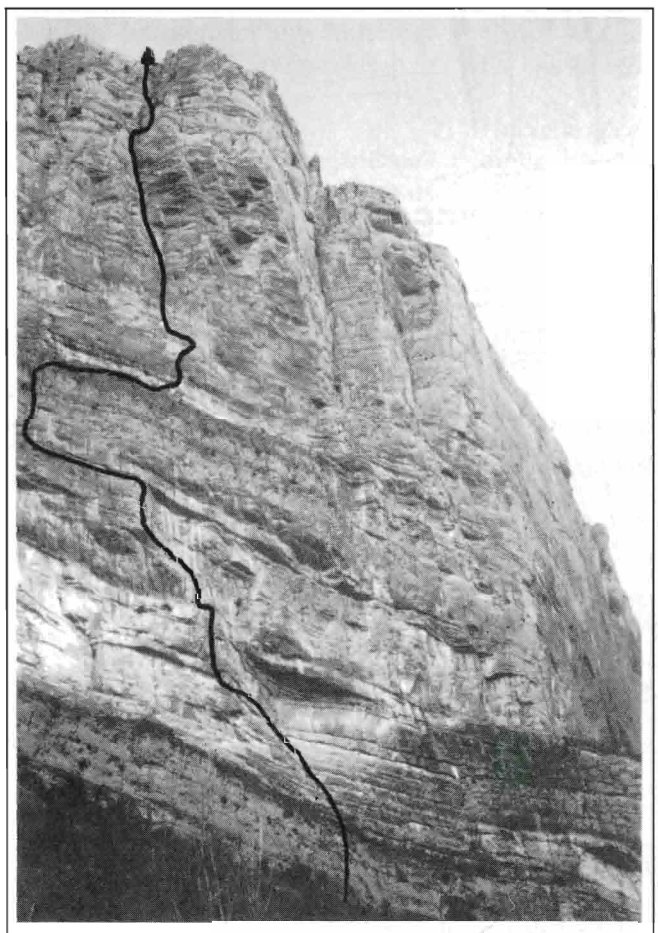

Vista de la Paret d'Aragó. Foto: Jaume Soler

Començament del diedre de 6è grau de la via "Fedra"

pel diedre fins a l'alçada del buril que havíem vist, però per arribar-hi farem un flanqueig on la roca es trenca per moments. Després, pugem recte amunt per un desplom, ho fem en artificial i és bastant complicat fins arribar a un lloc trencat on muntem una reunió com podem.

Continuem per un diedre desplomat, un curt flanqueig a l'esquerra, un clau que ens dóna moral, una xemeneia descomposta i un repeu per poder fer una reunió en condicions. Ens trobem a sota d'aquest diedre de quasi bé 100 metres, és vermellós, desequipat i té una gran verticalitat, acompanyat de sostres i blocs penjant que li donen un aspecte misteriós.

Cinquanta metres desequipats de sisè grau ens porten a una espècie de balcó -repeu- on hi ha indicis d'haver-hi fet un bivac. Després d'aquest fort tram en lliure, segueixen uns 45 metres una mica més senzills, però bastant descompostos i que ens porten al peu d'una estreta xemeneia plena d'herbes. Muntem una altra reunió amb dos claus, és super-aèria amb un pati d'uns 400 m.

Ens queda una mica més d'una hora de llum i encara no hem arribat als trams més fàcils. Una pedra al cap del Marc sembla que ens vulgui complicar més les coses, però avui "ha de sonar la flauta"; 15 metres més d'artificial i lliure on un ambient carregat d'adrenalina que desprenen els nostres cossos ens porta a un relleix on tornem a muntar reunió.

Dos llargs més una mica més fàcils i després de 10 hores estem a peu pla. Ara ens esperen unes quatre hores de baixada a la llum del frontal.

Després de set anys "Fedra" ens ha deixat a nosaltres realitzar-la per segon cop.

Esperem que aquest croquis no ofereixi dubtes com el publicat per en Picazo.

Jaume Soler

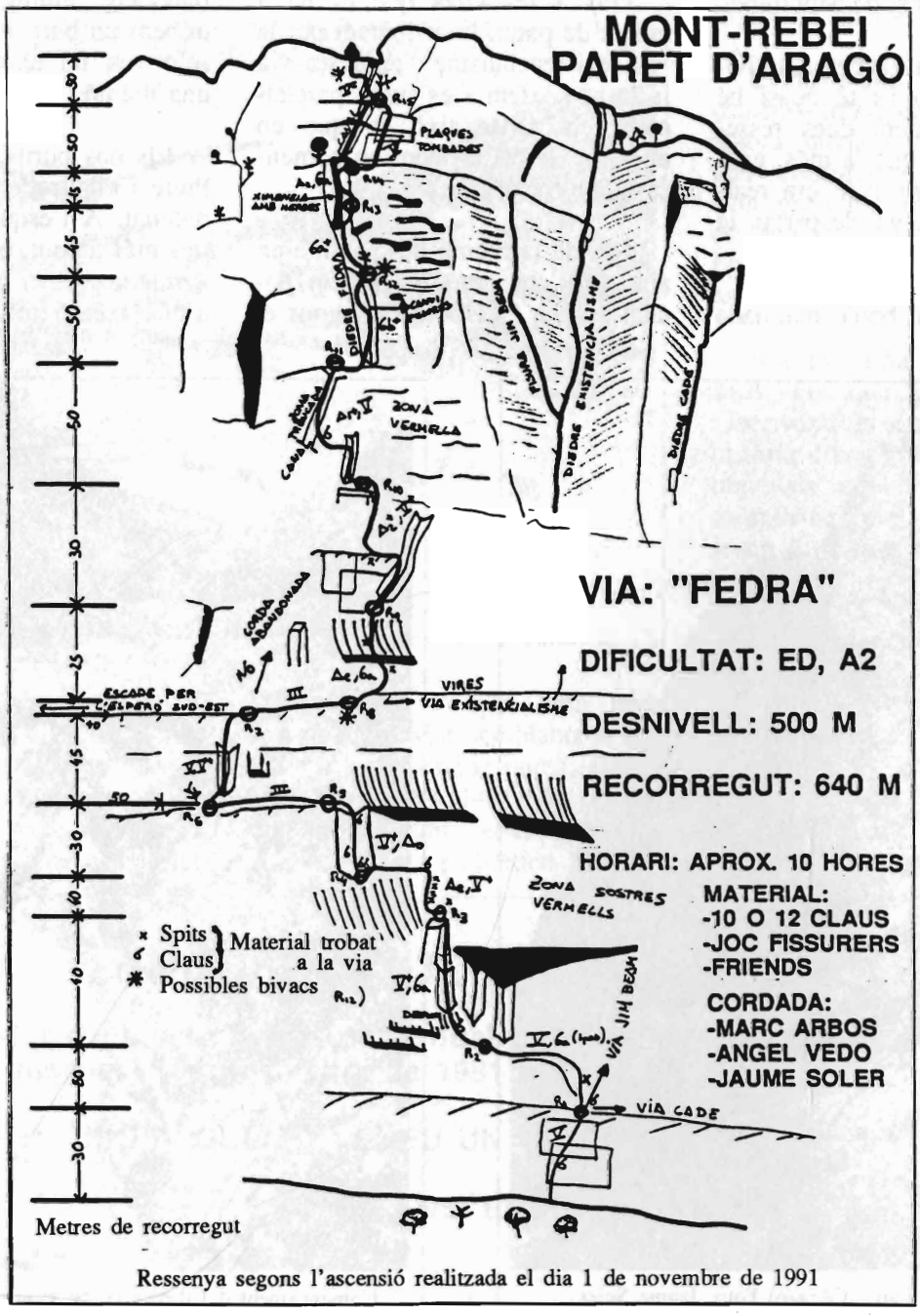

Ressenya segons l'ascensió realitzada el dia 1 de novembre de 1991

10 MOSTRES DE BOLETS A L'A.E.TALAIA

L'any 1986 sortia publicat en el número 10 del Butlletí de la Societat Catalana de Micologia un article sobre els bolets exposats durant sis anys a Vilanova i la Geltrú. A la tardor d'aquest any, quan commemorem **10 Mostres** dedicades als bolets en el nostre estatge social, va essent el moment de dedicar alguns comentaris sobre les espècies més conegudes. Les mostres tinguerem lloc durant els anys 1980 al 1986 de forma ininterrompuda i, posteriorment, es feren els anys 1988, 1990 i 1991. Durant aquests anys s'exposaren 337 espècies diferents. Val a dir que l'any que hi hagueren menys espècies fou el 1988 amb 66, i el que n'hi hagué més, l'any 1985 amb 115. Enguany ha estat un any entremig, ja que les espècies exposades han estat 102.

Els fongs són uns organismes eucariotes, sense clorofil.la, formats per uns filaments que s'anomenen hifes i el conjunt de les hifes rep el nom de miceli. Quan s'ajunten dues hifes provinents de dos micelis de signe contrari, es forma el bolet, en el qual es trobaran les espores en una part anomenada himeni, que serà, per tant, la part fèrtil i està situada en els basidiomicets a sota del barret.

Hi ha fongs molt petits (floridures), només visibles al microscopi i d'altres on l'aparell reproductor, o sia, el fong, és visible a cop d'ull. Els fongs que tenen les espores tancades en un esporangi en forma de sac, anomenat **asc**, pertanyen a la classe dels Ascomicets i els que tenen les espores a l'exterior d'un esporangi, anomenat **basidi**, pertanyen a la classe dels Basidiomicets.

Feta aquesta breu introducció sobre les generalitats d'alguns fongs, anem a enumerar els **Ascomicets** i **Basidiomicets** més interessants dels deus anys de mostres. Cada espècie va acompanyada del nom científic, nom popular, els anys en què ha estat exposada i una breu descripció del bolet amb el seu interès alimentari o toxicològic.

ASCOMICETS

Aleuria aurantia (Fr.) Fuckel, cassoleta taronja, 1980, 1981, 1983, 1984, 1985, 1990 i 1991. Té forma de copa i, com el seu nom indica, és d'un bonic color taronja, el peu és curt i el marge irregular. Es consumeix crua en amanides.

Helvella crispa Scopoli ex Fries, orella de gat, 1981, 1983, 1984, 1985,1986, 1988, 1990 i 1991. Bolet que té un peu solcat i un barret en forma de sella de muntar. Comestible poc apreciat que convé coure'l bé. Cru probablement és tòxic.

Peziza badioconfusa Korf, cassoleta bruna, 1983, 1985. Com indica el seu nom té forma de cassoleta i és de color fosc. Comestible sense interès.

BASIDIOMICETS

Cantharellus cibarius Fr., rossinyol, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1986, 1988 i 1991. Barret i peu de color groc. A sota del barret trobem uns plecs molt característics que baixen pel peu. Comestible molt apreciat. S'ha de coure profundament.

Cantharellus lutescens Pers ex Fr., camagroc, 1980, 1981, 1983, 1984, 1986, 1988, 1991. Bolet d'aspecte delicat, petit, amb el barret de color fosc per sobre i

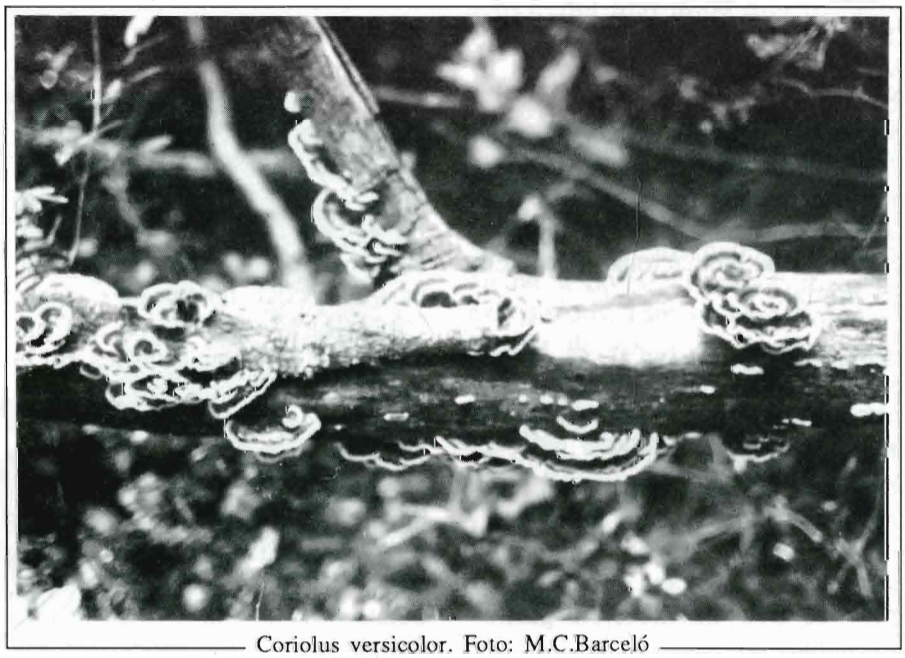

Coriolus versicolor. Foto: M.C.Barceló

groc per sota, amb plecs espaiats. Bon comestible. Pot assecar-se fàcilment. Un cop sec es mol i serveix per condimentar salses i diversos guisats.

Craterellus cornucopioides (L. ex Fr.) Pers, trompeta, 1980, 1983, 1984, 1986, 1988, 1990. Té forma d'embut i és de color negre. A sota del barret trobem plecs poc pronunciats. Comestible.

Hydnum repandum L. ex Fr., llèmena, llengua de bou, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1986, 1991. Barret i peu de color blanquinós. A sota del barret és característic unes pues on es troben les espores. Comestible, convé coure'l bé.

Boletus aereus Bull. ex Fr., sureny fosc, cep negre, 1982, 1985. Barret de color sèpia. A sota del barret trobem uns tubs blancs que posteriorment es tornen grocs. El peu és dur i massís. Es molt apreciat per les seves qualitats gastronòmiques.

Amanita citrina (Schff.) S.F.Gray, reig bord groc, 1980, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1988, 1990 i 1991. Barret de color groc llimona, amb làmines blanques o groguenques. Anell i volva de color blanc. No és metzinós, però cal rebutjarlo pel perill de confondre'l amb la farinera borda.

Amanita muscaria (L. ex Fr.) Hooker, reig bord, reig foll, 1981, 1991. Barret de color vermell amb verrugues blanques. Les làmines, el barret i el peu són blancs. La volva que queda a la base del peu forma una sèrie d'anells concèntrics. Provoca intoxicacions que afecten el sistema nerviós, acompanyades d'al.lucinacions. Rarament és mortal.

Amanita pantherina (D.C. ex Fr.) Secr., pixacà, 1980, 1981, 1982, 1983, 1985, 1986, 1988. Es semblant a l'espècie anterior, però el barret és de color marró amb verrugues blanques, Les làmines, el barret, el peu, l'anell i la volva són de color blanc. Es tòxic i provoca greus intoxicacions gastrointestinals.

Agaricus sp. Foto: M.C.Barceló

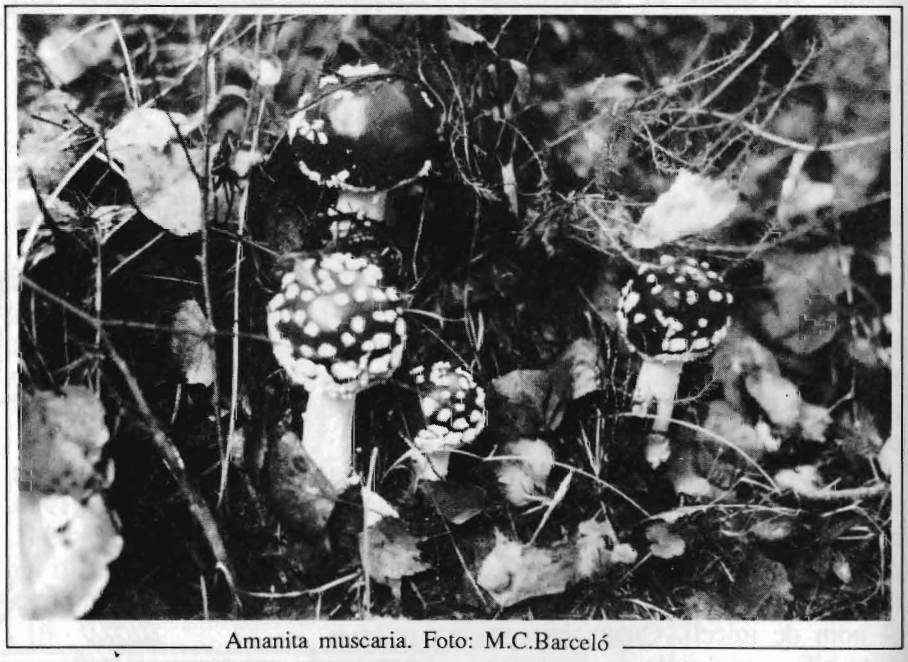

Amanita muscaria. Foto: M.C.Barceló

Amanita phalloides (Vall. ex Fr.) Secr., farinera borda, 1980, 1981, 1983, 1985, 1986, 1988, 1991. Barret de color verd olivaci, peu blanc i anell blanc i membranós. La volva és blanca, ampla i membranosa. Es un dels bolets més perillosos del nostre país. Conté fal.loïdina d'acció ràpida que provoca una degenració de les cèl.lules del fetge i diverses amanites, de les quals la més perillosa és l'a-amanitina responsable de la seva toxicitat. Des de l'aparició dels primers símptomes fins al desenllaç poden passar dos o tres dies, depenent de la quantitat de bolets ingerits i de l'estat de salut del pacient. Es una espècia mortal.

Amanita ovoidea (Bull. ex Fr.) Quélet, farinera, 1980, 1983, 1985, 1986, 1991. Bolet totalment blanc i comestible no gaire apreciat. Convé no confondre'l amb les amanites mortals blanques.

Chroogomphus rutilus (Schff. ex Fr.) O.K.Miller, cama de perdiu, 1980, 1981, 1983, 1984, 1985, 1986, 1988, 1990 i 1991. Barret en forma de campana, làmines de color sofre i el peu és més prim cap a la base. Comestible.

Coprinus comatus S.F.Gray (Muller ex Fr.), bolet de tinta, 1986. Barret cilíndric cobert d'escames. Làmines blanques que són liqües-

cents quan maduren les espores. Aquest suc dens i negre s'havia utilitzat antigament per a fer tinta, d'on li ve el nom.

Coprinus atramentarius (Bull. ex Fr.) Fr., bolet de femer, 1991. Es un bolet més petit que l'anterior i no té escames. Produeix intoxicacions quan s'ingereix alcohol en el mateix àpat.

Hygrophorus dichrous Kühn L Romagn, llenegall, llenegall negre, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1988, 1990. Barret de color olivaci cobert de mucílag. Làmines blanques i peu prim amb una estrangulació al capdamunt. Comestible.

Hygrophorus limacinus Scop ex. Fr., llenega, llenega grisa, 1984, 1991. Barret mucilaginós i gris, amb làmines blanques i peu blanc gruixut. Es un excel.lent comestible, molt apreciat a tot Catalunya.

Hygrophorus russula (Schff. ex Fr.) Quel., carlet, vinassa, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1988 i 1991. Barret blanc amb taques rosades, marge enrollat i més clar. Comestible, sol barrejar-se amb altres bolets per adobar els guisats de carn.

Inocybe fastigiata (Schff. ex Fr.) Quél., 1981, 1983, 1984, 1985, 1986, 1988. Barret de color groc palla amb el marge esquinçat. Molt tòxic pel seu contingut en muscarina que actua sobre el sistema nerviós.

Lactarius chrysorrheus Fr., pinetell bord, rovelló bord, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1988, 1990, 1991. Bolet que es confon fàcilment amb el rovelló, però que se'n diferencia pel seu làtex de color blanc que en contacte amb l'aire es torna de color groc. No convé menjar-lo pel seu gust picant.

Lactarius deliciosus Fr., pinetell, rovelló d'obaga, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1988, 1990, 1991. Barret de color taronja amb zones concèntriques més fosques. Làtex de color pastanaga i peu curt, més clar que el barret. Excel.lent comestible.

Lactarius sanguifluus (Paulet ex Fr.) Fr., rovelló, rovelló de solell, 1980, 1981, 1982, 1983, 1983, 1984, 1985, 1986, 1988, 1990, 1991. Es diferencia de l'espècie precedent pel seu làtex de color violaci. Juntament amb l'espècie anterior són els més apreciats i buscats a Catalunya. Es cuina a la brasa amb oli, sal i julivert.

Lepista nuda (Bull. ex Fr.) Cke. (pimpinella morada), 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1988, 1990, 1991. Es un bonic bolet de color violeta. Comestible, però poc apreciat pel seu aspecte.

Macrolepiota procera (Scop. ex Fr.) Sing., apagallums, paloma, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1988. Es una de les espècies més espectaculars i grans. Barret ovoide amb un mameló central amb restes d'escames de color marró. Peu també amb escames amb un anell doble que és mòbil. Comestible només el barret, el peu cal rebutjar-lo perquè és fibrós.

Marasmius oreades (Bolt. ex Fr.) Fr., cama-sec, carrereta, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1991. Bolet de petita talla de color groc i peu gris. Excel.lent comestible. Pot assecar-se fàcilment.

Omphalotus olearius (DC ex Fr.) Sing., gírgola d'olivera, 1982, 1983, 1985. Barret ataronjat que presenta la característica de presentar fosforescència a les làmines. Es metzinós i provoca intoxicacions gastrointestinals.

Tricholoma sulphureum (Bull. ex Fr.) Kummer, groguet pudent, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1988, 1990, 1991. Bolet de color groc sofre, amb olor de gas ciutat. Es creu que és tòxic.

Tricholoma terreum (Schff. ex Fr.) Kummer, fredolic, morro d'ovella, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1988, 1990, 1991. Barret de color grisós amb el peu prim de color blanc. Comestible molt apreciat.

Hem intentat fer un breu llistat de les espècies més destacables exposades en les 10 Mostres de Bolets, però no seria just deixar de mencionar la valuosa col.laboració de la Societat Catalana de Micologia que han aportat la majoria de les espècies per a l'exposició i especialment l'August Rocabruna i la Remei i el Manuel Tabarés i l'Antònia, que, amb el seu entusiasme i recolzament, ens han ajudat a portar endavant aquestes exposicions. Tampoc hem d'oblidar l'ajuda de socis de l'entitat com Josep Blanes, Lluís Daviu, Joan Gómez, Jaume Solé i Josep Torres, que han aportat diferents espècies de la rodalia de Vilanova. Moltes gràcies a tots.

Maria Carme Barceló i Martí

Lactarius deliciosus (rovelló). Foto: Josep Blanes

Caminant per les Comarques

EL MARGE LLARG DEL PICORB

La majoria de les vegades els marges serveixen per fer feixes i aguanten les terres. En jurisdicció i patrimoni, el marge és de l'amo de la feixa de sobre o sobirana i a ell correspon conservar-lo. També existeixen marges que delimiten camins i propietats.

Quan va esdevenir-se la desmesurada exportació de vins i d'esperit de vi cap Amèrica, per tot el Penedès es construiren marges de pedra seca que formaven graons en els desnivells de les muntanyes i sorgiren feixes en els llocs més imprevistos. Aquesta tasca va començar a la darreria del segle XVIII i acabà amb la pèrdua de les illes del Carib i Filipines l'any 1898. Aleshores, els margers, margeners, margeters o margenadors, que d'aquesta manera s'anomenaven a diferents comarques els homes que bastien marges, feien vida a les muntanyes i dormien a les mulasses o barraques de pedra seca que construïen ells mateixos. Només cal veure la quantitat de marges i barraques que hi ha a les nostres ruralies, on els bancals eren destinats a la plantació de vinya, fins que va aparèixer la plaga de la fil.loxera. Un bon exemple de l'aportació de la terra es pot observar a banda i banda de la carretera de Vilanova a Canyelles i en tots els faldars de les muntanyes de Sitges. Tot això va desaparèixer ara fa cent anys.

Però així com quasi tots els marges de la contrada tenien la finalitat de separar dues feixes de diferent nivell o per evitar esllavissades de terra, uns altres vorejaven camins i una minoria servia per termenar dues propietats o partions.

Si bé és veritat que hi ha hagut sempre marges centenaris en camins reials, manta vegada amb profusió de filloles característiques d'aquestes carreteres, la realitat és

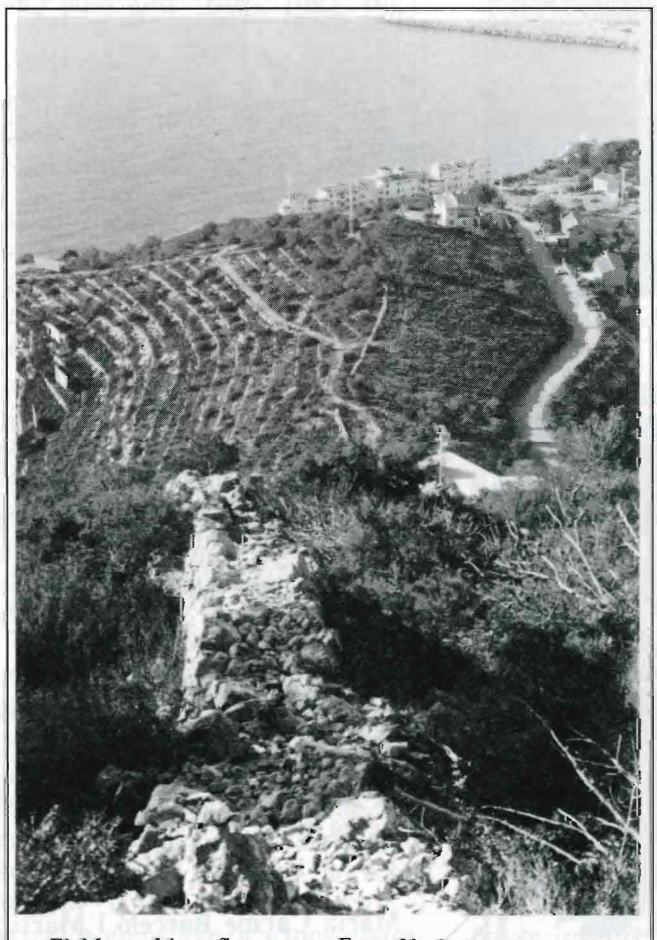

El Marge Llarg fins a mar. Foto: V. Carbonell

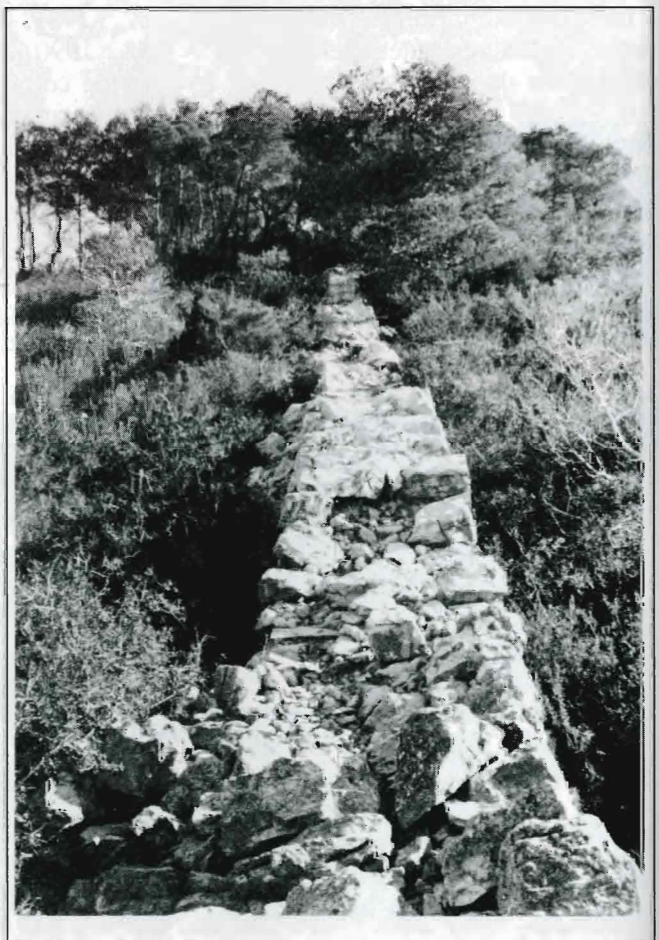

El Marge Llarg. Banda migdia del Picorb. Foto: V. Carbonell

que en dret civil català, el concepte de marge és emprat com a presumpció legal per determinar límits incerts entre propietats veïnes. I aquest objectiu sembla que era el del **Marge Llarg del Picorb**, que es veu des de totes les platges de Sitges.

L'admirable margenada segueix exactament la carena que neix a la Creueta, al peu de la costa i a llevant de l'Aiguadolç, travessa la muntanyeta de la Creueta i s'enfila amb fort desnivell fins al Picorb, a 249 metres sobre el mar, després planeja un bon tros entre boscos, queda tallat pel camí que, del puig de Boronet i del puig de Sant Isidre, fa cap a la Trinitat i acaba a la penya del Llamp, sobre el fondo de Vallcarca, davant mateix de la masia d'aquest nom. Té una llargada aproximada d'un quilòmetre i mig, està fet de pedra seca ben arrenglerada, d'uns 80 centrímetres d'amplada, bastant uniforme i, tot i que està pràcticament desmuntat pel pas del temps, encara conserva llenques de més de metre i mig d'alçada. Pel seu traçat és, sens dubte, un veritable "marge carener" i a causa de la seva excepcional presència, fou dibuixat en el plànol topogràfic de l'Area Metropolitana de Barcelona l'any 1970. Aquest fet vol dir que té certa notorietat geogràfica i cartogràfica.

Un altre marge de característiques constructives similars, però curt i molt destruït per l'home modern, és situat a llevant del torrent de les Oliveres. Aquest marge puja per la carena que hi ha sobre el desaparegut **Corral d'en Falç**, és a dir, entre el fondet d'en Riera i la urbanització Centro Levantina, i fineix prop del dipòsit d'aigua de la dita urbanització. Potser era més llarg, mes actualment no es pot apreciar. De tota manera, si seguim la carena pel darrera dels xalets, es troben fites fins al puig de Sant Antoni, a 211 metres d'altitud, on acaba la urbanització Montgavina. Les esmentades fites deuen marcar les antigues propietats dels Falç, que, segons sembla, seguien per la citada carena fins al puig de Sant Isidre i d'aquest lloc fins a la penya del

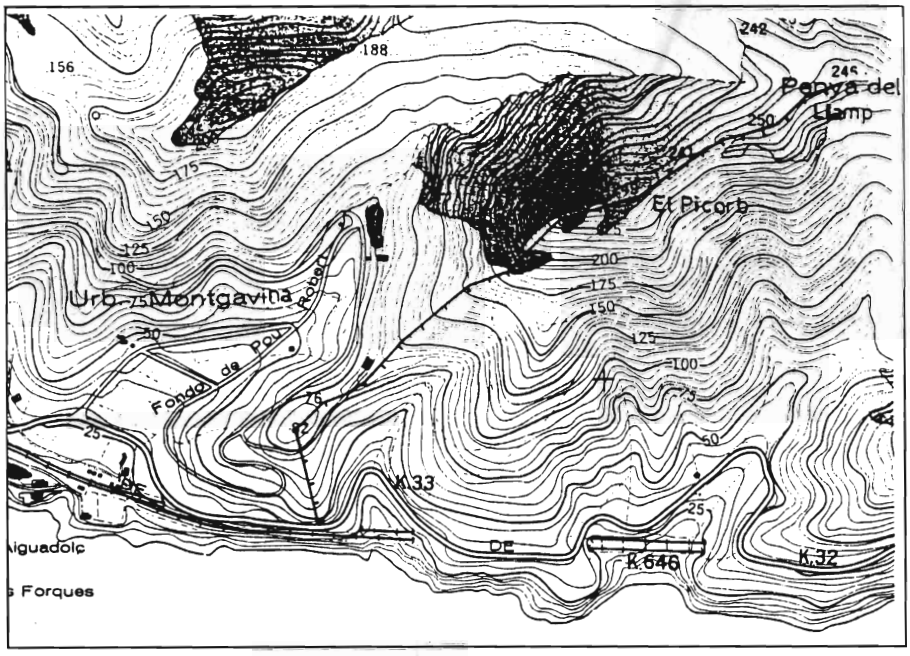

Llamp, incloent el fondo d'en Po Robert.

Tot i que el **Marge Llarg** coincideix amb l'antic límit del municipi de Sitges abans de la incorporació de Campdàsens, tenim la sospita que ambdues margenades, la llarga i la curta, foren construïdes pels Falç.

El Picorb, com a límit territorial entre els castells d'Olèrdola i l'Eramprunyà, ja s'esmenta en el segle XI[1]. Sitges pertanyia al primer i Campdàsens va pertànyer al segon. La dependència del caseriu de Campdàsens respecte a Sitges va començar l'any 1154 per unió de la castlania de Pere de Sitges, però la incorporació definitiva no fou real fins que el rei Joan II va vendre el castell de Campdàsens a la Pia Almoina el 1390. A partir d'aleshores, el conjunt de la quadra formà part de la jurisdicció de Sitges.

Costa de creure que el **Marge Llarg** sigui anterior al segle XIV. En canvi, dels Falç, ben estudiats per l'historiador Carbonell i Gener, se'n tenen notícies certes a partir del segle XVI i la construcció del marge ja seria més versemblant. De moment no hem tingut la sort de trobar cap referència de l'edificació de la paret o d'una possible fitació per termenar les propietats. Sols tenim constància que de les diverses terres que posseïen els Falç en el terme de Sitges, unes eren en el lloc de l'Aiguadolç i entre elles es fa referència a l'avui Corral d'en Falç[2].

No deixa d'ésser significatiu que la veïna propietat del **Marge Llarg**, coneguda per barranc de la Creueta, fos dels Marcer de Jafra[3]. En aquells temps, quan era normal queixar-se de l'entrada de ramats i llenyataires en terres pròpies, s'havia de marcar d'una forma o altra la separació de les heretats en els imprecisos límits de la carena del Picorb, però d'una simple plantada de fites a la construcció de la magnífica i peculiar paret de pedra seca, hi havia d'haver una raó de pes.

Per ara, qui la va fer construir i el motiu de fer-la són una incògnita.

Vicenç Carbonell i Virella

* Aquest article fou publicat en el Butlletí del Grup d'Estudis Sitgetans núm. 53, l'agost de 1990.

NOTES:

1.- Ignasi Mª Muntaner, al butlletí del Grup d'Estudis Sitgetans nº53, l'agost 1990.

2.- Arxiu de can FALÇ, "Llibre de propietats".

3.- Jutjat d'Olivella, any 1884.

Les nostres Excursions

EL PEDRAFORCA, UN COP MÉS

Atenent el pont de Tots Sants, s'improvisà la sortida tot just una setmana abans, i reeixí la idea. Gósol, reducte inestroncable de talaiencs, ha estat aixopluc durant molts anys en aquests dies. M'havien parlat molt del Pedraforca, una muntanya insòlita per la seva personalitat i bellesa. Tothom qui l'ha coronada n'ha esdevingut un enamorat i n'ha proclamat els seus encisos; així, doncs, és comprensible que la llista d'inscripció recollís ràpidament els trenta participants, malgrat tractar-se d'un desplaçament per mitjans propis i el fet de passar la nit prèvia a Gósol.

Si bé el capvespre propicià una relació amical i distesa i el sopar de germanor a la rectoria fou compartit, bescanviant-nos i repartint-nos les provisions de què hom disposava, el cert és que les condicions meteorològiques no es presentaven favorables. La pluja persistent ens menà a refugiar-nos al bar de la plaça; altrament, una important reunió de feligresos ens llevà la sala de dormir fins gairebé la una de la matinada i com que d'anècdotes en aquestes ocasions no en poden mancar... Imagineu-vos la xerinola que s'encetà quan el gran matalàs inflable d'en Joan Mañé, que estrenava en aquesta ocasió, començà a perdre les costures mentre espetegava de forma grotesca.

Els López, Masdeu i Ayala s'ho muntaren millor allitant-se al pis de sobre. Abans que al campanar toquessin les sis, l'Ayala, ja del tot abillat, ens tocà diana. Després de fer una estona el ronsa i buidar la sala convenientment i ultimar tots els preparatius, iniciem l'excursió a dos quarts de vuit. Se'ns han afegit la família del Toni Ortiz, germà de la Isabel, que sol acudir en ocasions concelebrades i que han hagut de matinar de valent per coincidir a l'hora de la sortida (Gósol, 1423 m).

El Jani, vell coneixedor del massís, esdevé el cap de ruta i decideix l'itinerari que creu més adequat, sense considerar cap altra alternativa. Fa temps que no l'ha fet i així s'entén la primera despistada inicial. Al cap de poc seguim una estona pel llit del Torrent de Rubinat, ample i ple de còdols de tota mida. En un punt imprecís el deixem a l'esquerra per enfilar-nos rost amunt enmig d'un bosc atapeït de pi rojalet; la feixuga ascensió s'allarga fins assolir la carena del Serrat de la Tossa (1850 m). Quin viacrucis sentir l'Ayala queixar-se que ja vol esmorzar...! De moment no se n'hi fa cas. Ens assabentem que els Contreres han decidit unilateralment seguir una altra ruta per la canal del Verdet; si tot va bé ens trobarem dalt del cim.

Ara fitem davant per davant la muntanya. Els dos grans pollegons, separats per l'Enforcadura, donen el to propi d'aquest massís; la seva sola contemplació mereix respecte i admiració. La canal de l'Enforcadura és coberta per la tartera, anomenada de Gósol, que dificulta i fa penosa l'ascensió.

Torna a haver-hi dubtes. Perdem una bona estona intentant trobar el bon camí per sota un esperó; cal, però, una curta davallada per reemprendre l'ascensió, ja que endevinem un senderó dins la tartera i decidim seguir-lo anant a trobar-lo en una cota més baixa.

Davant les insistents rogatives de l'Ayala, a la fi hom decideix aturar-se per esmorzar en un lloc certament inapropiat. I quedem tots atònits en sentir dir al company afamat que ja se li ha passat la gana i veure'l menjar només uns pocs ganyips...!

Dins la tartera també ens embo-

El Pollegó Superior del Pedraforca, sobre la tartera de Gósol i l'Enforcadura. Foto: A. Sagarra

liquem. Al cap d'una estona reprenem el corriol i ens disposem a salvar un parell de colls subjacents a l'Enforcadura. Abans d'arribar-hi, contemplem uns quants isards ben a prop nostre, talment avesats a la presència humana. Girant l'esguard, Gósol apareix novament pel damunt del serrat de la Tossa, reclòs per l'envoltant rocallós; són estones de descans momentani que el marxador es pren i que succeeixen a altres estones d'esforçada pugna per guanyar alçada.

Ens distanciem els uns dels altres. Malgrat les esperes, els darrers tampoc aconsegueixen connectar i, d'altra banda, tampoc escau refredar-se, així és que regenerem l'esforç fins atènyer l'Enforcadura. La vista és magnífica; el decorat de serralades en degradació declina fins a l'horitzó mentre a primer terme, a l'esquerra, dos esvelts sentinelles ferms i atents vigilen el pas dels que pugen per l'altra vessant de la forca; són les agulles del Calderer o de Maria Antònia. Hi trepitgem neu, que no amaga el mantell d'excrements que hi han dipositat els isards.

Els cims que constitueixen el Pollegó Superior (2498 m) tenen devers Gósol un aspecte més suau que no pas l'Inferior (2400 m), que cau verticalment sobre l'Enforcadura. Ens fixem en la gran quantitat d'ocells de plomatge negre que s'introdueixen i tornen a sortir dels petits forats de la paret rocosa: la gralla deixa els seus excrements en aquestes cavitats i forma el guano, substància rica en fosfats i nitrogen.

Un breu repòs a l'Enforcadura i emprenem l'ultima singladura enfilant-nos per les penyes. En aquest darrer tram em trobo fent costat amb en Ramon López, de tot el grup el qui té l'edat més avançada, però posseïdor d'una tenacitat envejable. El company de camí esdevé quelcom més que un amic, em conhorta i m'obsequia amb una gratificant beguda envasada. Un ardit darrer esforç i assolim les roques del cim (2498 m); només així ens sentim plenament identificats amb la muntanya escollida.

La natura ens ofereix les formes més sorprenents de paisatge i, en aquest dia escollit, la seva bellesa s'exposa a gran nivell mercès a una excepcional visibilitat. El mosaic cromàtic de la vall de Gresolet arriba a una concepció superba tot i ésser observada a 1000 m gairebé aplomats de desnivell; és l'anomenada muralla de Gresolet, per on s'han traçat difícils vies d'escalada. Com una barqueta en l'oceà, el santuari marià esdevé un lloc isolat i de privilegi enmig de la vall. Si mirem l'horitzó, la lectura és immediata: per la proximitat s'identifiquen els cims emblanquinats del Pirineu; cap a migdia sobresurt, per sobre la nuvolada, la inconfusible silueta de Montserrat. El llibre de registre ha esdevingut una llibreta sense tapes atapeïda de signatures; hi cerco un reduït espai per fer-hi un encapçalament i deixar encara un clap per a la signatura dels vint-i-tres companys restants, ja que, a la fi, i no sense dificultats, els Contreras hi han fet cap quan ja es feia l'hora de marxar. Només el Cisco Ayala i el Joan Mañé i la Pilar s'han quedat a l'Enforcadura.

El descens no mereix tanta història ja que transcorre de forma molt més ràpida que l'ascens; només cal esmentar com una part de la tartera la baixem de dret pel pedriscall per reemprendre el senderó que portàvem, fet que resultà novedós per a alguns excursionistes

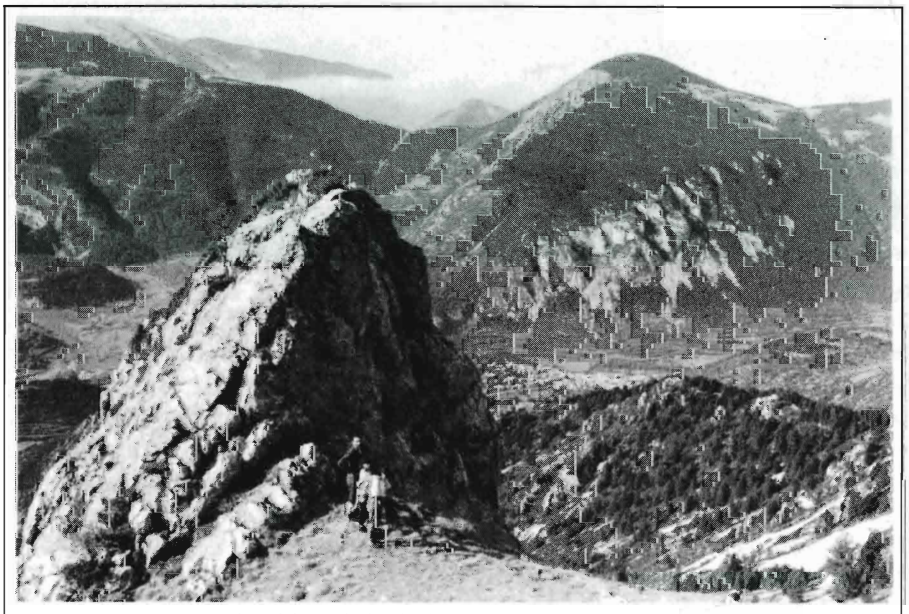

A mitja pujada de la tartera. Gósol al fons. (Massís del Pedraforca). Foto: A. Sagarra

Agulles de Maria Antònia o del Calderer. Massís del Pedraforca. Foto: A. Sagarra

Dalt del Pedraforca. Foto: A. Sagarra

del grup. Es evident que a la muntanya, hi retrobem la nostra identitat, car admetem lliurement un esforç físic i/o agosarat per superar les dificultats.

Poc abans de les tres ens apleguem a Gósol i, poc després d'aquesta hora, ja ens trobem tots entaulats a cal Triuet on ens han preparat un suculent dinar que resulta a un mòdic preu. La caravana que trobem a la tornada ja no mereix cap comentari.

Participaren en aquesta sortida: Jani Ferrer, Tina Moya, Agustí Ferrer, Júlia Ferrer, Toni Sagarra, Virtut Castro, Marta Sagarra, Montserrat Sagarra, Montse Martí, Joan Alsina, Guillem Alsina, Marc Alsina, Isabel Ortiz, Joan Serra, Oriol Serra, Toni Ortiz, Roser Roig, Laura Ortiz, Alex Ortiz, Pilar Bertran, Joan Mañé, Neus Solé, Cisco Ayala, Ramon López, Alfred Contreras, Angels Parés, Mireia Contreras, Fredi Contreras, Eloi Contreras i Pere Masdeu.

Antoni Sagarra i Mas

SECCIÓ DE SENDERS

CALENDARI DE SORTIDES

12 de gener	Carretera de Gandesa-Móra - Ermites de Sant Jeroni i Santa Madrona - Riu Ebre - Garcia. (14 km)
9 de febrer	Garcia - El Molar - Mirador del Priorat - La Figuera (16 km)
8 de març	La Figuera - Cabassers - Cartoixa de Scala Dei (16 km)
5 d'abril	Scala Dei (o la Morera del Montsant) - Grau de l'Agnet - Toll de l'Ou - Ulldemolins (14 o 12 km)
17 de maig	Ulldemolins - Barranc dels Enllosats - Prades (12 km)
14 de juny	Prades - La Mola dels Quatre Termes - La Pena - Monestir de Poblet (17 km)

Grup de B.T.T.

BOTES, MOTXILLA ... I BICICLETA

Hi som, encara hi som, seguim sortint cada cap de setmana, si no plou i tot va bé. Cada cop hi ha més gent, des dels primers quatre gats als deu que sortim ara aproximadament. Novetats...? Sí! Tres membres del sexe femení que no fallen mai. No ens equivoquem, tres noies, i a veure si se n'animen més, que per venir amb nosaltres no cal ser atleta, ni està fort, ni pràcticament saber anar en bici, tan sols les ganes de venir.

La nostra última sortida especial, tot un èxit. Els bojos de nosaltres (Ivan, Narcís, Jaume, Jordi i Andreu) ens vam atrevir a ampliar les nostres fronteres fins a Montserrat. Diem bojos perquè vam fer els 85 km en un sol dia i carregats amb el material per menjar i dormir.

Vam sortir de Vilanova el dissabte dia 2 de novembre a les 8 del matí per arribar a Puigdàlber a les 10, on vàrem esmorzar a casa del tiet d'en Jordi. Allà ens van fer un suc de taronja molt reconfortant. Des d'allí, el tiet d'en Jordi ens acompanyà pels camins més agradables acostant-nos a poc a poc a les roques de Montserrat.

El camí anava saltant torrents fent-nos fer forts i continus desnivells. Al fons d'un d'aquests torrents, hi vam dinar. En arribar al Bruc, dos quarts de cinc, el sol era molt baix. La intenció inicial era arribar a dormir a Sant Jeroni. Tot el grup intentava convèncer l'Andreu (excepte algú que se n'abstenia) de la renúncia i la impossibilitat d'arribar-hi. L'Andreu no va cedir fins que, ja a mitja pujada, pel camí de les bateries, amb les bicicletes a peu, trobant forts pendents, passos estrets i pràcticament de nit, va reconèixer la perillositat d'arribar-se fins a Sant Jeroni, com també la que comportava encara acabar el camí de les bateries fins a Sant Miquel, on ens podíem dirigir en descens, sense cap perill, cap al monestir. Vam arribar a Sant Miquel a dos quarts de set, fosc i negre. El descens fins al monestir el férem ben a poc a poc, pràcticament no vèiem què trepitjàvem.

En arribar-hi encara era ple de gent, que ens mirava estranyada, i amb raó: el nostre aspecte i la pinta que fèiem sortia plenament del context establert per a una situació com aquella. Ens vam posar a sopar davant l'estranyada mirada d'una colla de nois que eren a la plaça jugant a cavall fort, i ens van oferir salsa de tomàquet per amanir el nostre arròs.

Vàrem intentar dormir sota la porxada coberta de sobre el telefèric, vam durar-hi deu minuts un cop muntat tot el "tinglado", fins a l'aparició d'un guàrdia de seguretat que ens portà a una altra "porxada"(?) més escaient.

En despertar, observàrem la massiva arribada de pelegrins en diumenge al monestir, i amb la seva xerinola ens expulsaren del nostre son. Després d'esmorzar (mel i mató de Montserrat), tornàrem cap a Vilanova per carretera, sense incidències, excepte, naturalment, l'elevada velocitat adquirida pel company Andreu, que cada deu minuts se l'havia d'esperar mitja hora. En arribar a Vilanova al migdia, cal remarcar la desgraciada desaparició de la bicicleta del Narcís. Els que estimem la nostra bicicleta coneixem el disgust i la impotència que comporta aquest fet tan desagradable.

Per acabar, només aconsellar qui vulgui seguir el nostre camí que s'ho prengui amb calma, amb més temps i dies, i que pari a dormir al peu de la muntanya per poder atacar-la de bon matí, com ho fa qualsevol excursionista amb dos dits de seny al front.

El grup a Montserrat. Foto: Andreu Ferrer

BTT TALAIA

Qüestions Culturals

EL PAISATGE ALS MUSEUS DE VILANOVA I LA GELTRÚ

Autor: **Pablo Ruiz Picasso (Màlaga, 1881 - Mougins, Provença, 1973)**

Pertanyent a la Col.lecció Plandiura, dita també "llegat 1956", del Museu de la Geltrú, es troba una nota a l'oli feta sobre fusta atribuïda a Picasso. Aqueta obra, una de les més petites de la col.lecció (11 x 18 cm), porta data del 1897, any en què Picasso tenia 16 anys i per tant en feia dos que vivia a Barcelona amb la seva família.

D'aquesta obra, titulada "pati", en volgueren confirmar la seva autenticitat i amb aquesta finalitat portaren a Picasso una fotografia (en blanc i negre) a partir de la qual l'artista no pogué confirmar l'autoria, encara que és possible que sigui obra seva. Tot i que l'obra s'inclou dins el període de formació de l'artista, hem de destacar el colorit de la nota i la composició (en forma de X).

Firmada a l'angle inferior esquerre, hi posa R. Picasso, ja que va ser per aquests anys que l'artista va decidir adoptar el cognom matern com a nom artístic, possiblement influït pels seus amics catalans que ja l'anomenaven així.

El 1897 és l'any en què succeeixen tres fets importants en la biografia de Picasso. Per primer cop un quadre seu (Ciència i Caritat) obté una menció d'honor a la Exposición Nacional de Bellas Artes, per altra part els seus pares l'envien a la Academia de San Fernando també de Madrid, perquè rebi una educació acadèmica i finalment és l'any en què s'inaugura la cerveseria "els Quatre Gats", lloc de reunió i trobada dels artistes d'avantguarda de l'època, local que l'artista freqüentarà i on farà una exposició.

La nota que comentàvem va sortir temporalment del Museu, el 1985, per anar a l'exposició de les Jornades Catalanes a Graz.

Bibliografia:

Picasso, Pierre Daix, ed. Daimon, Barcelona, 1969.

Picasso, Exposició Antològica, Museu Picasso, Barcelona, 1982.

Josep M. Also

ELS ESTABLIMENTS I MARQUES QUE TENIM ANUNCIATS EN AQUEST BUTLLETÍ COL·LABOREN EN LA SEVA FINANCIACIÓ. AGRAÏRÍEM LA COOPERACIÓ DE TOTS ELS SOCIS EN L'ADQUISICIÓ DELS PRODUCTES DELS NOSTRES ANUNCIANTS.

Activitats d'Escalada

TERRADETS, UNA PARET VENÇUDA O UNA ESCALADA COL.LECTIVA A LA SUPERTRAMP

El fet d'anar a escalar és per si sol una bogeria, per lluitar enfront de la verticalitat natural de caminar, ara bé, és una bogeria que val la pena de provar, sobretot si tens l'oportunitat de realitzar aquesta "proesa" amb uns companys que donin seguretat i alegria per fer-ho.

Aquesta "aventura" comença per a mi el divendres dia 8 de novembre amb la projecció de diapositives, que va continuar amb un sopar amb gent que sent el plaer de sortir als espais oberts per la natura. Total, sortida col.lectiva de GEAM-GET per escalar a **Terradets** la **Supertramp.**

Els companys d'aquesta sortida: A. Vedo, Agata, Jaume, Toti, Isabel Giménez, Mam, J. Peña, Aurel.li, Marcel.lí, J. Marti, els companys d'El Vendrell el Marc i la Toni i jo. Com veieu, més que una escalada sembla una "romeria", però amb molta "canya" i "conya". Els amics d'El Vendrell, junt amb l'Angel i el Jaume i les seves companyes, havien sortit el dissabte al matí per fer unes altres escalades, els set restants sortim a la nit amb un cotxe guarnit com si fos un "Sexi-Xop", amb una petita parada al Makoki de Tàrrega (local no recomanable per a gent de bon viure!). Arribem a l'estació d'Ager, lloc on dormien els nostres amics.

Nit freda i amb una boira fantasmal que no ens dóna ganes de sortir del sac fins les deu del matí; l'escalada ballava a la corda fluixa si continuava el fenomen climatològic. Anem a esmorzar al parador del Llac i quan ja quasi ens havíem cruspit el tiberi, es desfà la

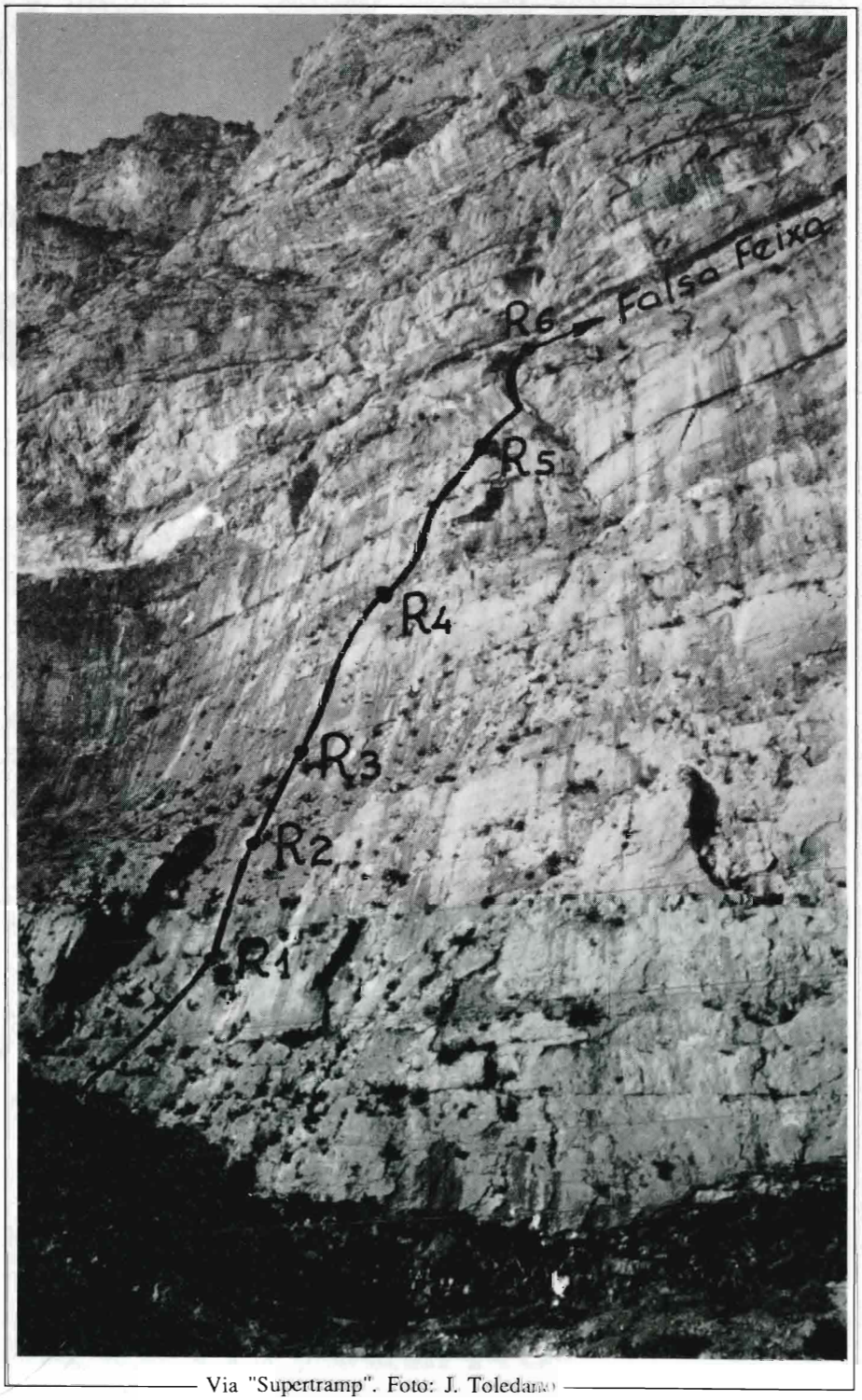

Via "Supertramp". Foto: J. Toledano

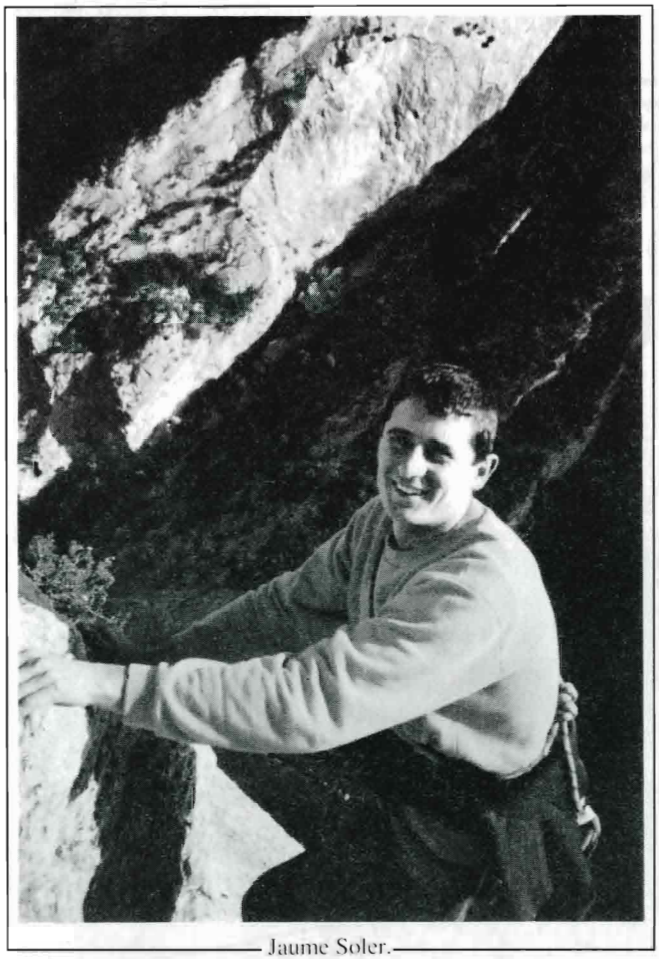

Jaume Soler.

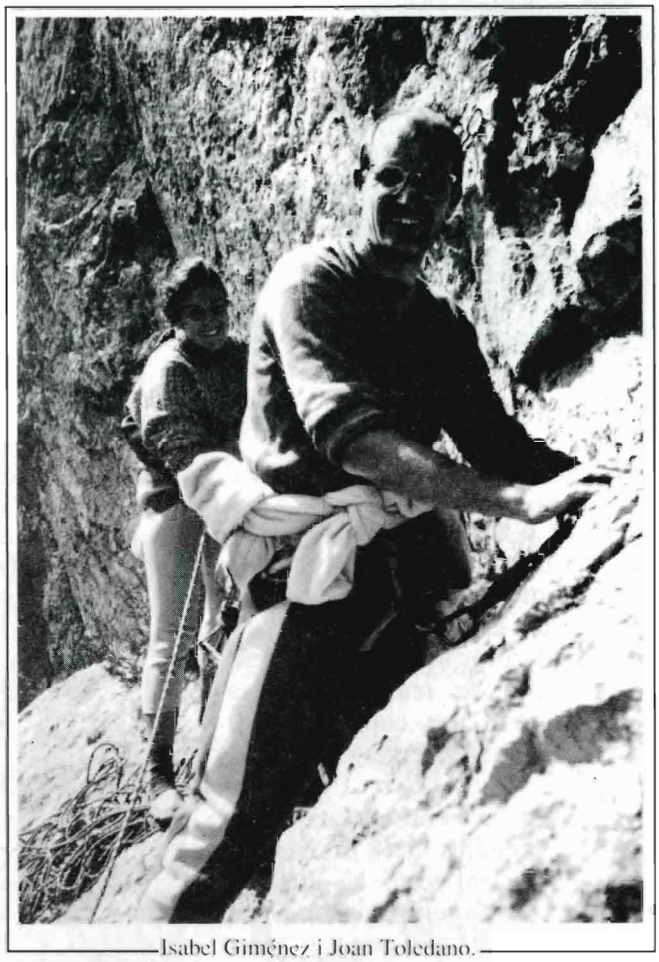

Isabel Giménez i Joan Toledano.

Paret de les Bagasses del Congost de Terradets.

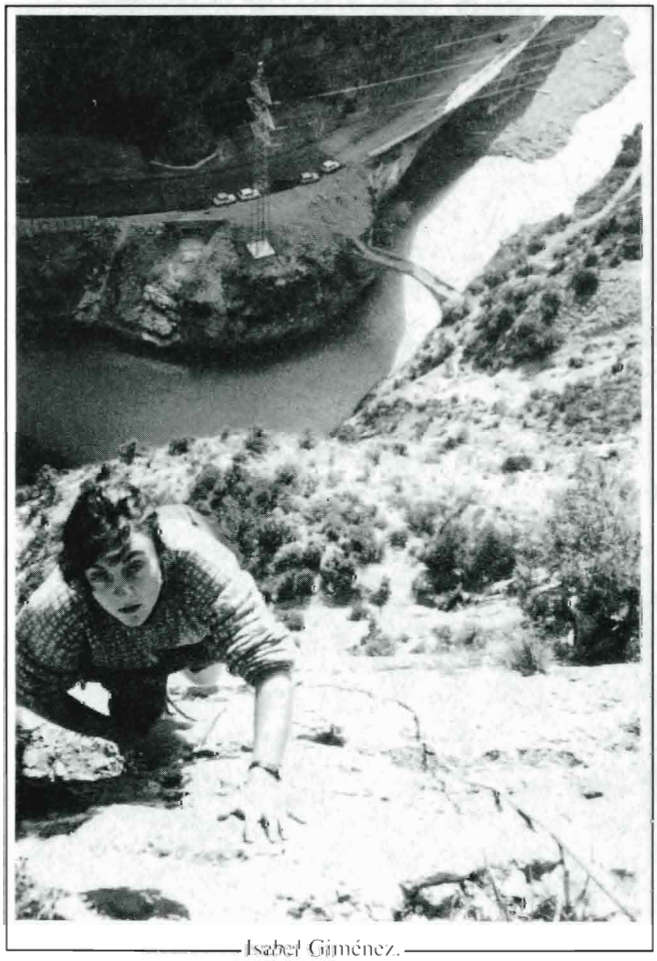

Isabel Giménez.

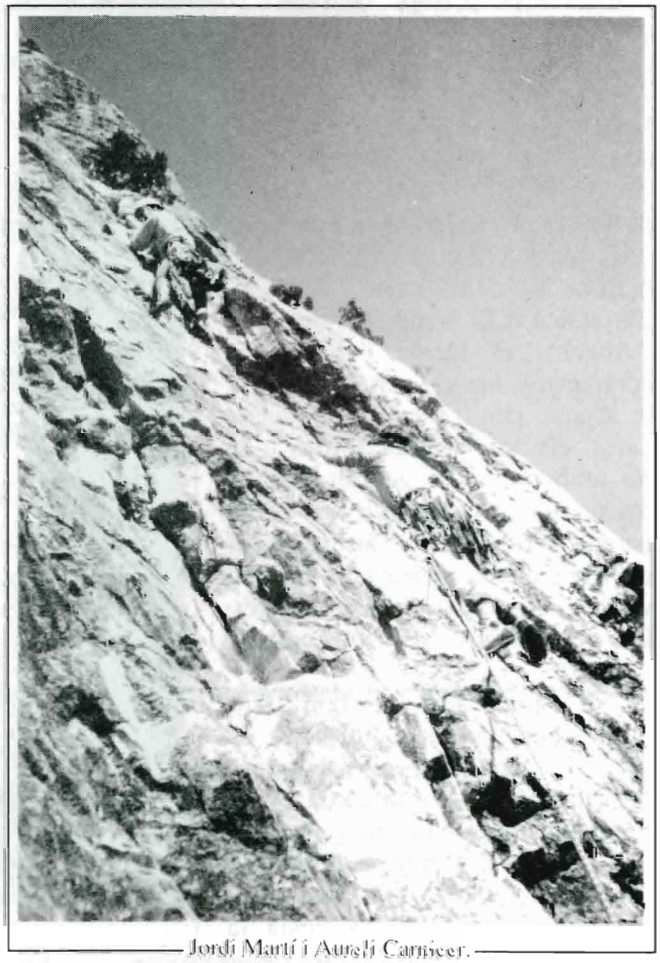

Jordi Martí i Aureli Carnicer.

boira i apareix un sol esplèndid. Són les onze del matí i tots corrents a la paret.

Comença l'atac a 3/4 de 12, una hora per mi del tot "inusual", però amunt! (La veritat, jo no les tenia totes, mai m'hagués cregut que em veuria amb cor d'afrontar aquella monstruosa paret on sembla que a dalt de tot hagis de sopar amb Sant Pere).

Es munten diverses cordades i amb mi em "col.loquen" amb el Jaume i la Isabel, els ànims estan a 110 i no sols es planteja de fer la Supertramp, sinó de sortir per dalt de tot; nosaltres tres som els únics que fem la Supertramp perquè considero, amb els bons suggeriments de la resta de la cordada, que ja n'hi ha prou d'escalar una via de 215 metres d'alçada; em sento com si hagués crescut tres pams. Sortim per la falsa feixa, un passadís de dos pams que corre per la paret fins a trobar el corriol que puja de la carretera.

La resta de cordades segueixen amunt per la Cade 2, surten per la feixa i la resta surt pel cim, arribant al peu del cotxe a les sis tocades; total amb sis hores i mitja aproximadament l'Angel, el Marcel.lí, l'Aurel.li, el Josep, l'Agata i el Mam s'han fet la paret de Terradets. Ja es fosc i parem a menjar a la Baronia de Sant Oïsme, on fem un bon sopar mentre comentem les anècdotes...

L'esperit és d'un grup de gent d'una entitat on es realitzen diverses activitats, que han unit forces i esforços per donar mostra que una societat com la nostra uneix la gent defugint qualsevol mostra d'individualitats i respectant sempre la cadena que uneix el grup.

Joan Toledano

La Junta Directiva Informa

15 DE FEBRER DE 1992

ASSEMBLEA GENERAL ORDINÀRIA DE SOCIS DE L'ENTITAT

AL LOCAL SOCIAL A 2/4 D'11 DEL MATI

Cicle d'Excursions "Coneguem Catalunya"

CATALUNYA NORD

XXI Sortida d'aquest Cicle

Fou l'any passat, tot tornant d'una memorable excursió per terres occitanes, quan sorgí la idea de completar el coneixement dels llocs càtars amb la visita als castells de Queribus i Peyrapertusa. Si tenim present que ja feia temps que volíem conèixer l'home de Taltahull, de seguida ens vam afanyar a unificar els dos desitjos i organitzar aquesta sortida de "Coneguem Catalunya". Dos dies per les terres de la Catalunya Nord per visitar els nostres límits, tant en el temps com en l'espai.

Taltahull és en l'actualitat un petit poblet situat en una vall plena de vinyes, darrere d'una petita serra de muntanyes que la separa de la plana del Rosselló, les muntanyes que la rodegen formant uns notables penya-segats.

Donat que en èpoques prehistòriques la plana litoral devia estar formada fonamentalment per aiguamolls, aquesta devia ser la plana ideal perquè els homes d'aquella època anessin a caçar els animals, que hi eren abundants. Aquells homes i dones es resguardaven de la nit i les pluges en les coves que trobaven a les parets rocoses que limitaven la vall i allà esquarteraven i coïen les preses per tal que els servissin d'aliment.

En una d'aquestes coves, concretament **la cova Aragó**, va ser trobada una resta humana, un tros de crani. Aquesta resta humana és avui el testimoni més antic de la població humana de casa nostra. Podem dir que l'home de Taltahull és el català més antic que es coneix, constitueix la nostra més profunda arrel històrica.

La nostra visita al poblet de Taltahull es va centrar en el museu de la prehistòria, petit però molt ben endreçat i que, a partir de l'abril de 1992, serà totalment

L'home de Taltahull, davant el museu de la prehistòria. Foto: J. Blanes

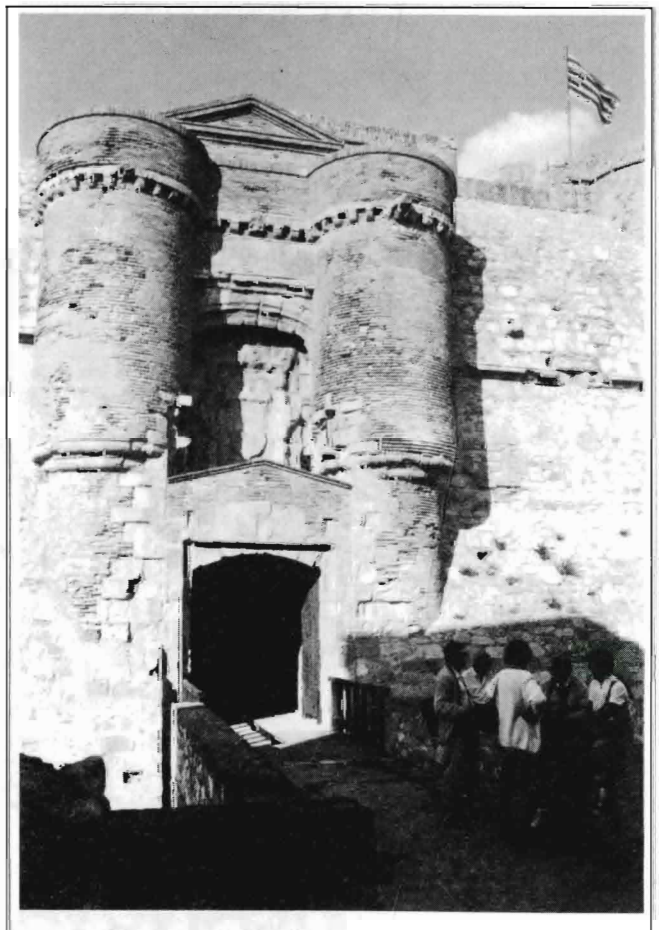

Portal d'entrada al Castell de Salses. Foto: J. Blanes

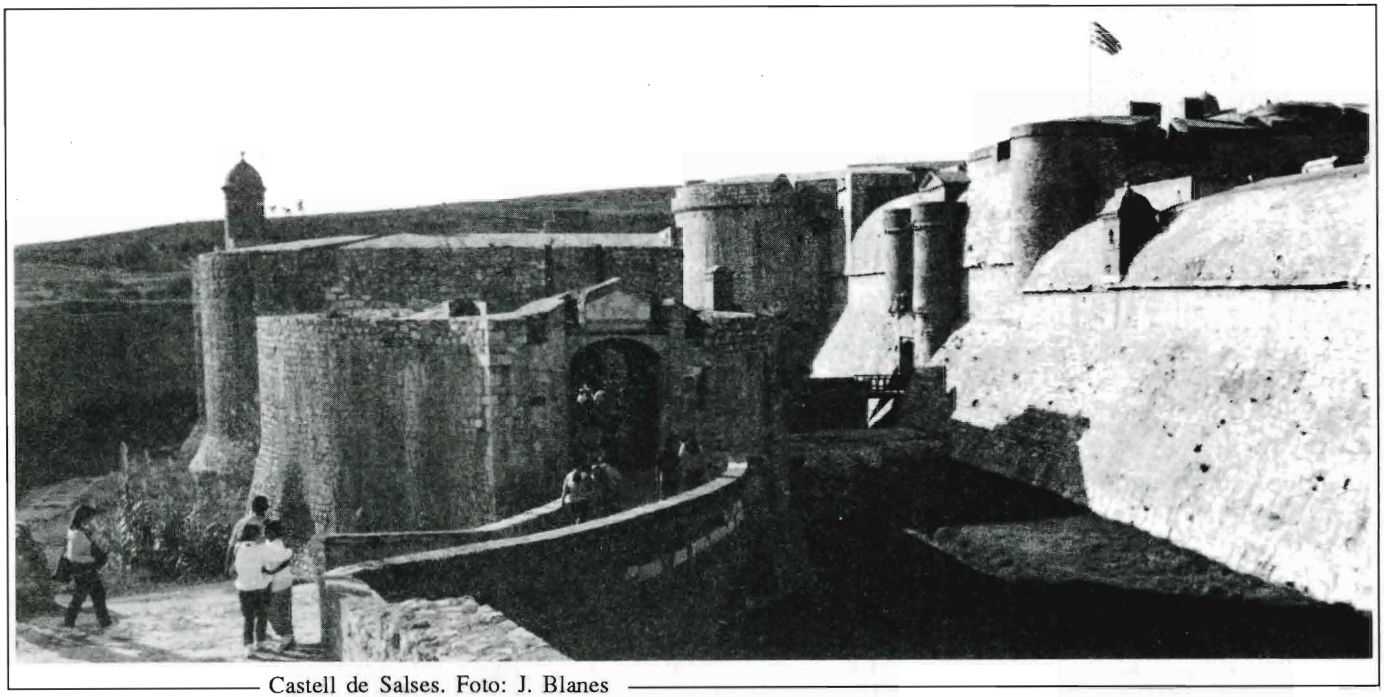

Castell de Salses. Foto: J. Blanes

remodelat i constituirà un centre europeu de primer ordre en relació a prehistòria. Per raons evidents - érem 70 persones- no ens fou permès de visitar la cova Aragó, que vèiem llunyana a mitja alçada de la cinglera. El que sí que vam fer, però, fou visitar alguna de les nombroses caves que elaboren els exquisits vins de la zona de la denominació "Côtes de Roussillon Vilages" i els famosos vins dolços de Rivesaltes, concretament l'anomenat Muscat de Rivesaltes i la garnatxa. Qui més qui menys ha estat recordant l'excursió a la Catalunya Nord durant una temporada després de dinar o a l'aperitiu fins que s'ha esgotat l'ampolla comprada aquell dia.

Després de dinar com vam poder al poble, vam traslladar-nos amb l'autocar a **Salses**. Si al matí el nostre interès era el coneixement dels orígens més remots dels catalans, ara anàvem a conèixer els nostres límits geogràfics.

Salses, poblet situat a la vora de l'estany del mateix nom i al peu de les Corberes, és considerat ja en les cròniques medievals com el límit nord de Catalunya i del domini de la llengua catalana. Durant molts segles aquest indret fou la frontera i per tant un lloc que calia defensar. El castell de Salses, construït en època de Ferran II d'Aragó, obeeix a aquesta necessitat.

La visita al castell fou d'allò més interessant; es tracta d'un castell molt diferent dels castells medievals que estem acostumats a veure i a imaginar-nos, preparat per defensar-se d'un assalt amb canons. Es una de les primeres mostres d'arquitectura militar que foren dissenyades per les noves tècniques de guerra; té, per tant, aquest valor a afegir a l'interès històric i geoestratègic de l'indret. Cal recordar que la visita del castell és ben fàcil, ja que fins i tot hom pot accedir-hi des d'una àrea de servei de l'autopista.

La bonica vila de Perpinyà ens acollí per passar la vetllada i la nit. El dia següent, 13 d'octubre, es va aixecar amb boira. De totes formes, seguint el programa preestablert, ens vam encaminar cap a la Fenolleda, vall de parla occitana que molts consideren terra catalana, sobretot pel fet que actualment pertany al departament dels Pirineus Orientals amb capital a Perpinyà i per raons de tradició històrica, ja que havia format part del comtat de Besalú. Sigui com sigui, a la part nord d'aquesta comarca s'aixeca una muralla rocosa que forma els primers relleus de les Corberes i a dalt hi ha els castells que havien de defensar el país, Catalunya o França segons les èpoques, que tenien darrere.

La nostra intenció era visitar Queribus i Peyrapertusa, però al final només fou possible la visita del darrer, que per altra part és el més interessant i espectacular; no volem, per això, treure importància a Queribus, que un dia o altre serà motiu d'una altra excursió.

Peyrapertusa, format en realitat per dos castells, un del segle XI-XII i l'altre del segle XIII quan va passar a ser propietat del rei de França, constitueix un dels conjunts castellers més interessants i impressionants de la nostra àrea. Construït dalt d'una carena al caire d'un imponent penya-segat, era realment una fortalesa inexpugnable. Les restes que en queden són notables i permeten fer-se una idea força precisa de com estava organitzat el castell en les seves millors èpoques. En realitat, de fets d'armes n'hi ha hagut pocs i poc importants a Peyrapertusa, però això no el fa menys atractiu.

La boira sí que ens féu la guitza. L'espectacle de què gaudíem va ser en tot moment local i molt poques vegades ens fou permès d'endevinar allò que ja ens imaginàvem, l'espectacle imponent del castell de Peyrapertusa.

Tornar a Perpinyà per dinar i ballar alguna sardana a la plaça del Castellet era tot el que ens quedava per fer d'aquesta visita als nostres límits.

Salvador Butí

Temes Vilanovins

EL PAS DE L'AUTOPISTA PEL TERME DE VILANOVA

Per on ha de passar? Per la cota 125 o pel desdoblament de la variant C-246?

Una qüestió que ha esdevingut polèmica aquests darrers mesos ha estat, sense cap dubte, que la nova autopista del Garraf desemboqués al nostre terme municipal. L'impacte que això suposa ha fet trontollar qualsevol convicció sobre el traçat que ha de tenir l'autopista, ajudat, si més no, per manifestacions de partidaris i detractors de les diverses solucions, convenientment manipulades per especuladors i defensors de pressumptes afectats.

La decisió de per on ha de passar és evident que no està a les nostres mans, sinó a les dels nostres governants, però cal que aquesta Agrupació faci sentir el seu parer, i no tant en l'estricte sentit ciutadà, sinó des del punt de vista excursionista, puix és evident que qualsevol de les opcions del traçat marcarà una profunda empremta en el relleu del nostre territori, malmetent conreus, edificacions i camins històrics i alterant una vegada més alguns dels escadussers espais naturals del nostre terme municipal i de la comarca.

Algun sector de l'opinió ciutadana està donant suport al desplaçament de l'autopista fins al que s'ha anomenat la cota 125, és a dir, a tocar les muntanyes, contràriament a l'opció inicial que havia indicat l'Ajuntament, i que la Conselleria de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat havia acceptat, de fer-la passar per l'actual variant de la C-246.

Si analitzem les dues opcions, veurem que la més favorable als interessos de la majoria dels ciutadans sembla ser la d'utilitzar la variant de la C-246, desdoblant-la com autopista, és a dir, dos carrils en cada sentit i afegint un carril més a cada banda convenientment connectat amb les vies transversals, a fi d'absorbir el trànsit induït per la nostra ciutat cap a la comarca i pels encontorns vilanovins, donat que existeix la proposta d'eliminar el peatge precisament en aquesta zona, puix ens veuríem privats de la utilització de la variant tal com ho fem ara. Es a dir que podria convertir-se en una via circulatòria semblant al Cinturó barceloní o a la Gran Via sabadellenca, on es barregen els trajectes directes que travessen tot el recorregut amb els trajectes amb entrades i sortides per anar d'un extrem a l'altre de l'àrea vilanovina.

Creiem, però, que caldria potenciar al màxim aquesta permeabilitat de les vies perpendiculars a l'autopista, mitjançant uns ponts o passos subterranis per evitar que es convertís en una barrera infranquejable, alhora que les zones més habitades caldria protegir-les amb barreres antisòniques. Sembla que aquesta opció, fins i tot per a la Generalitat, és la més econòmica, encara que s'hagués d'afegir una sèrie de millores, condicionaments i proteccions com ja hem descrit abans, el tercer carril inclòs.

Contràriament a aquesta opció, n'hi ha que voldrien desplaçar l'autopista com més lluny de Vilanova millor i proposen que passi a nivell de la cota 125, amb l'argument que no volen barreres que impedeixin el futur desenvolupament de la ciutat, com si ara no existís ja com a barrera la variant de laC-246, ignorant l'important trànsit que hi passa i que possiblement hi continuï passant i no ho faci per l'autopista, potser per allò d'un peatge molt car. Es a dir, els qui no volen barreres proposen mantenir-ne una, que ja és l'existent, i dues, la nova autopista per la cota 125.

A part de la confluència d'una

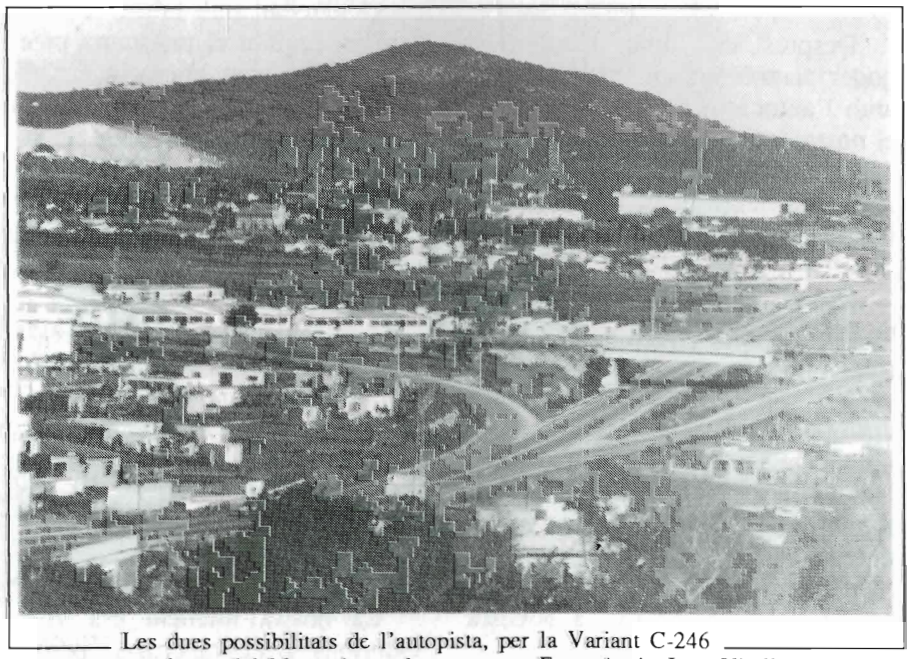

Les dues possibilitats de l'autopista, per la Variant C-246 o pel peu del Montgròs, a darrer terme. Foto: Arxiu Joan Virella.

sèrie d'interessos econòmics i especulacions que planen per damunt de la decisió de fer l'autopista més amunt o més avall, a nosaltres, els excursionistes, ens agrada més l'opció inicial, és a dir, consolidar només un sol estrall geogràfic -que ara ja és irreversible- i no pas afegir-ne un altre al nostre malmès paisatge.

Que l'autopista passi per la cota 125 significa tallar de nou un seguit de camins històrics i afectar diverses masies. Si comencem pel terme de Sant Pere de Ribes, s'havien proposat dues opcions: la primera, que enllaçava pel Nord amb la proposta de la cota 125 -desestimada per l'Ajuntament de Ribes- i que després de pujar de Sitges, creuava la carretera d'Olivella i les rieres de Jafre i de Vilafranca, travessaria la carretera que enllaça amb Canyelles per seguir en les masies de la Coma, Cal Sidro i Cal Ramonet, on hagués tallat el camí que va des de Sota-Ribes fins Els Vinyals, i si haguessin afinat molt el traçat s'haguessin carregat Can Ramon i Can Masalleres. Per sort, aquesta possibilitat no serà veritat, perquè ja s'ha adjudicat l'arranjament de la Variant des de Sitges fins al creuament per damunt de la carretera que va a Puigmoltó, Sant Camil i Ribes. A partir d'aquí, l'autopista pot optar a passar per la cota 125 o continuar per la variant fins a desviar-se amunt per davant del Piular. Si desvia amunt ho farà en direcció a la Masia dels Cocons i tallarà el camí que va des de Vilanova fins a mitja carretera de Solers i per Cal Mironet cap a La Fassina. Més amunt també tallaria la carretera Vilanova-Ribes peer anar a passar prop de Can Martí o Can Girabals, i a partir d'aquí, resseguint més o menys la cota d'alçada 125, pel faldar del Puigmontgròs. A la vista del Mas de les Catalunyes, entraria en el terme de Vilanova i seguiria just per damunt de la Pedrera del Roca, potser inutilitzant-la -i això no ens sabria cap greu-, però, qui s'atrevirà a aturar aquesta activitat industrial i comercial? Perquè una mica més enllà, després de creuar la carretera de Vilafranca, es trobaran amb una altra pedrera, com és la de la fàbrica del Griffi, la qual potser també hauria d'aturar l'extracció. Algú ho creu possible?

Un altre camí tallat seria el que va de Capdecreu al Mas de l'Artís, alhora que passaria per damunt de la Masia d'en Tapet, resultant també tallats els camins que vénen de la Plana cap a Mas Torrat i Les Mesquites, i el que ve de la carretera de l'Arboç, davant del Càmping, per mas Ricart cap al Mas Roig.

I no ens agrada tampoc aquest traçat, perquè gratarà els fonaments de la muntanya de la qual portem el nom: la Talaia, i encara que sigui amb caire sentimental, volem defensar un paisatge que, a pesar dels incendis i de les torres d'alta tensió, encara ens porta bons records dels inicis del nostre excursionisme, i serveix per enfilar-nos per la seva carena fins a dalt de tot, ja sigui per realitzar una matinal a la recerca de bolets com perquè hi pugin corrent els atletes del Cross de l'Aplec a Lurdes.

A partir d'aquí, abans de sortir del terme de Vilanova, les opcions tornen a bifurcar-se. La prevista per la cota 125, baixa pel fondo del Castellot i travessa la carretera de l'Arboç i la riera del Foix, una mica més avall de Rocacrespa i, creuant alguna de les anàrquiques urbanitzacions que enllacen amb la de Mas Trader, se'n va cap al terme de Cunit.

L'altra possibilitat, des de sota la Talaia desvia en direcció a la masia d'El Salze i passaria per damunt d'una llarga zona urbanitzada, pel marge esquerre del Foix, passant prop del corral d'en Cona, Sant Pau i Gallifa, per enllaçar amb la perllongació de la variant C-246. Aquesta perllongació coincideix amb la resta d'itinerari de l'autopista, si aquesta aprofités el desdoblament de la variant.

No cal dir que el trajecte per la cota 125 comporta una erosió brutal del nostre relleu geogràfic, ja que talla de través tots els fondos i carenes que vénen des de dalt de la muntanya, amb la qual cosa haurien de realitzar-se una gran quantitat de talussos, desmunts, trinxeres i ponts; tot això no seria tan necessari si passés per la zona més plana.

Però no tot són flors i violes si s'utilitza com autopista el desdoblament de la variant, puix poc abans del creuament amb la carretera de l'Arboç, aquesta ja gira amunt i talla el camí reial o camí de la Turbina i després el de Mas Palau passant molt a prop del Col.legi Margalló i Tallers Sant Miquel, en una zona urbanitzada. Més endavant tallarà el camí de Rocacrespa que ve dels Sis Camins, passant pel Juí del Moro i baixant a frec de la urbanització Santa Maria en direcció a Cubelles, si bé passant per damunt de Gallifa o Sant Pau i seguint per sobre de la carretera que va a Mas Trader i creuant la riera del Foix.

Les dues solucions són traumàtiques. Es evident que una autopista no pot passar per una zona poblada com aquesta sense desgavellar-ho tot, però nosaltres hem de promoure que es malmeti el mínim possible el nostre patrimoni històric i geogràfic i el nostre paisatge, i es respecti al màxim el medi natural. Ponderant avantatges i inconvenients, **la nostra opinió és que l'autopista ha de passar pel traçat de la variant de la C-246.**

Josep Blanes

Sots-president de l'A.E.Talaia

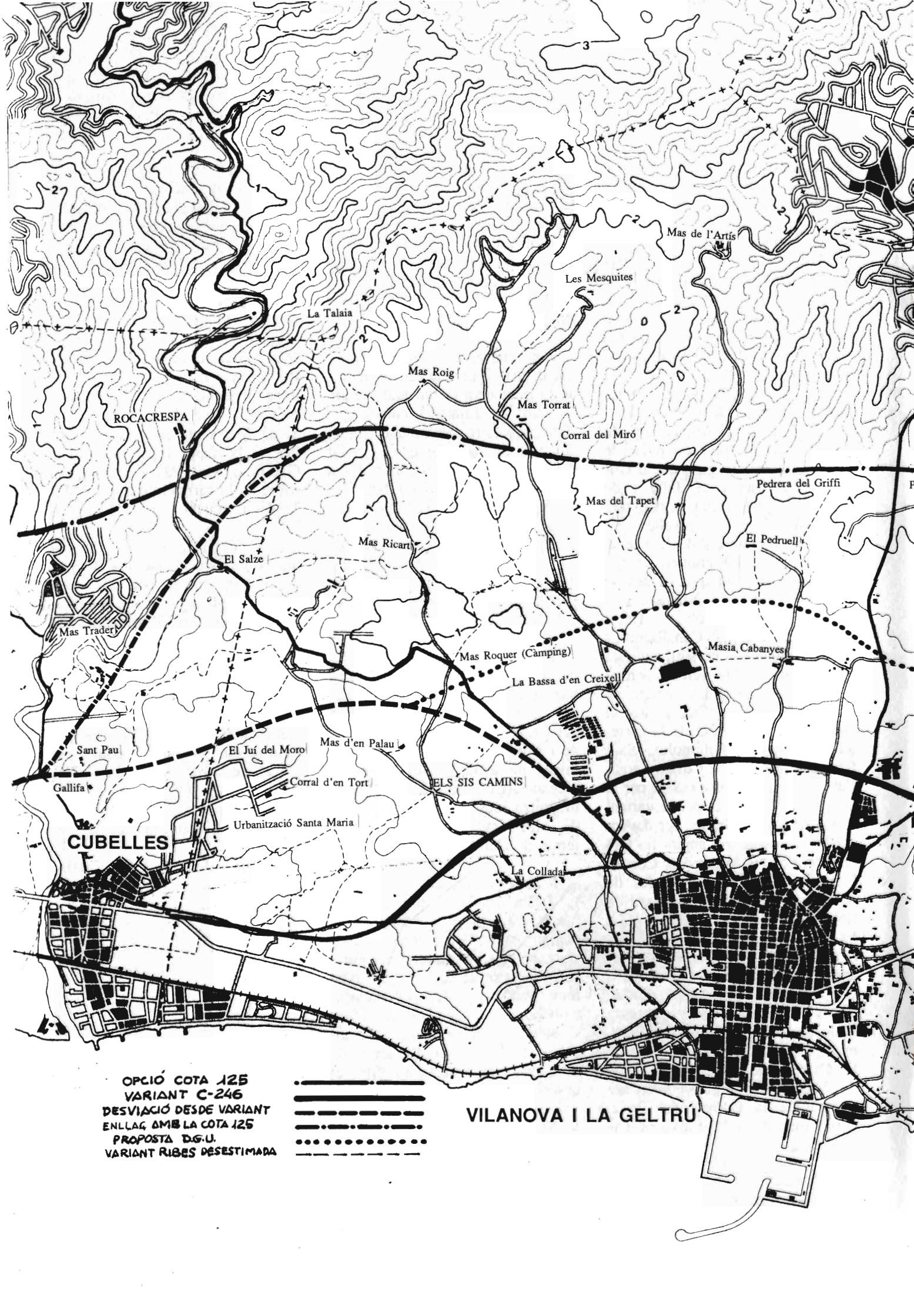
Mas de l'Artís
Les Mesquites
La Talaia
Mas Roig
Mas Torrat
ROCACRESPA
Corral del Miró
Pedrera del Griffi
Mas del Tapet
El Pedruell
Mas Ricart
El Salze
Mas Trader
Masia Cabanyes
Mas Roquer (Camping)
La Bassa d'en Creixell
Sant Pau
El Juí del Moro
Mas d'en Palau
Gallifa
Corral d'en Tort
ELS SIS CAMINS
Urbanització Santa Maria
CUBELLES
La Collada
VILANOVA I LA GELTRÚ
OPCIÓ COTA 125
VARIANT C-246
DESVIACIÓ DESDE VARIANT
ENLLAÇ AMB LA COTA 125
PROPOSTA D.G.U.
VARIANT RIBES DESESTIMADA

CANYELLES
Puigmontgròs
Pedrera del Roca
Mas de les Catalunyes
Can Massalleres
Can Martí
SOTA-RIBES
SANT PERE DE RIBES
Solers (Casino)
PUIGMOLTO
VILANOVETA
LES ROQUETES
El Cars
SITGES

EL HOBBY D'AQUESTA TARDOR

EVOLUCIÓ DE LA GEOGRAFIA FÍSICA AL N.O. DE VILANOVA

Al NO de la ciutat de Vilanova, hi ha un sector on la configuració geogràfica física es va transformant. Es tracta del sector comprès entre les pedreres de la fàbrica de ciment "Griffi" i la finca del Pedruell, que hi llinda.

Quant a les pedreres, la transformació és deguda a l'extracció de la pedra per al ciment, extracció que es va iniciar cap a l'any 1927, encara que les necessitats i el ritme d'aquella època no eren els mateixos d'ara ... El primer tall de muntanya es va abandonar en aflorar un material de baixa qualitat per al ciment. El segon tall es va iniciar davant mateix, d'esquena a la ciutat, i va estar en actiu i productiu fins la dècada dels anys 60. Aquí, en principi, hi treballaven una vintena d'homes entre els malladors que trencaven la pedra a cops de mall i els carregadors de vagonetes. Però ací ja va començar la industrialització amb l'entrada de pales carregadores que substituïen bona part del treball manual.

Però a aquest tall també li va arribar la jubilació; la proximitat de la conducció elèctrica d'alta tensió va obligar al seu abandonament.

El tall actual, doncs, és el tercer en el sector i és situat a la serralada paral.lela al primer, un a cada costat del fondo d'en Guardiola, de manera que aquest fondo, en la seva part final, deixa l'encaixonament que el formava i guanya dues grans places, una a cada costat.

Si els materials del tall actual continuen en la qualitat prevista, és possible que hi hagi pedrera per a anys i que desapareixi la muntanya en substitució d'una gran plana, ja que ara mateix ja té més de 20.000 m2.

En el seu avanç, la pedrera ha suposat la desaparició de les restes que quedaven del corral d'en Guardiola, que era situat al peu d'aquesta muntanya. Als anys 50 encara es tenien dretes la major part de les quatre parets exteriors i una d'interior feta amb diverses arcades de pedra; ara sols en resten dues parets, una de sis metres de llargada i l'altra de tres metres i quasi totalment tapades per la vegetació pròpia de les nostres muntanyes.

Del corral se'n tenen notícies des de l'any 1591: "Possessions y corrals de la vídua Guardiola de Vilanova" i "Joan Guardiola, pagès de Vilanova, tres jornals en la qual grau construyda casalots y **corral** en los Masos", segons Capbreu de la Geltrú. I el 1739, les peces de terra del "Corral d'en Guardiola" tenen els núms. 557 a 564 del Cadastre.

En la seva escomesa, la pedrera ha fet desaparèi-

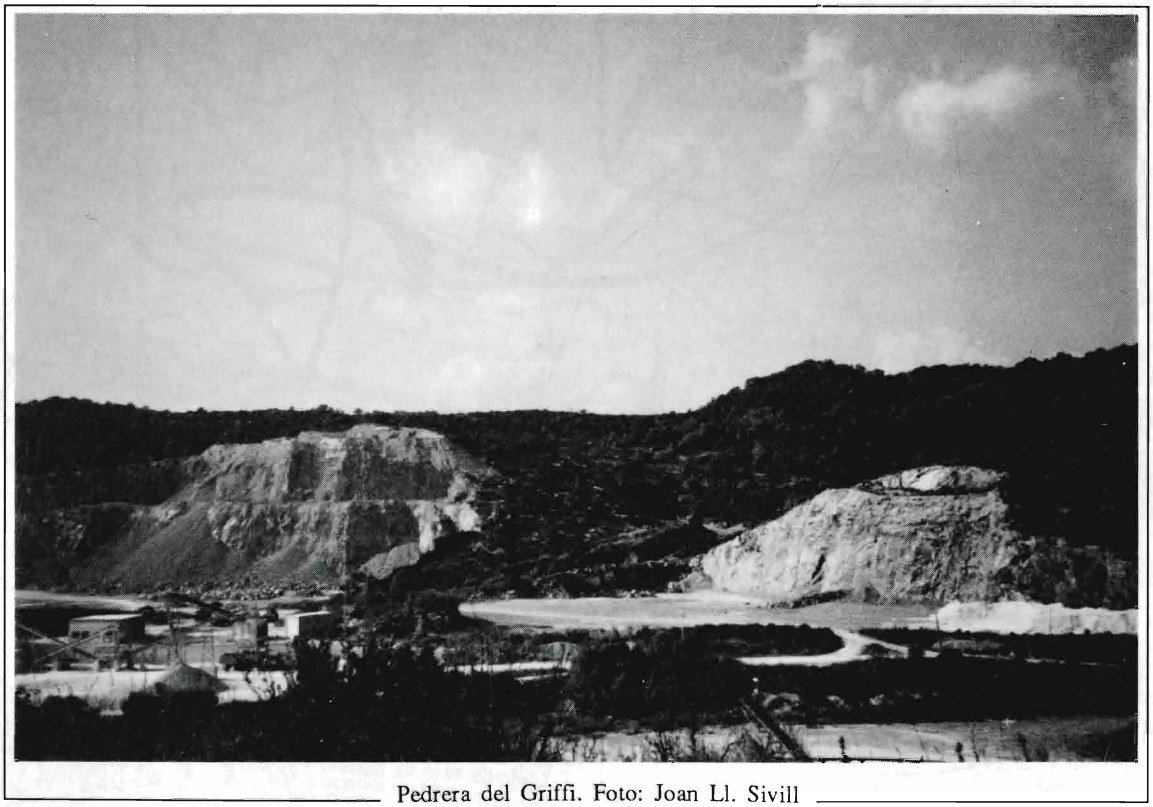

Pedrera del Griffi. Foto: Joan Ll. Sivill

Una altra vista de la Pedrera del Griffi. Foto: Joan Ll. Sivill

xer l'avenc del Pedruell, que era situat en l'antiga pedrera que va assortir la pedra per a la construcció del campanar de Vilanova. (Aquesta informació és de caire familiar i no m'ha estat possible confirmar-la ni desmentir-la). En aquest avenc, que molts de nosaltres havíem explorat durant la nostra etapa escolar en una excursió sabatina, hi havia una colònia molt nombrosa de rat-penats i tenia també un cert interès geològic per les estalactites i estalagmites que s'hi havien format.

A les aigües que recull el fondo d'en Guardiola, se li ajunten per la seva dreta les que recull el fondo del Pedruell, i per la seva esquerra baixen les aigües del Coll de Sant Joan, la Font d'en Bonet, el pla de Jorba, muntanya d'en Rafeques i les del corral de l'Apotecari. Ja més avall segueixen per l'anomenat fondo de les Oliveres i arriben a Vilanova desguassant al Torrent de la Pastera que recull les aigües del Mas de l'Artís en avall.

Un fet remarcable és que, en el pla que ha quedat en la segona pedrera, s'ha iniciat la reconversió amb l'abocament de terres i la posterior plantada de pins, i pel que sembla aquesta reconversió continua endavant.

El Pedruell, situat a l'extrem NO de la població i llindant amb les pedreres, és un altre sector que ha canviat totalment la seva orografia. Aquesta centenària i monumental masia ha estat transformada en una planta embotelladora de vins i caves, però també ha esdevingut productora de raïm en les seves terres.

Els límits que formaven aquesta masia s'han ultrapassat per la compra de les diverses partides veïnes. Les terres dels veïns, que llindaven amb el "fondo del Pedruell", formaven un contrafort natural (la riba esquerra del fondo), que conduïa les aigües en direcció descendent per un seguit de feixes de poca superfície i que feien de mal conrear, sobretot ara que la mecanització s'ha imposat al camp.

Ara tot això s'ha transformat, les excavadores s'han esplaiat omplint el fondo, treient marges i deixant uns bancals d'una llargada i d'una amplada considerables i poc corrents en un sector prop de muntanya en què els desnivells són considerables i on en època de pluges torrencials, les aigües obren grans solcs i s'emporten la terra i tot el que hi troben.

Ara les aigües del fondo del Pedruell són desviades cap al fondo d'en Guardiola, que hi passa paral.lel a tan sols 300 metres fins que es troben tots dos camí del mar. Les aigües hi són conduïdes, com deia, tant pel pendent donat al sòl, com també per una gran "rasa" o conducció feta a cel obert i destinada a recollir i dirigir l'aigua sobrera. Tots aquests treballs han configurat una imatge nova a la part E de la masia en una superfície superior als 200.000 m2, és a dir, 20 Ha. En aquesta mutació del sòl han desaparegut els pocs arbres que hi havien, les cisternes i també una centenària barraca de pedra seca de les poques que queden per aquí; també ha desaparegut la part final d'una desviació del camí del Pi Gros, en els seus últims 200 metres, que acabava precisament als peus de la muntanya que va desapareixent per l'acció transformadora de la pedra en ciment.

Tota aquesta partida de terra s'ha repoblat de vinya emparrada per produir vins i caves en quantitat, i a fe que poden fer-ne a bastament, perquè la composició argilosa del sòl és de manera que amb la pluja tendeix a compactar-se i endurir-se, i tal com deien els pagesos d'abans -i suposo que encara es diu-, "la terra de terròs fa el raïm gros".

Joan Lluís Sivill

Efemèride

XXVè ANIVERSARI D'AMICS DE LA SARDANA

Els Amics de la Sardana acaben de celebrar el XXV aniversari. En commemoració d'aquest esdeveniment, el proppassat dia 1 de desembre s'organitzà una ballada de sardanes a la Plaça de la Vila amb la Cobla Sant Jordi. La climatologia resultà un xic adversa i les primeres sardanes s'hagueren de ballar sota la porxada de l'Ajuntament; aquest contratemps llevà la participació del públic que hauria estat desitjable. En el decurs de l'audició l'Escola Sardanista de la Geltrú féu oferiment d'una placa commemorativa a l'actual President, en Manel Masana. Seguidament se celebrà un dinar de germanor en un conegut restaurant de vora mar amb la participació d'una cinquantena de socis; hi hagué un treballat pastís amb espelmes a fi de perpetuar l'efemèrides i la reunió s'acabà amb una mica de ballaruga.

Com sol passar en totes les agrupacions, en l'actualitat, i des de fa ja alguns anys, Amics de la Sardana viu una altra etapa, precisament de quan la colla Volerany es dissolgué i els seus membres més representatius passaren a responsabilitzar-se d'altres aspectes dins la mateixa casa i a redós del món de l'excursionisme. Foren moments difícils per a la Secció, ja que tancava una època de manera irreversible i no es preveia la continuïtat desitjada, precisament quan feia poc que s'havia celebrat el XV aniversari i que, entre d'altres actes, recollia una exposició de material retrospectiu. Hi hagué contactes fins que aquests donaren el resultat desitjat i un nou grup, per bé que d'edat més avançada que el seu predecessor, acceptà la proposta. Tot seguit es recuperà la il.lusió perduda per organitzar tota classe d'esdeveniments socials i desenvolupar tota una munió d'ideas que des d'aleshores han anat sorgint dia a dia. Torna, però, sovint a la memòria la incertesa d'una continuïtat perdurable i l'etern problema del relleu generacional que tant s'ha parlat. Que hi tingueu sort i que sigui per molts anys!

Antoni Sagarra i Mas

Un moment de la celebració de l'àpat d'Aniversari. Foto; Rosa Farriol

Audició a la Plaça de la Vila, XXVè Aniversari, Cobla Sant Jordi. Foto: Rosa Farriol

Les nostres Excursions

UN PASSEIG PER LA TARDOR AL PLA DE BOAVI

Els que llegiu regularment les pàgines de la nostra revista us haureu adonat, ben segur, de la nostra dèria per la muntanya en època de tardor, i més que per la muntanya en si diríem pel paisatge de muntanya, que en aquesta estació de l'any adquireix un cromatisme extraordinari. I, meravelleu-vos! Aquesta vegada no us parlarem de la fantàstica i entranyable baga de Gresolet, al peu de la paret nord del Pedraforca, escenari, durant tants Tots-Sants seguits, de la nostra extasiada admiració davant els seus faigs centenaris i formidables; ni tampoc us parlarem de les prodigioses estampes de color que t'arriben a embadalir tot baixant des de Grèixer camí del Forat del Pendís i els Empedrats. Aquells paratges, repetidament visitats any rere any, els hem deixat aquesta tardor per anar a conèixer altres topants.

I vet aquí que la nostra -gairebé malaltissa- recerca d'imatges tardorenques, ens ha portat aquest darrer Tots-Sants a **BOAVI**, un pla formidable envoltat d'altes muntanyes, entaforat al fons de la Vall de Cardós. Els dos primers dies del llarg Pont els passàrem, però, a la Vall d'Aran. Amb campament base a Tredós, ens arribàrem a l'**Artiga de Lin** i també al **Santuari de Montgarri**. No sabríem ben bé per quin decantar-nos. El primer era una meravella. Imagineu-vos, si ho coneixeu de l'estiu, l'esponerosa vegetació d'aquells fondals completament vestida amb tots els colors de la tardor i com a teló de fons el coll de Toro completament blanc de neu, comptant, a més, amb l'al.licient de la torrentada d'aigua saltant roquissars avall des dels **Uehls deht Juéu** (fins i tot els noms són bonics!). L'altre indret, **Montgarri**, tot i que de vegetació ben diferent, no el desmereixia gens. Enmig d'aquells prats on pasturen plàcidament ramats de vaques i cavalls, el vell i pintoresc santuari aparegué de manera sobtada davant dels nostres ulls, emmirallant-se en les aigües del riuet pintades d'esplèndids reflexos daurats de l'arbreda que li fa companyia.

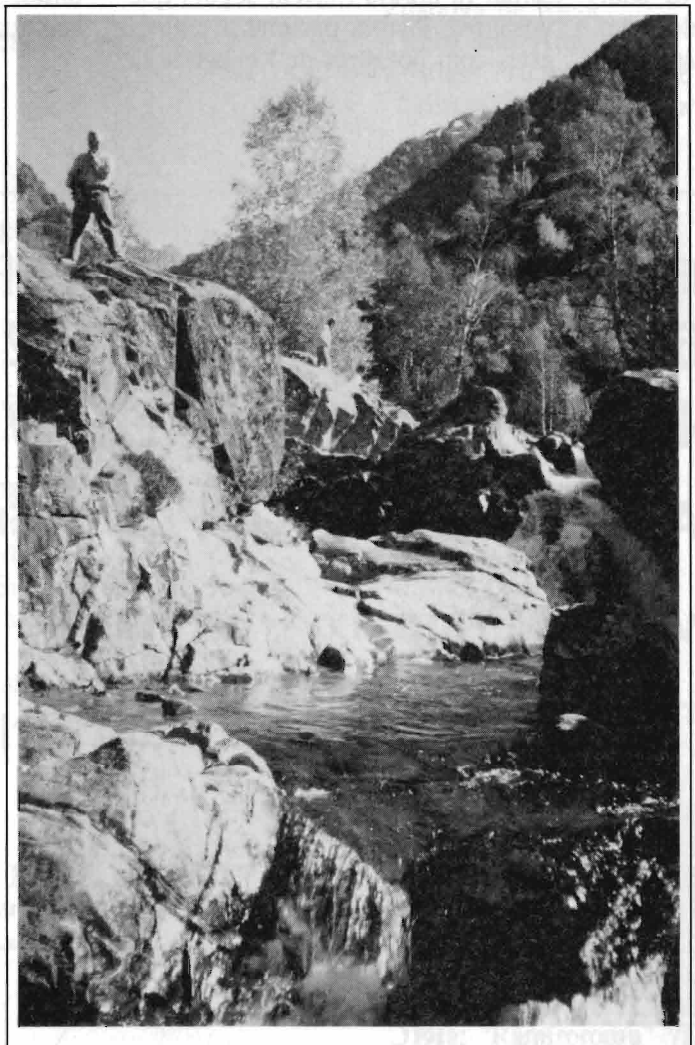

Contemplant els saltants i gorgs del riu Broate. Foto: B. Forgas

Amb tot, però, el nostre objectiu principal el teníem fixat a Boavi, i al darrer dia del Pont cap allà anàrem. L'aproximació ja va ser cosa de gent enderiada; arribàrem a fer tantes aturades de cotxe mentre travessàvem el Port de la Bonaigua camí de la Vall de Cardós que en perdèrem el compte. A cada revolt de carretera copsàvem sempre un nou racó fotografiable i digne d'uns minuts de recreació: un clap de variats colors d'arbre caducifoli enmig d'una espessetat de verd de pi negre i avet, un salt d'aigua rocam avall, una nuvolada com de cotofluix suspesa sobre les carenes retallades de la muntanya o un esclat de llum banyant amb el seu color un poblet aturonat...

L'arribada, finalment, al Pla de Boavi ja fou el deliri. Abandonàrem els cotxes que ens oprimien i saltàrem al pla com una colla d'alienats. Tot el Pla era un somni increïble, un immens decorat de color intensament daurat damunt d'uns magnífics boscos de bedolls, l'aigua, fresquíssima i transparent, saltant amb força emportant-se, riu avall, el fullatge caigut. Se'ns fa tremendament

difícil expressar les nostres sensacions en aquells moments, pensem que és quelcom indescriptible. Un aire tebi, una llum diàfana i al fons, el cim nevat de la Pica d'Estats... Com empesos per un rar magnetisme ja ens trobem enfilant senderó amunt camí del refugi de Broate, sempre atents a la sorollosa cascada que entrelluquem al fons, entre la bigarrada vegetació. Amb l'exaltació del moment ni tan sols ens adonem que el camí fa pujada. Ja molt amunt, reaccionem i veiem que el temps se'ns ha tirat al damunt i que no tenim altra opció que desfer el camí ràpidament si volem arribar a Vilanova a una hora raonable.

Una foto de grup al Pla de Boavi. Foto: B. Forgas

Amb recança diem, no adéu, sinó a reveure a Boavi. No som capaços d'imaginar-nos de cap manera que no tindrem ganes de tornar-hi un dia i estem segurs que vosaltres, lectors pacients i entusiastes com nosaltres de l'encís de la tardor a muntanya també ens hi acompanyareu.

Blanca

RESERVEU AQUESTA DATA!

26 DE GENER DE 1992

4a CAMINADA POPULAR DE VILANOVA

VILANOVA - Els Colls - La Punta Grossa -

Les Coves - Miralpeix - Ermita de Gràcia

El Fitó - La Muntanyeta - Sant Cristòfol

ENTRETENIMENTS

ENQUADRAMENT NUMERIC

Col.locar tots els números de l'1 al 16 en les setze caselles, de tal manera que la suma dels quatre números de cada línia, de cada columna i de cada diagonal sumin 34.

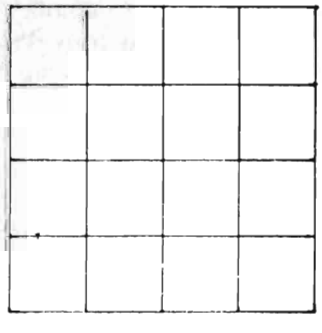

Grup d'Escalada i alta muntanya

ACTIVITATS D'ESCALADA

ACTIVITAT DEL G.E.A.M.

(maig, juny, juliol, setembre, octubre, novembre)

ALPS

Zona del Montblanc (Chamonix)
- Petit Dru. Cara Oest.
  Via: "Directa Americana"
- Montblanc de Tacul, 4248 m
  Pilar "Gervassutti"

Zona del Valais
- Travessa Täschorn-Domjoch
- Weisshorn, 4505 m

PIRINEU

Circ de Gavarnie.
- Integral del Marboré (3248 m)
  Mur de la Gran Cascade-Cresta dels Druides-Aresta Passet.
- Petit Astazou (3012m)
  Aresta Noroest.
- Travessa Taillon (3144 m) - Casc (3006 m) - Torre Marboré (3009 m).

Midi d'Ossau.
- Cara Nord. Pilar de l'Embarradère (2705 m)
  Via: "Ravier"
- Punta Jean Santé. Casa sudest.
  Vies: "Sudest Directa", "Sudest Clàssica", Integral "Flip Matinal-Directíssima Sud"

Aneto-Maladetas.
- Cresta Salenques - Tempestats.
- Cresta Cregüeña
- Cresta Baudidier.

Nouvielle.
- Pic Campbial (3173 m)

Circ de Troumouse
- Travessa Heid (3022 m) - Punta d'Aires (3028 m)
- Pic Troumouse (3085) - Serra Mourene (3090 m) - Petita Munia (3096 m)- La Munia (3133 m).

Perdiguero (3210 m)
- Cresta Gargallosa

Pica d'Estats

Posets (3375 m)
- Cresta esquena Posets

Ordesa
- Tozal del Mallo
  Via:"Brujas-Franco española"

Pedraforca
- Cara Nord
  Via:"Estasen"

MONTSEC

Congost de Mont-rebei
- Paret d'Aragó
  Via: "Fedra" (2a ascensió absoluta)

Congost de Terradets
- Paret de les Bagasses
  Vies: "TIM", "Demasiado lejos", "Joan Freixenet", "CADE", "Sergio-Carles Romero", "Cha-cha-cha-Sergio", "Supertramp-Cade-Reina Puig", "Supertramp", 'Via Alba"

Vilanova de Meià
- Roca dels Arcs
  Vies: "Tierra de nadie", "Tenia", "Kamel", "Anaconda", "Musical Express"

RIGLOS

Mallo Pisón
  Vies: "Alberto Rabadá", "Doctor Infierno"

MONTSERRAT

Paret de Diables
  Vies: "Flip Matinal"

Cavall Bernat
  Via: "Punsola-Reniu"

Paret de l'Aeri
  Vies: "Lotus", "Easy Rider", "Valentín Casanovas", "Reencuentros"

Serrat del Moro
  Via: "Mas Brullet"

VIES DE DIFICULTAT

La Mussara
  Vies: "Big namba" 7b, "Insy is logica" 7a

La Riba
  Vies: "Inshalla" 7b, "4 cestos" 7a+, "Durruti Collum" 7c+, "Somgoku" 7b

Montral
  Via: "Je suis pille" 7a

Els Cogullons
  Via: "Ramiroromu" 7a

Garraf
  Via: "Garretas del Garraf" 7b+

Can Ximet
  Via: "Passada Olímpica" 7b

Talaia
  Vies: "Tarzan" 7b, "Gigololo" 7a/b, "La llei del ciment" 7a/b

Les Penyes
  Via: "Rasputin" 7a

Secció de senders

Ventures i desventures d'una colla de senderistes

DEL BAIX EBRE AL SOLSONÈS

PAÜLS -EL MONTSAGRE -PRAT DE COMTE

1a etapa: PAÜLS-EL MONTSAGRE-PRAT DE COMTE
13,22 km; 47 participants
29 de setembre de 1991.

Amics, si aquests socis del Comité de Senders de Gran Recorregut no s'espavilen, amb la marxa i empenta que portem aviat se'ns hauran acabat els traçats de camins per recórrer del nostre país. Que si GR-7, GR-4, Gr-5, Gr-11, ara ja engeguem amb el GR-7-1... Això no hi ha qui aturi. Hi ha fins i tot qui pateix pensant què farem quan se'ns acabi el 7-1! Es més! Si hem de donar crèdit a les nostres fonts d'informació, potser hi hauran sorpreses per als propers cursos d'activitat excursionista, ja que (primer eren només rumors i ara ja hi podem pujar de peus) aquest darrer estiu, mentre la majoria de nosaltres s'ho passava pipa banyant-se i remullant-se en les pocs contaminades, transparents i fresquíssimes aigües de la nostra costa daurada, el nostre "capo" es trencava les banyes buscant nous horitzons senderistes fora del continent europeu, perquè aquest ja se'ns fa petit. Diuen que si el van veure per Bali o Tailàndia... I el xicot - ens consta- és tan complidor que no se'ns acut altra cosa que pensar que si va fer el sacrifici de desplaçar-se fins allà va ser per feina i només per feina del GR, i res més. Així és que, ja es veurà. Nosaltres, mentrestant i perquè, si de cas, no ens agafi desentrenats, comencem a fer cames i "del Baix Ebre al Solsonès", com aquell qui res!

Bé, com si res, tampoc, no exagerem. N'hi ha que són capaços de fer-ho, ja ho sabem, però no cal que ens ho mengem tot en un dia (atura't, Elias!). Aquest recorregut ens ha d'omplir més d'un curs, i la primera etapa de la temporada i d'aquest GR ens porta de **Paüls dels Ports al Prat de Comte**, a cavall de les comarques del Baix Ebre i de la Terra Alta, i sempre, com escenari, amb el massís dels Ports de Beseit, de grat record per a tots els qui vam iniciar-nos en el senderisme aquell octubre de 1984.

Hem sortit de Vilanova a les sis del matí d'un dia que amenaça pluja, i efectivament, aquesta ens cau al damunt mentre rodem encara per carretera camí de Paüls, una carretera ben estreta, per cert. Un cop allà, però, ja ha parat de ploure i abans de començar la caminada anem a buscar un bar per esmorzar. Després de caminar i caminar per carrers estrets i força costeruts, aconseguim trobar-ne un d'obert i allà ens encabim com podem. Havent esmorzat iniciem la travessa quan són un quart de deu del matí. Abans, però, farem la fotografia de rigor de tota la trepa davant d'una font on hi ha la imatge del nostre Sant Patró Sant Roc (Sant Roc del Pi Gloriós... ja sabeu!).

Deixem, doncs, a la nostra esquena el bonic poble de Paüls, encimbellat dalt d'un turó (les nostres cames ja ho han notat quan buscàvem el bar). Passat el cementiri deixem un antic camí que va de Paüls a Horta de Sant Joan i continuem endavant planejant per damunt del barranc de les Fonts, que tenim a la dreta. Creuem el barranc de les Glòries i un petit torrent i enfilem una forta pujada per assolir el **coll de Tormossalt**, on en el Racó del mateix nom fem el nostre primer reagrupament, a sota mateix d'un espadat formidable d'una roca que te un colorit molt vistós. Hem passat dels 378 m de Paüls a 600 m. La pujada, tenint en compte que avui és la primera sortida després dels mesos

A l'inici del GR-7-1 a la font de Sant Roc (Paüls). Foto: B. Forgas

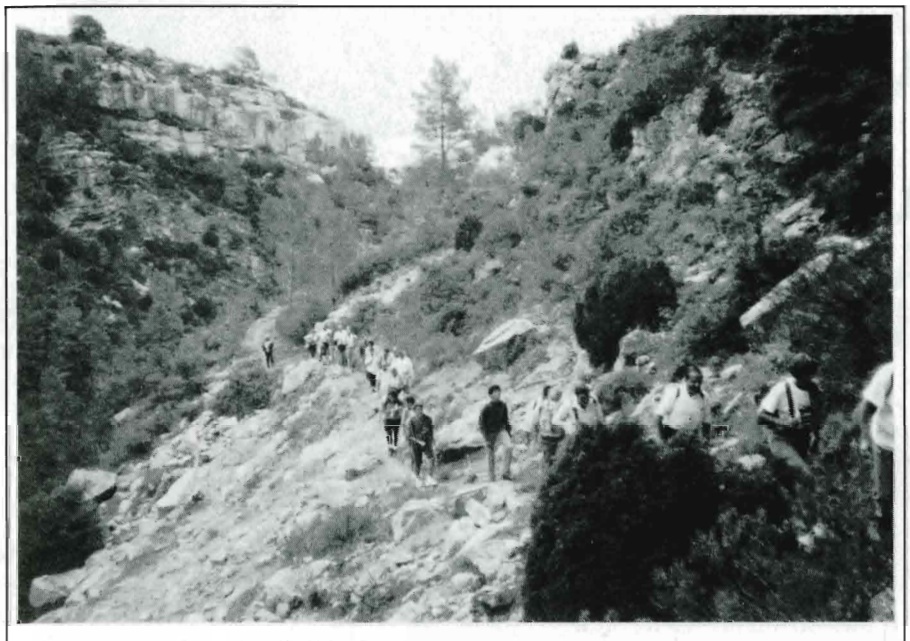

Pel sender, pujant al coll de Tormossalt. Foto: B. Forgas

d'inactivitat excursionista de l'estiu, s'ha deixat sentir, val a dir. Amb tot, un cop aquí dalt pensem que l'esforç compensa sobradament. El panorama és realment preciós, un decorat de muntanya feréstega, extensos camps d'oliveres, margalló, olors de terra humida... Sempre hem pensat que les comarques tarragonines tenen un encant especial i ens són, malauradament, bastant desconegudes.

Reprenem el trajecte i, després de travessar el barranc de les Fonts, continuem pujant, no tan fortament com abans, seguint el seu llit fins a fer cap al **pla de Montsagre de Paüls**, on hi ha la font del mateix nom (840 m). Bonica vall, molt sovint -ens ho han confirmat- plena de bestiar boví. Precisament ens han assegurat que fa pocs dies hi han vist toros salvatges i a tots se'ns ha fet l'advertència que procurem anar agrupats i no fem la bestiesa d'inquietar-los. El dia, que es mantenia gris, agafa cada vegada un color més fosc i tenebrós i, en arribar a **la bassa del coll Roig**, tot i que diuen que allà hi tenim una gran panoràmica com és el tossal d'en Grilló i la Mola Grossa (on havíem d'haver pujat si teníem un dia clar), ens quedem, doncs, amb això, amb el detall de l'explicació i prou. Han començat a caure unes gotes i les capelines fan acte de presència. Amb recança ens les posem (les que la portem vermella més que recança sentim cangueli per allò de si de sobte apareixen els braus!) i abandonem la idea de pujar a la Mola. Ens quedem sense la vista panoràmica que ens havien recomanat especialment. Malgrat tot, arribem a distingir, allà lluny, el traçat del riu Ebre. La pluja ha durat només l'instant de fer-nos posar les capelines i treure'ns-les.

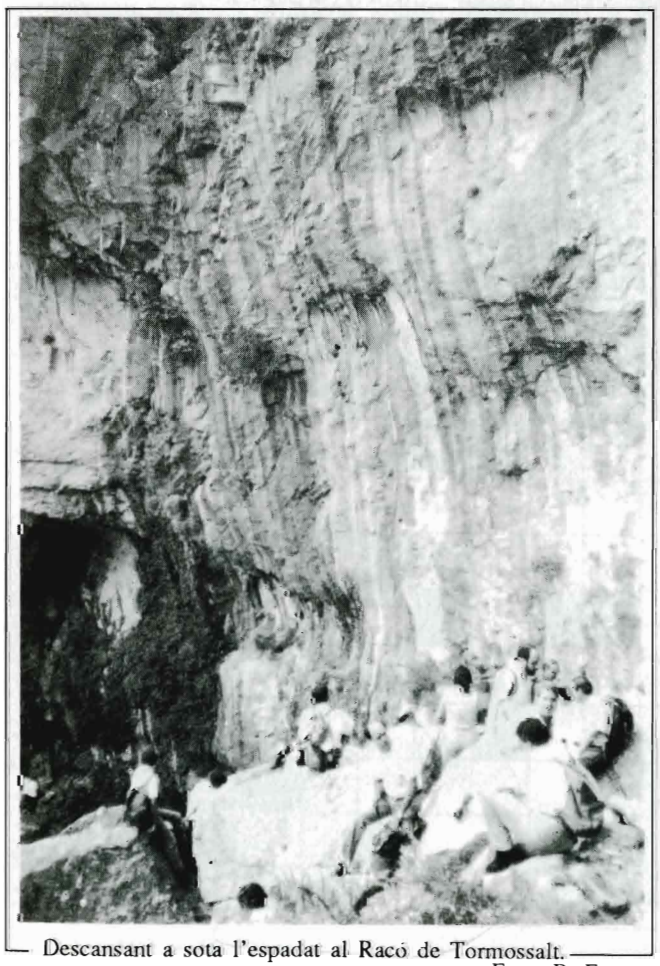

Descansant a sota l'espadat al Racó de Tormossalt. Foto: B. Forgas

Ara continuem el GR per una ampla pista forestal. Voregem extensos plans, els plans de la Refoia, on pasturen (ara sí que ho semblen) toros, però així, de lluny, semblen pacífics... Es en aquesta pista on trobem casualment un equip de cuidants del GR i passem una estoneta canviant impressions amb ells.

Després d'unes fortes giragonses amb forta baixada, anem a passar per un sender que discorre al peu d'un tallat. Ara el caminet se'ns ha tornat una mica embolicat i malmès. Mentre fem un nou reagrupament, busquem, sense sort, una petita font que diuen que hi ha en una de les coves d'en Sauvé, al peu de la cinglera. Després del breu descans, anem a retrobar la pista, que tornarem a deixar poc després. Deixem enrere alguns masos esfondrats o abandonats i arribem al **coll d'en Roc** (420 m.) Sense tenir en compte l'antic camí ral de Prat de Comte a Paüls, baixem a tocar el llit d'un petit barranc i, seguint una bona estona la vessant oest de la riera dels Correlasos, la creuem per desembocar a la carretera i per aquesta arribar finalment a **Prat de Comte**, punt final de la bonica etapa d'avui. Són exactament dos quarts de tres de la tarda. Sense perdre estona ens disposem a dinar. Alguns van de senyor al bar Ruta i d'altres anem de "barato". Abans de tornar als autocars ens assabentem que alguns de la colla han fet bones relacions al poble i que un senyor els ha convidat a vi i olives a casa seva i els ha donat cita per al proper dia que hi tornem. I és

que és així... Viatjant fas amistat i cultureta, ja ho deia en Capri en un dels seus monòlegs.

Quan són dos quarts de cinc de la tarda embarquem novament en l'autocar i cap a Vilanova hi falta gent!

(En arribar a la plaça de l'Estació de Vilanova, ens trobem amb el company Oriol Garriga, a qui hem estat esperant en va que aparegués a primera hora del matí... I és que cada cop que coincideix amb el canvi d'horari en deixem algun a terra!)

Blanca

Una aturada a les Coves d'en Sauvé. Foto: B. Forgas

ENTRETENIMENTS

MOTS ENCREUATS

Horitzontals

1. Municipi del Berguedà, que comprèn la vall alta del Bastareny i una part del vessant esquerre del riu de Saldes. **2.** Abans que toqui el dos. Nassuda, de cap per avall. **3.** Inhabilita, desqualifica, desautoritza. **4.** Comarca entre Santander i Astúries, situada al bell mig de la serralada Cantàbrica, als peus dels Picos de Europa, on es troba el monestir de Santo Toribio. Símbol químic de l'element gasós, incolor i no tòxic, el més abundant dels gasos rars, present a l'atmosfera en un 0,934 % en volum. **5.** Camí reial, al revés. La Primera. Planta hortícola vivaç d'olor forta característica, a l'inrevés. **6.** Posar tot llarg o pla tot allò que està plegat o arronsat, a l'inrevés. Un romà. **7.** Comença a fer rau-rau. Municipi de la Garrotxa annexat el 1972 al de Montagut de Fluvià, que s'estén per les altes valls de la riera de Llierca. Fer vies a la roba, plisar, a l'inrevés. **8.** Un altre romà. Programa de televisió que tractava temes ecològics i de la naturalesa en general. **9.** Nom donat a Déu pel poble d'Israel de l'època de Moisès i de Jousè, a l'inrevés. S'acosta en sentit contrari. El sant patró de la Seu d'Urgell. **10.** Raonament que consta de tres preposicions, una de les quals (conclusió) es dedueix necessàriament de les altres dues (premisses).

Verticals

1. Massís muntanyós travessat pel Ter, repartit entre les comarques d'Osona i la Selva. **2.** Ja són tres els romans. Fer el seu niu. Al Marcel.lí li agradava amb el pa. **3.** Ordenament d'un dels set sacraments. **4.** Les quatre primeres barrejades. Primera part de la fórmula llatina que hom escriu, d'acord amb el dret canònic, en els seus llibres i en altres publicacions que requereixen llicència de l'autoritat eclesiàstica, i que traduïda vol dir "res no hi obsta perquè sigui imprès". **5.** Lent biconvexa emprada per a veure més grans els objectes. Només mig exacte. Com un zero. **6.** Dit del qui la gana té apoderat. Glaç, a l'inrevés. **7.** La dona que té molts diners. Municipi de l'Urgell que comprenia el sector oriental de l'estany d'Utxafava , actualment dessecat, a l'inrevés. **8.** Hi aniré al revés. Llegeixis, en espanyol. Sofre. **9.** Relatiu a la naixença d'algú. Escultura antropomorfa d'orelles llargues de l'illa de Pasqua, a la Polinèsia; a l'inrevés. **10.** Corriol de tornada. Beguda que s'obté per infusió de fulles aromàtiques en aigua.

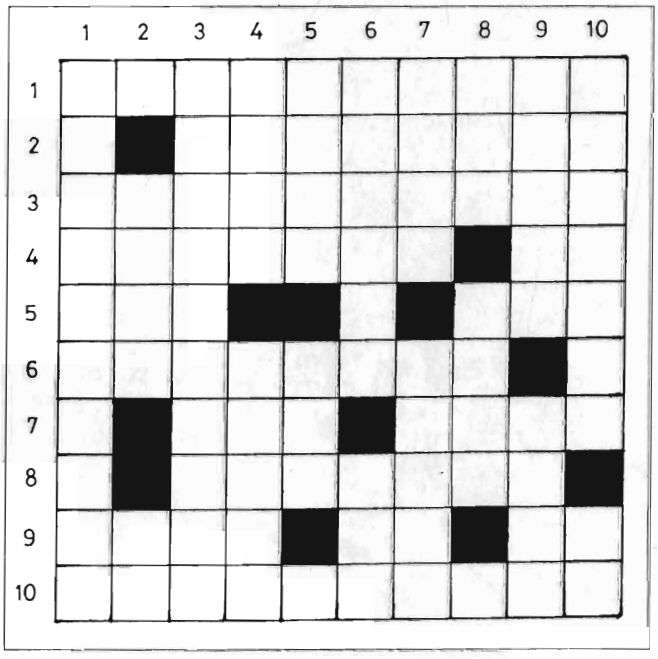

Secció de senders

Ventures i desventures d'una colla de senderistes

DEL BAIX EBRE AL SOLSONÈS

PRAT DE COMTE -LA FONTCALDA -SANTA MADRONA

2a etapa :
PRAT DE COMTE - LA FONTCALDA - SANTA MADRONA (Corbera d'Ebre)
14,5 km aprox.; 102 participants; 4 de novembre de 1991.

Anunciada en principi per al dia 20 d'octubre, aquesta segona etapa quedà posposada per poder assistir a la 55a Marxa de Regularitat de Catalunya, que tingué lloc a Sant Jaume de Frontanyà, al Berguedà-Ripollès. Val a dir, amb tot, que l'ajornament s'ho valgué; la rodalia de Sant Jaume de Frontanyà és esplèndida i gaudirem d'un dia magnífic, això sí, força ventós. Tot i el vent, però, més d'un equip tornà a casa carregat amb un bon cistellet de bolets (i de punts de penalització, també!!!)

Reprenem, doncs, avui el nostre GR-7-1 allà on el vàrem deixar, a **Prat de Comte**, per finalitzar-lo, segons previsió, a **l'ermita de Santa Madrona**, a tocar de Corbera d'Ebre. El recorregut de l'etapa d'avui ens el descriuen força interessant, no només paisatgísticament parlant sinó també per les seves ressonàncies històriques. Les serres de Pàndols i de Cavalls, tots les hem sentides anomenar més d'una vegada quan ens parlen de la duresa de la guerra civil sobretot en aquelles contrades.

Avui hem sortit dos autocars plens de Vilanova, i si en l'anterior etapa el dia es distingí per la grisor i el plugim, avui l'element que destaca és el vent, que bufa ben fort. Iniciem la caminada quan són tres quarts de deu del matí. Embotits com estàvem al bar tanta gent plegada, les previsions de cafés i serveis sanitaris s'han desbordat i abans de començar a caminar hi ha hagut uns moments de confusió. Ens havia arribat l'ordre terminant de partir a 3/4 de 10 de la placeta del poble, però

Panoràmica del Santuari de la Fontcalda. Foto: Sara Forgas

Arribant a la Fontcalda amb el santuari al fons. Foto: B. Forgas

Congost del riu Canaleta a Fontcalda. Foto: Sara Forgas

quan hem aconseguit treure el nas per la porta del bar hem vist que els "tiramilles" de torn ja enfilaven carretera amunt, camí de l'antiga estació de Ferrocarril de Val de Zafán. Feia goig de veure aquella corrua de caminaires carretera enllà, però sabíem que al bar encara hi havia quedat gent fent cua als serveis i així ho advertírem... El que succeí arran de tot això encara resta com a misteri inexplicable en la ment de molts de nosaltres, però ja en parlarem més endavant.

Caminàrem i caminàrem, deixàrem el cementiri del poble a l'esquerra, abandonàrem la carretera, trencàrem per bifurcacions una i altra vegada i, tot d'una, el camí s'esfumà! Profunda fondalada davant nostre i, a sota, la línia del Ferrocarril. Ja ens teniu el Ramon, l'Elias i el Salleres (antic company de caminades recuperat), en un primer destacament buscant el camí perdut. Després de gairebé mitja hora d'intensa i "angoixant" recerca, un altre destacament en troba les traces per la banda oposada d'on buscàvem! Aconseguim per fi l'anomenat **coll de la Salve**, a l'extrem d'un altiplà. Als nostres peus (ara sí, tot quadra perfectament) s'obre la profunda fondalada del **riu Canaleta** i iniciem, tal com indica el cartipàs de l'Agustí, una forta baixada fent amples revolts. Passem per sota la línia del Ferrocarril de la Val de Zafán, polèmica línia fèrria, avui abandonada, que havia de relligar l'Aragó amb la seva sortida mediterrània més curta.

Comencem a entrellucar, al fons, el **santuari de la Fontcalda**, però abans d'arribar-hi hem hagut de creuar el riu Canaleta mitjançant un pont de troncs. Prop del pont hi ha una font d'aigua calenta que dóna nom al lloc; l'aigua surt d'allà a 25º C i té propietats medicinals. Aquí fem el primer reagrupament i és en aquest moment quan la nostra gent comença a inquietar-se. Tothom pregunta, qui ha vist la Neus? I la Neus no surt per enlloc, ningú no l'ha vista (ni l'ha sentida!) en tot el trajecte...? Tot fa suposar que l'hem perduda ja en la confusió dels primers moments, algú assegura haver-la vist que anava cap a la placeta del poble...! Sembla impossible, però ha anat així! Com que al poble s'hi havia quedat algun acompanyant que feia la ruta en autocar, pensem que ella, en no trobar-nos, s'hi haurà ajuntat per no quedar-se sola. I, això sí, desolats i penedits, continuem la ruta pensant que ja la retrobarem al final.

El GR continua seguint aigües del riu amunt pel fons d'un espectacular engorjat, el sender està ben condicionat, amb baranes i escales als llocs de més difícil accés. Al final del congost ens apropem al riu, però ens en separem tot seguit per continuar per una ampla pista que ens farà pujar durant una bona estona pel fons d'una ampla i recta vall situada entre la **serra de Puig Cavaller**, a l'esquerra, i **la serra de Pàndols**, a la dreta, tot seguint l'antic camí ral de Prat de Comte a Gandesa. El pendent és fort i el vent considerable. Mirant enrere, podem distingir clarament les boniques siluetes de les Agulles i de la Mola d'en Canar. Esplèndid panorama, el vent, el silenci (només trencat pels esbufecs d'algun caminaire) i les nues i majestuoses parets de les serres imposen respecte, tothom intenta fer-se una idea de com seria de dura la guerra en aquests feréstecs paratges... Magnífics conreus d'oliveres color d'argent i d'ametllers gronxats pel

vent. Les càmeres fotogràfiques no descansen...

Hem passat pel costat d'una curiosa roca aïllada, una agulla, i més endavant hem deixat el dipòsit d'aigua potable que abasteix Gandesa. Arribem a la pista que puja de la Fontcalda. Seguint cap a l'esquerra, travessem una ampla collada situada entre la serra de Pàndols i el Puig Cavaller. Són dos quarts de dues quan entrem en el recinte de **la Fonteta**, on hi ha una bonica arbrada i aigua, així com aixopluc i fogons preparats per a fer foc i cuinar.

Un cop creuada la carretera que puja de Tortosa vers Gandesa, continuem pel fons de la vall direcció nord-est, per entremig de camps de conreu. A la nostra dreta ens queda **la serra de Cavalls**, que serà el trajecte de la nostra propera etapa. Arribats que som en un coll a 520 m situat entre la serra de Cavall i la de la Vall de la Torre, abandonem aquí el GR per seguir per un ample tallafocs que s'enfila pel llom d'un turó. En arribar al seu punt culminant, descobrim una bona panoràmica, la vall del riu Sec, Gandesa a l'esquerra i enfront Corbera, però el fortíssim vent que bufa en aquests moments ens impedeix contemplar-ho bé i gaudir-ne. Feina hi ha a mentenir-se drets, pregunteu-ho si no als més primets de la colla... Passat el tallafocs, comencem a baixar pel **barranc del Tancat** i al fons comencem a distingir ja els xiprers que ens donen la benvinguda a l'**ermita de Santa Madrona**, on finalitza l'etapa d'avui.

Arribats aquí, sorpresa! Tots esperàvem trobar-hi la Neus juntament amb els que havien fet la ruta en autocar. Però, no, la Neus no hi era, i ens assabentem, esglaiats, que havia decidit seguir-nos tota sola després d'haver fet i desfet del camí de la plaça al cementiri i del cementiri a la plaça del poble no sabem quantes vegades, empipada, com és molt natural, i no entenent (perquè de debó que no s'entén) com més d'un centenar de persones quasi bé totes conegudes no ens havíem adonat de la seva no-presència ... Quan al final (i feliçment per a tots, val a dir-ho, ja que no les teníem totes) la Neus va aparèixer a l'ermita de Santa Madrona (i no li portàvem pas massa avantatge), allà se'n va armar una que, com podeu comprendre, lectors que no hi éreu presents, no ens és possible explicitar-ho a les planes d'aquesta revista per dues raons que entendreu: Primerament perquè hem de confessar que ens falten paraules i expressions per reproduir-ho fidelment i sense faltar a la veritat, i segona, perquè tot i que hagi desaparegut la censura, som conscients que hi ha coses que no es poden dir per escrit en una revista seriosa com pretén ser la nostra (!). Per bé que, respectuosament i de manera formal demanem públicament disculpes a la Neus per aquella mala passada.

Finalment l'autocar ens traslladà al proper poblet de Corbera d'Ebre on dinàrem plegats al seu Casino (era impossible quedar-nos a l'ermita amb aquell ventot que feia). Abans de retornar als autocars, encara aprofitàrem per fer un tomb pels carrers i ens arribàrem a la part antiga, que conserva intactes les malvestats de la guerra civil. Habitatges ensorrats, estampes desoladores... Durant el viatge de retorn a casa, a l'autocar de la Neus només es parlava d'una cosa... Solució? (No us perdeu el proper relat).

Blanca

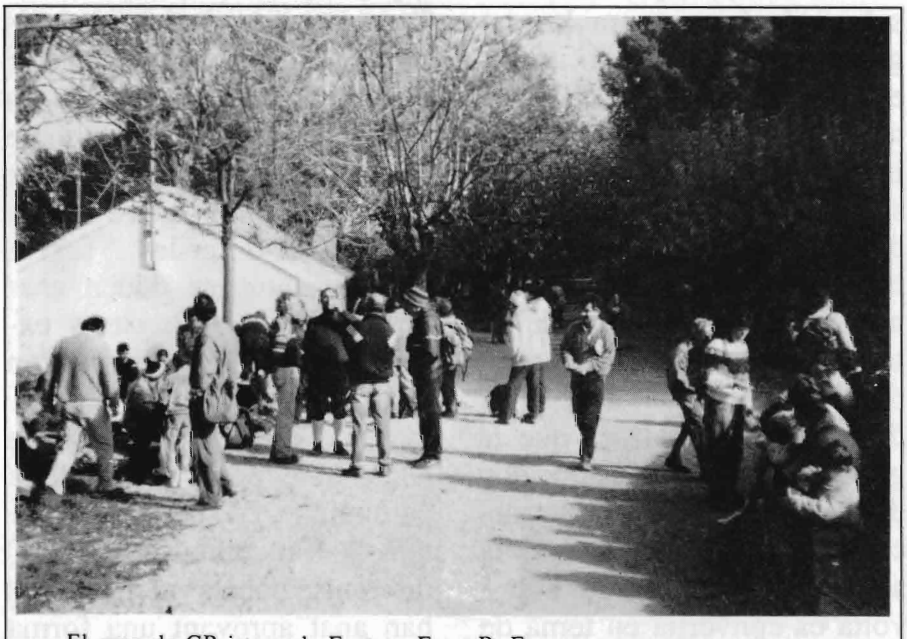

El grup de GR-istes a la Fonteta. Foto: B. Forgas

L'ermita de Sta. Madrona, final d'etapa. Foto: B. Forgas

Qüestions de Toponímia

PER QUÈ HEM DE PARLAR DE TOPONÍMIA

Després de la polèmica que s'ha plantejat durant les últimes setmanes arran de la denominació oficial de Girona i de Lleida, pot semblar sobrer de fer-nos ara la pregunta que encapçala aquest escrit. De fet, hem de reconèixer que, tot i a risc de fer ironia en una qüestió que ens sembla ben seriosa, aquesta discussió ha estat força oportuna per a nosaltres. Si més no, ha posat damunt de la taula diferents qüestions referents als noms dels llocs que, de retruc, han permès que la gent s'adonés que allò que d'entrada semblava intranscendent, probablement per la seva quotidianitat, de cop i volta es convertia en tema de conversa a tot arreu, en motiu d'accions reivindicatives i fins i tot en el centre de discussió política. Per tot això, haurem de convenir que **parlar de toponímia no és cap futilesa**. I vet aquí que ara us proposem de tornar-hi; a partir d'avui (...) podreu llegir a les pàgines d'aquesta publicació tot un seguit d'articles que us parlaran de toponímia.

Tant els autors d'aquests escrits com els qui som als diversos serveis lingüístics que hi ha a l'Alt Penedès i al Garraf -que estem treballant actualment en una campanya sobre l'ús correcte de la toponímia-, volem cridar l'atenció en el fet que els pobles, com les persones i com gairebé tot, tenen un nom i que aquest és un signe més de la seva identitat. Per tant, si no tenim gaire cura a l'hora de fer-los servir, aquests noms es poden anar desdibuixant i, en casos extrems, fins i tot es poden arribar a canviar. D'aquesta manera es va perdent una característica ben pròpia de la comunitat. Es per això que tant la Generalitat com els diferents pobles i municipis han anat aprovant una forma oficial per referir-se al seu nom -l'última disposició legal que regula aquest aspecte és el Decret 78/1991, del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, de 8 d'abril d'aquest any-, i tots hem de tenir molt de compte a utilitzar correctament aquesta denominació oficial.

A partir d'aquest criteri general, tots aquests articles no pretenen de tornar a iniciar la polèmica a què ens hem referit abans, sinó de tractar la toponímia des de diferents punts de vista. No cal afegir que hi haurà articles reivindicatius quan calgui, però també en trobareu d'informatius, d'anecdòtics i fins i tot de caire pedagògic. Tot plegat centrat sobretot en les nostres comarques, el Penedès i el Garraf.

Ens agradaria que, un cop publicats tots, aquests escrits hagin reforçat la preocupació que hem de tenir per tot allò que es refereix als noms de llocs i que us hagin donat uns criteris més clars a l'hora d'utilitzar correctament la nostra toponímia.

Gabriel Senabre
i
Alfred Castells

Tècnics en normalització lingüistica

(Campanya **Utilitzem correctament els noms dels nostres municipis**. Serveis lingüístics de l'Alt Penedès i del Garraf).

Excursionisme Retrospectiu

LA HISTÒRIA D'UNES CAMINADES EXCURSIONISTES

Catalunya té una llarga tradició excursionista; aquí, des de sempre, hi ha hagut gent que, a més de sortir a conèixer el país, ha tingut cura d'estudiar-lo de les maneres més variades. Només cal repassar els butlletins publicats per les entitats excursionistes; Estudiant aquests escrits, es veu la constant preocupació de l'excursionista per donar a conèixer tot un món de paisatges, de pobles, de costums del nostre país. L'excursionista tira endavant les coses a base de constància, de posar-hi suor, d'esforç, de maldecaps i disgustos; aquesta vitalitat, aquesta riquesa social i humana, aquesta capacitat de creació, han fet que l'excursionista tingués un paper importantíssim en la història d'aquests últims cent anys. L'excursionista ha mirat de combinar sempre la caminada amb la coneixença del país. El nostre geògraf Pau Vila deia que per conèixer Catalunya i estimar-la "s'ha de trepitjar".

Recordo que la il.lusió nostra quan érem joves era la de fer les "travessies", i la del Montseny va ésser el primer somni. Anàrem a fer-la com si fos un deure o com si talment es tractés d'un examen a la nostra capacitat caminadora. La recordo talment com si fos una pel.lícula, l'aventura d'aquell dia. Per fer la caminada teníem un espai de temps limitat pels horaris del tren. Sortir de matinada fins a l'estació de Balenyà i tot seguit començar la caminada passant pel Brull cap al Coll Formic, pel camí a la Castanya i d'allí al Coll, encara no existia la carretera. Pujar al Matagalls i, sense parar, a l'església de Sant Marçal; d'allí per la carretera de Santa Fe vorejàvem les Agudes. No era fàcil, ja que la carretera no tenia els ponts fets per creuar els barrancs. Un cop arribats al Pla de l'Espinal, s'iniciava la pujada al Turó de l'Home, d'allí al Turó Gros per baixar bosc avall fins a Santa Fe, i tot cara avall pel camí vorejant el pantà i la riera de Gualba.

El nostre somni el teníem a l'abast, però encara faltava el sector fins arribar a l'estació; la por a perdre el tren ens feia fer els últims quilòmetres corrent, sort que el tren arribava sempre amb uns quants minuts de retard.

Que lluny aquelles caminades de les tan ben documentades dels nostres GR! No és que s'hagin acabat aquelles sortides. Haurem de continuar fent el que hem fet fins ara sense defallir mai, si volem que l'excursionisme visqui i que tiri endavant i que de debó ens puguem sentir satisfets de ser-hi i de ser catalans.

Josep Voltà

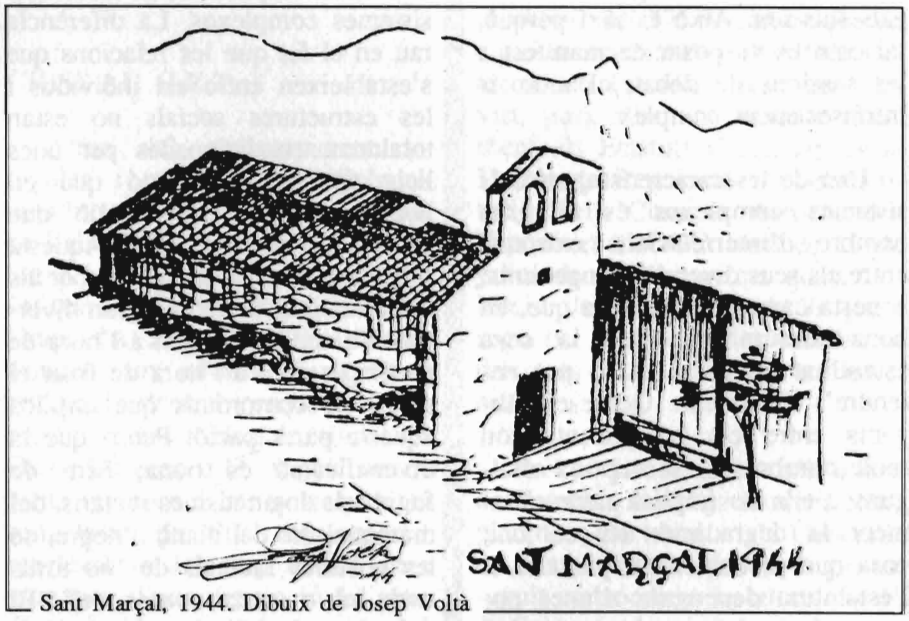

Sant Marçal, 1944. Dibuix de Josep Voltà

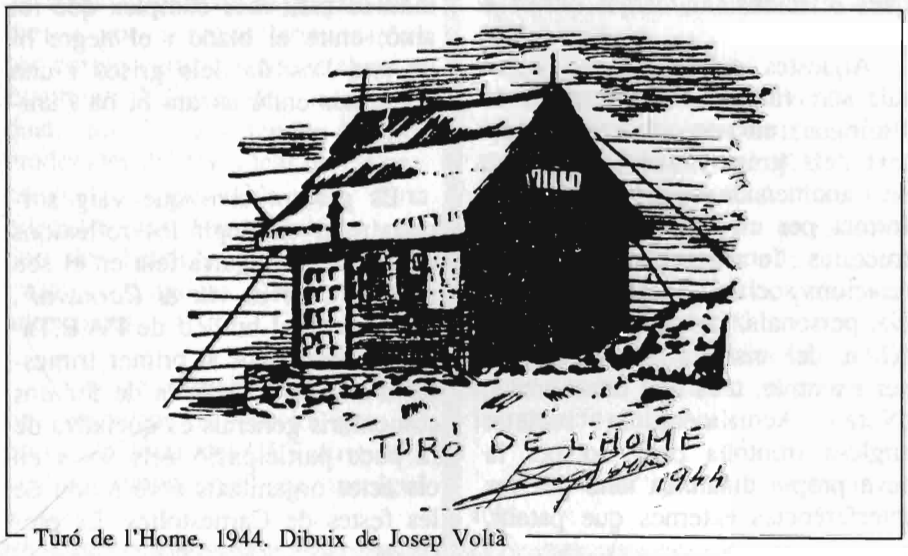

Turó de l'Home, 1944. Dibuix de Josep Voltà

Col·laboracions

COMPLEXITAT
(de les relacions humanes)

Fa pocs dies, al Museu de la Ciència de Barcelona, se celebraren unes jornades per tal de discutir sobre la "**Complexitat**", amb participació d'experts provinents de diferents camps de la Ciència, des de la Biologia fins a la Física Matemàtica. A l'acte inaugural, el director del Museu va comentar que els cientffics, cada vegada més,es plantegen l'estudi dels sistemes complexos deixant de banda els models simplificats utilitzats fins ara. Això és així perquè, tal com es va posar de manifest a les sessions de debat, el món és intrínsecament complex.

Una de les característiques dels sistemes complexos és el gran nombre d'interrelacions existents entre els seus diversos components; aquesta característica és la que, en bona mesura, assegura la seva estabilitat temporal. Això pot entendre's fàcilment: Quan els lligams entre els components són molt nombrosos, la ruptura d'alguns d'ells no implica necessàriament la degradació del conjunt, cosa que probablement passaria si l'estabilitat depenguès d'unes poques relacions.

Aquestes consideracions generals són vàlides en el marc de la Biologia i en particular en el context dels grups humans. El teixit de l'anomenada Societat Civil està format per un gran nombre d'estructures fonamentades en unes relacions socials i en última instància, personals. La reconeguda estabilitat del sistema social anglès, per exemple, n'és una bona prova. (Nota.- Actualment la societat anglesa trontolla però no per la seva pròpia dinàmica sinó per les interferències externes que pateix, com ara la tremenda immigració).

Així doncs, si acceptem com a valor positiu l'estabilitat del sistema social, serà necessari potenciar la creació d'estructures (Agrupacions, Societats, Clubs, Associacions, etc.) i, evidentment, promoure la participació dels individus.

Ara bé, en el cas dels sistemes socials humans, existeix una gran diferència respecte de la resta dels sistemes complexos. La diferència rau en el fet que les relacions que s'estableixen entre els individus i les estructures socials no estan totalment condicionades per unes lleis apriorístiques sinó que en bona part són fruit d'allò que s'anomena el *lliure albir*. Aquesta llibertat d'elecció comporta, per als diferents individus, una gran diversitat de conductes, tant a l'hora de participar com a l'hora de fixar el nivell de compromís que implica aquesta participació. Penso que la diversificació és bona; hem de fugir dels dogmatismes sectaris, del maniqueisme del blanc o negre, de les postures radicals de "*ho estàs amb mi o estàs contra mi*". El món és molt més complex que tot això; entre el blanc i el negre hi ha tota l'escala dels grisos i una mica més enllà encara hi ha l'univers del color.

És per tot això que vaig sorprendre'm en llegir les reflexions que en Toni Sagarra feia en el seu article "*Com es viu el Carnaval*", publicat en el butlletí de l'A.E.Talaia corresponent al primer trimestre d'enguany. Després de fer uns comentaris generals es queixava de la poca participació dels socis en els actes organitzats amb motiu de les festes de Carnestoltes. Es preguntava: *"Però, i doncs? on s'inscriuen?"* i contestava: *"Ja us ho dic: A QUALSEVOL ALTRA SOCIETAT QUE NO SIGUI LA NOSTRA! (la seva potser?)"*. O bé deia: *"I doncs, els que seria més lògic que hi fossin ....? àdhuc amb càrrecs de responsabilitat dins l'Entitat? NO HI SÓN!"*.

Està clar que jo, soci de l'A.E. Talaia i responsable d'alguna petita tasca dins de l'organització de l'Entitat, en no haver participat en aquells actes vaig sentir-me directament al.ludit. I en un primer moment vaig preguntar-me: Però, quina és la **meva** societat?, potser el Círcol Catòlic perquè vaig assistir a la seva xatonada?, o la Unió car vaig participar en el seu ball de mantons? o bé l'Institut d'Estudis Penedesencs perquè vaig anar a una de les seves sabàtiques conferències?, o .....

Immediatament, però, vaig rebutjar la pregunta i en canvi vaig alegrar-me en pensar que en aquest curt interval de temps havia pogut participar i per tant se m'havia acceptat, en grups tan diversos.

De totes maneres em va quedar un dubte; si les reflexions de l'article esmentat les hagués fet un soci qualsevol de l'Entitat, evidentment que tindrien la seva importància, però no deixarien d'ésser una opinió personal. Però aquest no és el cas, car el signant és el Secretari de l'Agrupació i si les reflexions va fer-les com a tal, això no voldria dir que existeix una mena de *"disciplina de partit"* de la qual no n'estava assabentat? Esperem que no sigui així.

Agustí Poch

Crònica del "cotarro" talaienc

ASSISTENCIA A L'ASSEMBLEA GENERAL ORDINARIA DE LA F.E.E.C.

El proppassat diumenge 1 de desembre, el President i els Sots-president de la nostra entitat assistiren a l'Assemblea General de la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya, que va celebrar-se a l'olímpica ciutat de Banyoles. Llàstima que després de l'Assemblea la intensa pluja que va caure durant tot el dia no ens deixà visitar res.

L'Assemblea fou en general de les de tràmit, és a dir, les activitats principals es llegiran a la propera assemblea de primavera i els estats de comptes ens els oferiren no excessivament clars. Hi ha un important desfassament entre les subvencions que ha de rebre la FEEC i els pagaments que aquesta ha de realitzar, per la qual cosa, en bona ortodòxia comptable, la nostra Federació està en permanent fallida i el pressupost de cara al 92 es preveu migrat.

Però a part de la poca eficàcia que es deriva d'aquest voluntarisme, ens sembla entreveure una forta davallada de les activitats clàssiques que havien donat nom i prestigi al nostre excursionisme -Marxes i Campaments-, mentre que als federatius sembla que els fa més peça les activitats d'élite com les de l'ECAM o la Copa Catalana d'Esquí de Muntanya, Expedicions, etc. Potser és l'eterna dicotomia entre l'excursionisme humanista i l'excursionisme físic i tecnològic.

Per a nosaltres el tema important era la proposta -única- que havíem presentat: que no calgués la presentació de la Targeta de Federat en la Marxa de Regularitat de Catalunya -que nosaltres organitzem el 92-, exigència que darrerament ha fet que la participació en aquesta prova caigués en picat. El nostre President defensà amb vehemència i bons arguments la nostra ponència, que fou rebutjada, també amb energia, pel President de la Federació. Com era de preveure, la nostra posició a l'hora de votar fou derrotada per 16.000 vots a 7.000. Cal dir que l' UEC, una de les entitats amb més socis de Catalunya, es posà al nostre costat, així com Icària i potser alguna més que ara no recordem. Això vol dir que pel 92 haurem d'exigir la targeta de federat, que costa unes 3000 pessetes, assegurança inclosa, per poder participar a la Marxa de Regularitat. Potser haurem de fer allò de "apaga i vámonos..."

CRISI AL G.E.T.

Arran del comportament irregular i poc solidari d'alguns membres d'aquest Grup implicats en l'abandó de material d'espeleologia, la Junta del GET va proposar que aquells fossin expulsats del Grup. La Junta de l'Entitat va demanar un informe de l'afer i retornà la decisió perquè fos sotmesa a l'Assemblea de socis del GET. Després d'un seguit de tibants reunions i entrevistes, de la congelació de l'ús del material espeleològic del grup durant unes setmanes, d'una depuració del cens de socis al corrent de pagament i dret a vot, i prèvia convocatòria per correu certificat, va celebrar-se finalment l'Assemblea durant la qual, tot i l'assistència com a moderador del President de l'Agrupació, fou inevitable una forta crispació amb acusacions per part dels dos bàndols, partidaris o detractors d'aplicar les sancions anunciades.

La votació final que deia: "...es tira endavant la sanció que ha previst la Junta del GET dirigida a quatre components" es resolgué així:

19 vots favorables a la sanció
2 vots en blanc
9 vots contraris

L'activitat del grup se n'ha ressentit aquestes darreres setmanes i no hi ha el caliu que hi havia abans. Esperem que s'arreglin les diferències sorgides i que el GET torni a ser la secció capdavantera en l'activitat espeleològica

ASSEMBLEA GENERAL DE SOCIS

Se n'ha fixat la data per al 2 de febrer del 92. El cas és que en aquesta assemblea no es farà l'elecció de President com era previst, puix s'han de renovar totalment els Estatuts i adequar-los al Decret de Regulació i Reglamentació dels Clubs i Associacions Esportives (DOGC 1468 de 17 de juliol de 1991), en els quals l'elecció de president i de la junta segueix unes normes totalment diferents de les que fins ara havíem fet servir.

La previsió és que molt abans de Setmana Santa ja haurem complert tots els tràmits i la Generalitat ens els haurà aprovat i que tot seguit convocarem les eleccions de la forma reglamentàriament exigida.

Mentrestant a l'Assemblea del 2 de febrer es donarà compte de les activitats, es tancarà el Balanç econòmic i es presentarà l'Estat de Comptes i es farà un pressupost que sigui digerible per a la propera Junta, per bé que no es preveuen despeses excessives si no són les de les obres del local social, de les quals també parlarem si tenim la informació suficient.

No cal dir que us hi esperem a tots.

Crònica del "cotarro" talaienc

CANVI A LA SECRETARIA

En Lluís Forgas, que feia les funcions d'oficial de Secretaria ens va comunicar que no podria continuar realitzant aquesta tasca a causa del cúmul de feines que té al damunt. Tot i amb això continuarà com a membre de les Comissions de què forma part i participarà de ple en les activitats de l'Entitat.

De moment vam fitxar l'Eva Mateo, que no es va veure amb cor de seguir perquè està estudiant, però la va substituir la seva germana Mercè, assídua participant a les caminades dels Senders de GR. En principi hem canviat els dies d'atenció als socis de Secretaria i tindrem obert oficialment els dimarts, dijous i divendres de 8 a 10 del vespre.

L'ETERN PROBLEMA: EL LOCAL SOCIAL

La qüestió es va desvetllant. Ja ens han donat un avanç del preu total de l'immoble que preferim no dir-vos-el, a fi que la junta pugui negociar el preu final, ja que, a més de la possible adquisició del local, s'ha de realitzar una profunda restauració i reparació de totes les estructures de pilars, bigues, jàsseres, teulades i terrats i façanes, per la qual cosa la comunitat de veïns de l'immoble ha encarregat un estudi previ a un arquitecte tècnic del cost d'aquestes reparacions i que ara ja ens han lliurat.

La Junta i els altres veïns estudiarem cadascuna de les partides que figuren en dit pressupost i introduirem esmenes o acceptarem les xifres un cop debatuts tots els detalls que afecten una obra com aquesta. Com sempre diem, ja us tindrem al corrent de totes les decisions que prengui la junta, encara que és evident que per qualsevol decisió final es convocarà la corresponent assemblea.

NOU RESPONSABLE DEL MATERIAL DE LA SECCIO DE MUNTANYA I DEL REFUGI BALDRIC

La sobtada mort d'en Josep Julià ha fet que, immediatament després de la seva sentida absència, algú es fes càrrec de les mateixes qüestions que ell portava. Es per això que la Secció de Muntanya ha nomenat en Damià Pérez per dirigir el préstec i lloguer de material.

Al mateix temps en Damià s'encarregarà del Refugi Baldric, ja que la Junta Directiva ha acceptat plenament el seu oferiment, donat que fins ara compartia ambdues responsabilitats amb el Josep Julià, per la qual cosa les coneix perfectament. En tot cas, tant per al lloguer del material com per recollir o tornar les claus del Refugi el trobareu els divendres de 8 a 9 del vespre, i si no el trobeu o no coincidiu en els dies, truqueu-li a casa seva els vespres a partir de les 9 del vespre, tel. 8934743.

ELS D'ESQUI JA HAN ESTRENAT TEMPORADA

El passat divendres dia 13 de desembre, els dinàmics esquiadors de la Secció d'Esquí van obrir temporada amb una festa al nostre local on, a més d'abundant informació de les estacions, dos vídeos ens ensenyaven les darreres tècniques de l'esport blanc, acompanyat d'una ben assortida taula d'entreteniments per fer passar les ganes de sopar i tot plegat remullat amb cava, que també serví per brindar per una òptima temporada d'esquí. El Roger Pena dirigí unes paraules a la nodrida concurrència i ressaltà el programa de sortides i d'activitats, totalment adaptable a les circumstàncies, és a dir, l'existència de neu i el fet d'omplir o no els autocars.

Prèviament a la festa, els dies del pont de la Constitució, la Secció ja havia enviat una bona remesa d'esquiadors cap a França, a l'estació de Valthorens, on van trobar neu excel.lent i una gran afluència de gent, quasi tots catalans.

Que la temporada sigui fructífera!

LA COMISSIO DE CARNAVAL JA TORNA A FUNCIONAR

Ja fa dies que es reuneixen. No cal dir que falta gent que els ajudi. Us agrairan qualsevol aportació de personal que contribueixi a alleugerir aquest complicat mecanisme que és l'organització del Carnaval.

Recordeu que, enguany, el Carnaval comença el Dijous Gras, dia 27 de febrer, l'Arribo el dia 28, les Comparses el dia 1 de març, els Cors de Carnestoltes el dilluns dia 2, el Vidalot el dimarts dia 3 i si no passa res enterrarem el Carnestoltes el Dimecres de Cendra dia 4 de març de 1992.

Sobretot necessitem gent per cantar als Cors i tots sabeu que cal assajar prèviament.

Les Marxes d'Orientació i de Regularitat

LES MARXES EN MARXA

El passat dia 20 d'octubre se'n celebrà la 55a edició, amb sortida i arribada a **Sant Jaume de Frontanyà** (Berguedà). Aquella mateixa nit havia canviat el temps i la sobtada davallada de la temperatura sorprengué a tothom; més encara quan en baixar de l'autocar no tenírem la possibilitat de prendre alguna cosa calenta.

El Centre Excursionista ICARIA era l'entitat organitzadora, ja que volien celebrar el fet que fa vint-i-cinc anys que ja l'havien organitzat. A les hores la participació depassava en escreix els cinc-cents equips... si bé guarden encara en el record el mal dia plujós d'aquella edició.

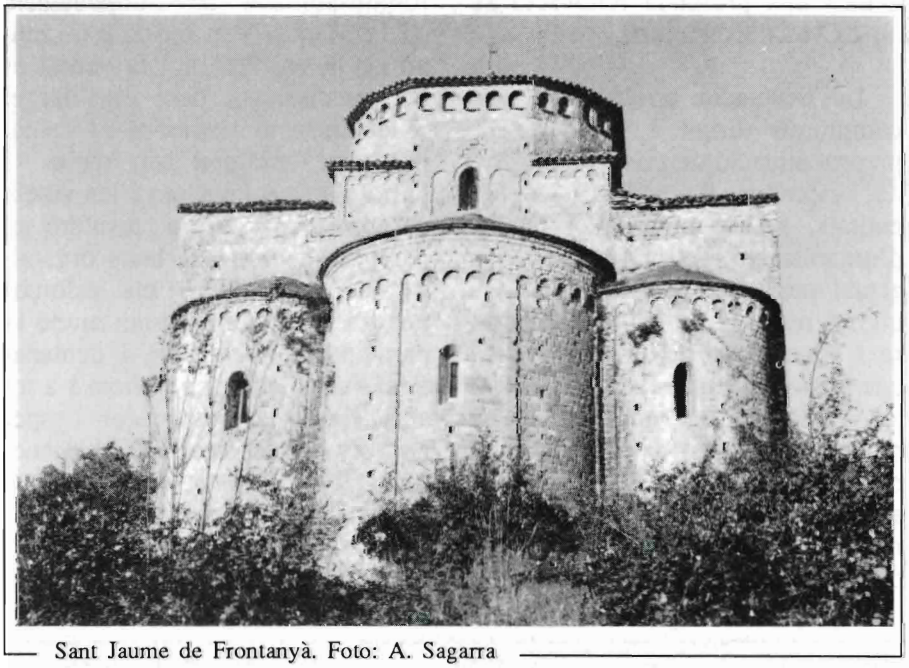

Sant Jaume de Frontanyà. Foto: A. Sagarra

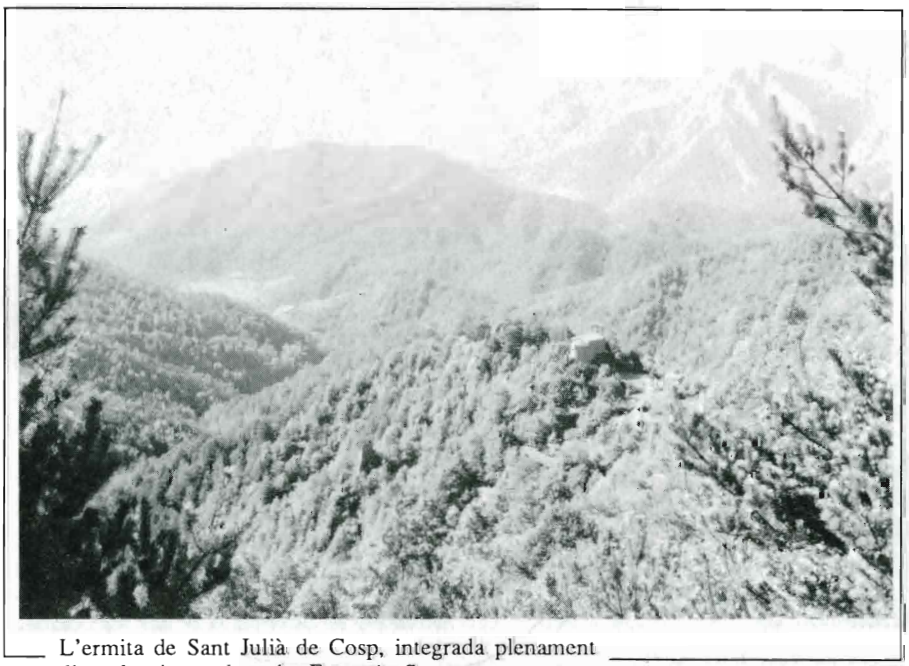

L'ermita de Sant Julià de Cosp, integrada plenament dins el paisatge boscós. Foto: A. Sagarra

En aquesta ocasió la Talaia es presentà amb 25 equips, superant qualsevol altra entitat catalana. Hauríem de recular molts anys per trobar una participació tan bona, si bé hom la justifica pel compromís adquirit de l'any vinent; malgrat això, si ens atenem a la participació, els resultats no foren bons, més aviat dolents, per ser fidels a la realitat ...

L'itinerari, certament atractiu, s'iniciava a Sant Jaume de Frontanyà per remuntar cap al serrat Espatllat i el Pla de la Lleona; seguia carenejant fins al coll de la Creu Melosa, el Pla del Calvari i el Pla del Capellà. Després es davallava fins a l'ermita de Santa Julià de Cosp i se seguien els tombants de la muntanya, passant per les masies de Can Cortines, Can Lloberes i Can Frontanyà, fins arribar al mateix punt de partida, amb un recorregut de 15,250 km.

L'organització fou deficient i pobra de recursos. Molt poca ambientació, poca disponibilitat, pocs oferiments ... que si bé no són obligatoris donen una nota positiva de bona organització: si hom volia prendre's una beguda a l'hora d'esmorzar se l'havia de pagar. Cap tipus de rellotge públic -gran o petit-, desaprofitament del recurs a la informàtica per a les classificacions provisionals, cap pancarta, cap altaveu, cap llibre de signatu-

res, cap recordatori ... talment com si se'ns convidés a l'oblit. Els resultats donats en una pissarreta eren expressats en segons (recordo 6'58" i no pas 7', donant per bo el nombre enter 6'; és a dir que hom podia equivocar-se en 58" anant a poc a poc i encertar-ho de ple, en canvi, no podies equivocar-te de 2" per anar de pressa, ja que si deixaves caure el minut t'equivocaves de mig a mig). Aquest criteri el considero talment il.lògic i forasenyat i així ho manifestaren tots els que vàrem trobar-nos a l'arribada. No m'agrada haver de fer aquest tipus de comentari crític per bé que només procuro ajustar-me a la realitat que vaig poder apreciar; més encara quan ens pesa la responsabilitat d'organitzar l'edició següent i podem també ser jutjats per les mateixes o altres errades que òbviament procurarem evitar.

Dos equips foren desqualificats per no dur la motxilla -és una obligació que mana el reglament- i en canvi es permeté la sortida amb un cistell penjat al braç per anar a cercar bolets... Vaig veure com un grapat d'equips s'escaquejaven de l'itinerari per dedicar-se a aquesta labor mentre un altre company fiador assegurava el pas cadenciós de la marxa fins al precipitat reagrupament posterior. D'altra banda, tampoc entenc com es permet sortir tants equips junts o seguits que pertanyen a una mateixa entitat, fet que facilita la realització conjunta i completa de la marxa de tota una colla de gent que van col.lapsant tots els controls. La Marxa de Regularitat de Catalunya ha perdut rigorositat i caràcter i el resultat directe ha estat la impressionant davallada en la participació, en benefici de les caminades populars i del seguiment d'uns itineraris prefixats com els Senders de Gran Recorregut. Sense anar més lluny, la nostra Marxa d'Orientació per Descripció recull més equips participants. 91 equips són pocs, ja que si deduïm els 25 de la Talaia en resulta una galdosa xifra restant en comparació al potencial excursionista català. Hi manca una profunda renovació si no es vol deixar morir.

La Federació no ha pres cap compromís dirigit a reconduir la present situació de crisi (propaganda, incentivació, estímuls a les entitats, suport personal i tècnic d'organització, etc.); només ha actuat per posar-hi més traves, ja que ha resolt de forma amenaçadora i egocèntrica advertint a priori que només permetria la participació als excursionistes que poguessin mostrar la targeta de federat -són molt pocs els qui estan disposats a pagar 3000 pts i escaig per només participar en una marxa durant tot l'any-. A l'hora de la veritat es veieren forçats a renunciar a aquest propòsit, però ben segur que el volum de participació se'n veié afectat; com també se'n podria veure el de la següent edició si es manté aquesta obstinació i, en aquest cas, nosaltres en resultaríem directament afectats.

Convé pensar un moment en el nom de l'organisme que ens representa: "Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya", és a dir, que són les entitats que haurien d'estar federades i no pas els excursionistes si no s'hi barregés el tema de les assegurances ...

Després del 1992 ja no hi ha cap altra entitat que es vulgui responsabilitzar de l'organització de la Marxa. Van maldades i ningú no la vol fer ...! I la veritat és que precisament hem d'agafar el relleu quan el testimoni ha caigut per terre. Malgrat tot, tenim la moral alta, tenim idees i les volem desenvolupar; volem resoldre el compromís amb una bona organització i farem tots els esforços possibles per millorar-ne també la participació. Demanem i demanarem ajuda i suport a tothom i a tot arreu -ja ho hem començat- i esperem ser correspostos amb la generositat i la voluntat de servei que l'excursionista necessita.

Antoni Sagarra i Mas

Ermita romànica de Sant Julià de Cosp. Foto: A. Sagarra

Guanyaren la Marxa en J.C. Pedrosa - Josep Martí (dorsal 100) del C.E. Ripoll, empatats amb el dorsal 101, Juan Haro - Josep Viñas, també del C.E. Ripoll, i amb la mateixa puntuació, encara, un tercer equip de Ripoll (dorsal 104). Obviament el C.E. Ripoll guanyà també en la classificació per Entitats:

1	C.E. Ripoll	25 punts	6 equips
2	F.E. Barcelona	45 punts	5 equips
3	A.E. Talaia	48 punts	25 equips
4	U.E. St. Joan Abades.	53 punts	10 equips
5	C.E. Avinyó	62 punts	6 equips
6	C.E. Pirenaic	65 punts	6 equips
7	G.E. Campdevànol	65 punts	7 equips
8	C.M. Sant Cugat	70 punts	4 equips
9	C.E. Olot	75 punts	3 equips
10	A.C. Folklòrica	92 punts	5 equips
		Sumen	77 equips

També hi hagué representació d'altres entitats:

C.E. Els Blaus	1 equip
C.N. Igualada	1 equip
C.N. Reus Ploms	2 equips
A.E. Pedraforca	1 equip
U.E.C. Gràcia	3 equips
U.E.C. Sants	2 equips
U.E.C. Vall de Tenes	1 equip
A.E. Icària	1 equip
Equip Federació	2 equips
Sumen	14 equips

Equips classificats : 85
Equips desqualificats: 6 (3 per manca de motxilla i 3 per saltar-se un control)

CLASSIFICACIO D'EQUIPS LOCALS:

Classific.		Punts
4	Josep Planas - Roser Muela	11
16	Antoni Sagarra - Marta Sagarra	17
24	Pere Fernández - Agustí Poch	20
38	Virtut Castro - Montserrat Sagarra	24
46	Marina Massó - Blanca Forgas	27
47	Manel Vidal - Marcel.lina Simón	28
55	Joan Sivill - Tània González	39
56	Ciscu Ayala - Ester Ayala	40
57	Josep M. Sánchez - Petri Pérez	40
59	Miquel Bernadó - Carolina Roig	42
62	Ramon Casas - Carles Gómez	43
70	Salvador Butí - M. Carme Barceló	61
72	Josep Blanes - Pili Meléndez	71
73	Julio Lara - Laura Caballé	73
74	Vicenç Carbonell - Josep Carbonell	74
75	Joan Mañé - Pilar Bertran	78
77	Montserrat Carbonell - Artur Montaner	82
78	Montserrat Cendra - Vicky Florenciano	94
79	Salvador Pujadas - Salvador Artigas	94
82	Manel Montoliu - Paquita Albet	112
84	Josep Torras - Paquita Sánchez	123
85	Antoni Martí -Rosa Papiol	136

Equips desqualificats:

Jaume Carbonell - Anton Ràfols
Laura Casas - Gemma Cassas
Josep M. Casas - Conxita Soler

LA MARXA DEL CUC

Se celebrà la 29a edició d'aquesta marxa que organitza la UEC de Cornellà. La participació es veié reduïda a 29 equips, dos dels quals corresponien a la nostra Entitat. L'organització fou bona, seguint la tradició en què ens tenen acostumats; no hi mancà la xocolata desfeta i coca amb pinyons, ni el cafetó calent en un altre control. El processador de dades ajudà també a facilitar ràpidament les classificacions i, seguidament, es procedí al lliurament de premis. Es tracta d'una marxa ben elaborada, tècnicament interessant i on l'astúcia del marxador juga un paper important. L'itinerari a seguir partia del restaurant Montserrat-Parc (El Bruc) i seguia cap a Can Soteres, Can Muset i la Font del Ferro, per acabar en el mateix lloc de sortida. Com a únic punt de crítica fem constar que, malgrat la bellesa del paisatge, s'obviaren alguns punts d'interès històric o natural, com l'església romànica de Castellolí, el pont natural i/o les coves de Castellolí, també anomenades de can Llucià.

Classificació abreujada:

1. Miquel Cuatrecasas-Montserrat Ribes; 46 punts; C.N.Igualada.

11. Josep Planas - Roser Muela; 77 punts; A.E.Talaia.

16. Toni Sagarra - Marta Sagarra; 92 punts; A.E.Talaia.

4a CAMINADA POPULAR

Se celebrarà el proper dia 26 de gener. El punt de concentració i de sortida el farem al capdavall de la rambla. L'itinerari seguirà cap a la platja del Far i pel corriol costaner ens arribarem fins al segon túnel, acostant-nos després a la Quadra i castell de Miralpeix i l'ermita de Santa Maria de la Mare de Déu de Gràcia. La tornada es farà seguint primer la carena fins al Fito i la zona repoblada de bosc fins a la Muntanyeta. Preveiem celebrar un fi de festa a l'ermita de Sant Cristòfol. Prèviament hom s'haurà d'inscriure a l'entitat i satisfer una mòdica quantitat.

56a MARXA DE REGULARITAT DE CATALUNYA

Al 1992 no s'acabarà el món... però la nostra Entitat té l'honrosa responsabilitat d'organitzar aquesta marxa. Ja es va anunciar que el lloc escollit corresponia a la Serra de Sant Honorat i Roca del Corb (Alt Urgell) i, de fet, s'hi ha anat tres vegades a preparar-la. En l'última ocasió (10.11.91) tinguérem la sort que ens acompanyessin un bon grup de companys del Centre Excursionista d'Oliana després dels contactes mantinguts amb en Ventura Roca, que ensems resultà ser l'actual alcalde de la vila. Des d'aquestes ratlles agraïm públicament la seva col.laboració desinteressada, esperant que es mantingui i que aquesta amistat pugui esdevenir un motiu d'apropament entre les dues entitats. Agraïm també la col.lecció de butlletins que publiquen amb el nom genèric de "L'Esporret".

D'altra banda, fer saber que l'itinerari està pràcticament decidit i que només queda el dubte de si s'allargarà un xic a partir d'un indret determinat; també es prengué el temps des dels punts on podrien situar-se els controls i es passà la roda (vegeu la fotografia) per amidar el recorregut. Ara caldrà dirigir l'esforç de cara a aconseguir les subvencions i els premis necessaris perquè, entre d'altres qüestions, l'esdeveniment assoleixi l'èxit que pretenem. No s'aconseguiria si no disposéssim del caliu i l'ajuda dels socis que indefugiblement s'hauran d'abocar a l'esforç, ja que són moltes les facetes organitzatives i tothom hi té un lloc i una paper a jugar. Es per aquest motiu que us demanem que ja comenceu a posar-vos en contacte amb el Grup de Marxes per saber quina és la millor aportació que podeu fer a partir d'ara.

MARXA D'ORIENTACIO PER DESCRIPCIO DE L'A.E. TALAIA

Esvaït el dubte de la seva celebració per raó de la feina que suposa l'organització de la Marxa de Regularitat de Catalunya, es fa saber que el Grup de Marxes ha resolt a favor de la seva realització, prevista per al dia 15 de març del 1992, amb sortida i arribada a l'església vella de Castellolí. L'itinerari aprofita en bona part la Marxa que es va fer el 1984, on la participació fou reduïda (12 equips) a causa de la pluja persistent i abundosa de tota la nit i tot l'endemà. De fet es preveu que sigui com un assaig de cara al proper compromís del 18 d'octubre.

Antoni Sagarra

Dalt la roca de Sant Salvador. Massís de Sant Honorat. Roca del Corb. Foto: A. Sagarra

Col·laboracions

ABADIES OCCITANES (2)

FONTFREDA

Una de les abadies claus d'Occitània, si més no per la seva vinculació amb Catalunya, és Fontfreda. No oblidem que aquesta fou la casa mare de Poblet, monestir panteó dels monarques de la corona d'Aragó i que actualment continua tenint una vida monàstica intensa.

L'orde del Císter fou creat l'any 1100 pel papa Pasqual II, però feia ja 25 anys que el moviment cistercenc funcionava. Mogut per una ànsia de pobresa i de retornar la vida monàstica a una austeritat que havia perdut, l'any 1075, Robert de Molesmes fuig de Cluny i funda el monestir de Molesmes. Poc temps després, i veient que aquest també marxava per altres camins, el 1098 fundà Cîteaux, a prop de Dijon, que serà la casa mare del futur orde.

De fet el papa Urbà II farà retornar Robert a Molesmes, però l'entrada a Cîteaux de Sant Bernat, que posteriorment fundarà l'abadia de Claravall, farà que amb la seva personalitat l'orde esdevingui una potentíssima organització amb gran influència sobre tot el món cristià amb centenars de monestirs.

L'orde estava estructurat com un arbre amb multitud de branques, cada monestir, en créixer, podia fundar-ne d'altres i així successivament, sense perdre, però, la vinculació a la casa mare.

El 1145 Claravall va absorbir el monestir de Grandselva al tolosà i el 1146, Fontfreda, que ja havia estat fundat el 1068 pel vescomte de Narbona, s'afilià a Grandselva i entrà a formar part de la xarxa cistercenca. Poc temps després, el 1150, Ramon Berenguer IV demanà als monjos de Fontfreda la fundació d'un monestir a Catalunya, i així és com neix Poblet, que a la vegada serà la casa mare d'altres, com són el de Piedra a l'Aragó, Benifassà al País Valencià i Nostra Dama la Real a les Illes.

Sigui com sigui, Fontfreda formava part de la xarxa de monestirs del Císter i de l'estructura monàstica d'Occitània. Patirà l'enveja del poble per les seves riqueses i fins i tot dels mateixos descendents dels fundadors, amb conflictes molt greus, sobretot per unes suposades mines de plata i viurà intensament el drama occità per excel.lència: la croada contra el catarisme aliant-se absolutament a favor de l'ortodòxia catòlica.

Molts dels seus monjos participaran activament en el drama. Per exemple, Pere de Castellnou, que és nomenat legat pel papa i la mort del qual al Roine, el 15 de gener de 1209, desencadenarà la croada; i sobretot Jacques Fournier, que fou nomenat després bisbe de Pamiers des d'on organitzà una tasca inquisidora extraordinàriament intensa i que gràcies als seus registres podem conèixer avui molts aspectes de la vida dels càtars. Aquest personatge, que després fou papa a Avinyó amb el nom de Benet XII i notable constructor a la ciutat, és el responsable de les enquestes, empresonaments i algun ajusticiament dels últims resorgiments del catarisme a finals del segle XIII i començament del XIV, sobretot a les muntanyes del Pirineu, als pobles de l'Alt Ariège, entre els quals figura el nostre Montaillou, poblet que vam visitar en una excursió l'any passat.

Com sempre succeeix, a la prosperitat econòmica arribà la degradació moral i posteriorment també material, no solament del monestir sinó de tot l'orde del Císter.

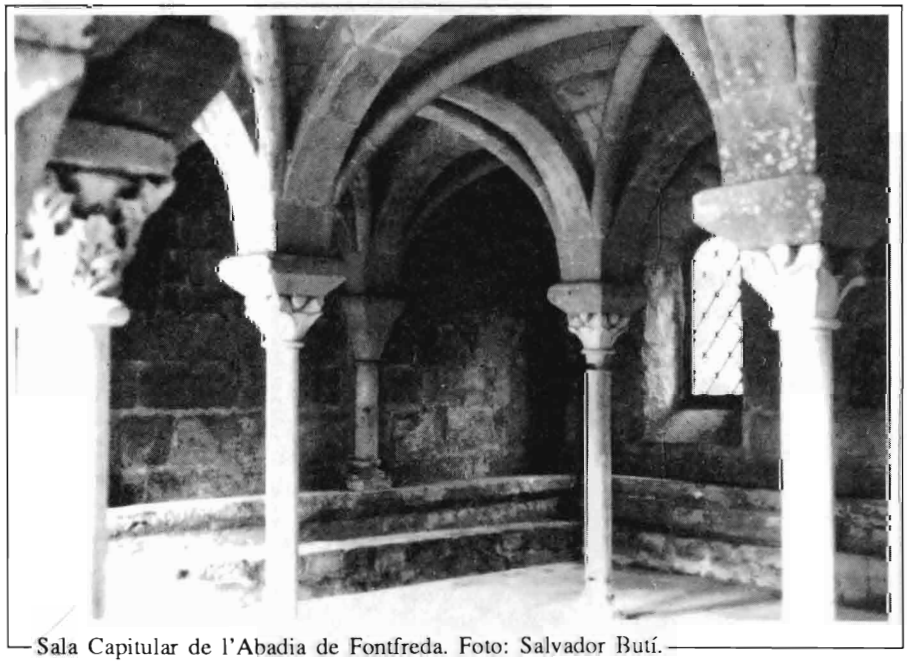

Sala Capitular de l'Abadia de Fontfreda. Foto: Salvador Butí.

El 1764 el rei Lluís XV dóna al bisbe de Perpinyà els béns de l'abadia i aquest, el 1789, jurarà la constitució civil. A Fontfreda queden només set monjos sense cap regla ni bons costums.

El 14 de gener de 1791, l'últim monjo abandona l'abadia i es subhasten els feus.

Des del 1858 al 1901, una comunitat cistercenca de Senanca (Provença) intenta retornar-hi. El fet, però, no té continuïtat i serà venuda novament.

Actualment continua essent una propietat privada, però ben condicionada i oberta al públic, que rep uns 50.000 visitants l'any.

Exterior del claustre de l'Abadia. Foto: Salvador Butí.

EL LLOC

El monestir és situat a prop de Narbona en plenes Corberes, en un paratge molt turmentat, on hi havia una font d'aigua.

Les Corberes, aquest massís muntanyós que ens barra el pas cap al nord després dels Pirineus, és un món de sorpreses, tan aviat és un desert com un bosc frondós, un mar de vinyes com un pedregar inhòspit, però sempre repletes d'història i de vida. Per anar a Fontfreda el millor que es pot fer és agafar l'autopista A-9 en direcció a Narbona i sortir abans d'arribar-hi. Sense accedir a la ciutat, cal anar en direcció a Carcassona i Lesignan les Corberes per la carretera nacional 113. Dos quilòmetres després d'agafar aquesta carretera, s'ha de girar a l'esquerra per la D.613 que ens portarà a Lagrassa, però que hem de deixar després d'haver passat per sota de l'autopista "dels dos mars" per una petita carretera que hi mena al cap de poca estona.

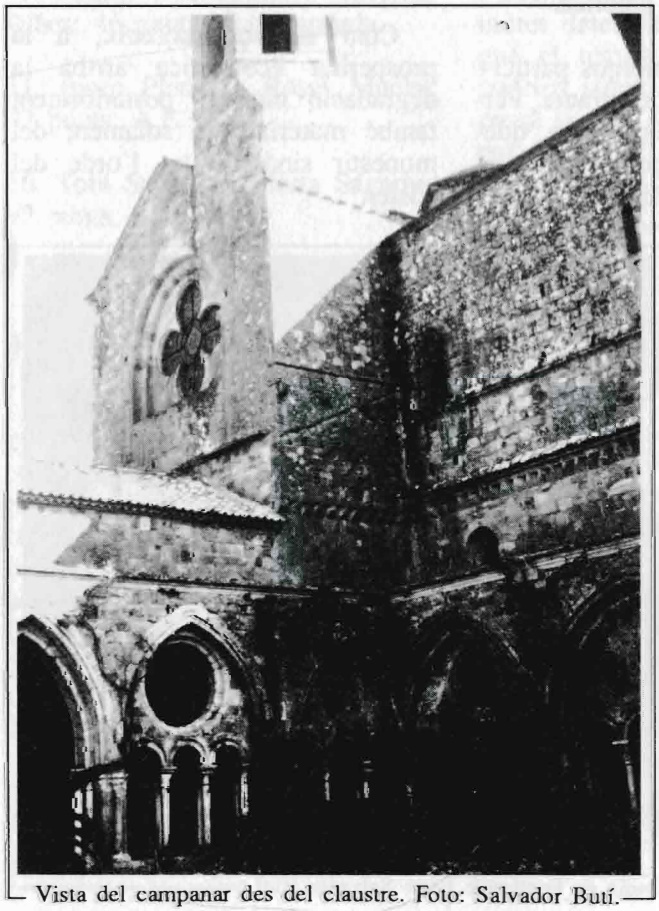

Vista del campanar des del claustre. Foto: Salvador Butí.

EL MONESTIR

El conjunt monumental de Fontfreda és d'aquells que deixen un profund record, no per la seva grandària ni bellesa ni espectacularitat, sinó per l'atmosfera que s'hi respira, l'alè d'història, de vides, de pregàries, de grandesa i de misèries que traspuen les parets.

Es un indret on el silenci és espès, la humitat persistent, les olors tenen regust i els colors estan matisats.

Cal destacar, en primer lloc, l'església del segle XII que s'aparta una mica de l'estil cistercenc clàssic, amb cinc àbsis, tres dels quals són poligonals amb cinc costats. Inicialment tenia tres naus, però al segle XIV se n'hi afegí un quart de lateral amb cinc capelles. La nau principal és apuntada amb arcs torals.

El claustre fou construït durant els segles XIII i XIV, ple de flors en el centre i de llums tamisades sota les voltes ogivals. Es un lloc on es nota molt la pedra i convida al passeig que, per altra banda, no és possible que sigui gaire llarg per les indicacions del guia.

La sala capitular, molt lleugera però bonica, i els altres bastiments monàstics que resten fan del conjunt un indret per conèixer i visitar.

Salvador Butí i Papiol

Fets i Gent

CRONICA LITERARIA

EL CAMÍ DE LA FELICITAT (Bernard Benson)

Aquest és el nostre llibre!

Nosaltres som gent de muntanya, per anar-hi ens cal que hi hagi camí, sembla que aquest llibre ho és un camí, per tant és el nostre.

Doncs, sí que pot ser el nostre, com també pot ser el de molta altra gent que no té res a veure amb la muntanya, en aquesta època en què vivim de neguit, angoixes i d'estirar més el braç que la màniga, en què sovint ens compliquem la vida, sovint perdem l'horitzó i com vulgarment es diu, perdem el nord.

Aquest llibre és enganyador, és de poques paraules i molts dibuixos. D'entrada sembla adreçat als infants, però no, el seu missatge va encaminat a la gent grant, és colpidor i convincent.

Es un llibre petit (153 pàg.), apte per portar-lo a sobre i llegir-lo en les esperes del metge, en el tren, etc. Està fet amb lletra cal.ligràfica i diferents mides i colors. Els dibuixos són del mateix autor, l'anglès Bernard Benson. Aquests dibuixos tenen la missió de complementar les justes paraules en la projecció del seu missatge.

Els protagonistes són dos vailets que, ai las! es perden en el bosc. Aleshores van trobant una sèrie de personatges ja madurs, gent que viu la vida de manera totalment desenfadada i sense deixar escapar l'encant de les coses senzilles que els envolta. Finalment retornen a casa, són els mateixos però són diferents i en retrobar-se amb la seva mare i aquesta els abraça, ella ja nota que el seu cor és ple de felicitat.

Encara que sembli que pel fet d'anar sovint a la muntanya siguem diferents dels altres, no és així. Resulta que ens prenem les coses molt seriosament i en desmesurem el seu valor. Aquest llibre, si més no, ens ajuda a veure-ho tot d'una altra manera i a sospesar-ho també amb mida més proporcionada. A partir d'aquí ja és cosa nostra l'aplicament d'aquesta lliçó.

Joan Lluís Sivill i Vergés

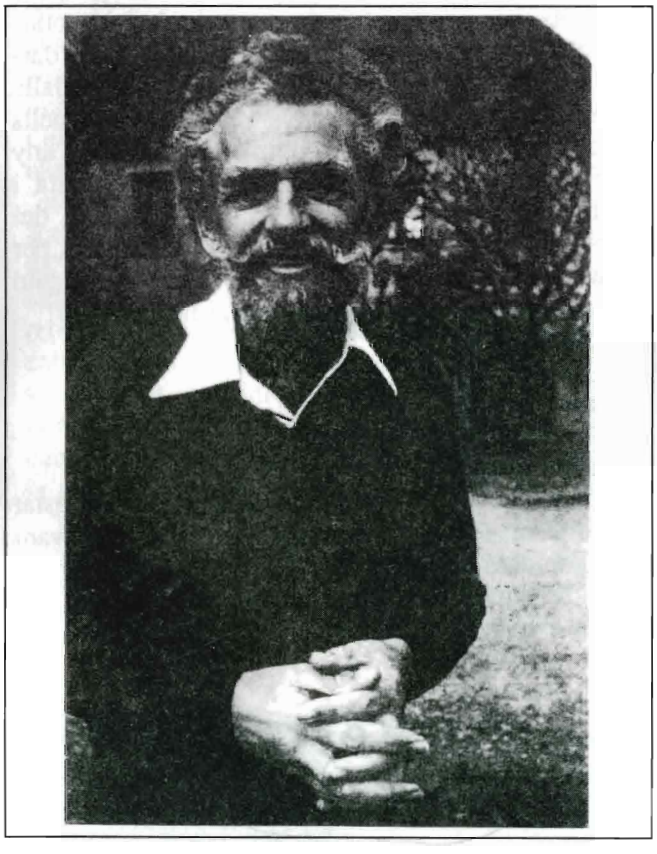

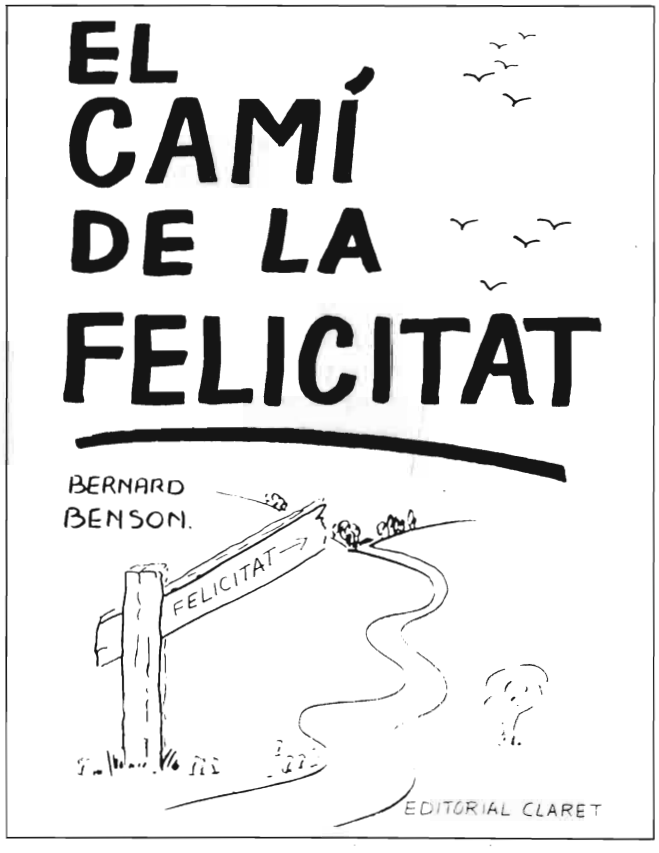

NOTÍCIES I COMENTARIS

ELS DIVENDRES CULTURALS

Passada la mandra que imposa l'estiu, cap a finals de setembre els nostres socis començaren a deixar-se veure per l'estatge social i així engegàrem altra vegada la tanda d'activitats dels divendres. La temporada la inicià el 4 d'octubre en Vicenç Carbonell amb una xerrada, acompanyada de projecció de diapositives, sobre "La tècnica de moldre argila i fer rajoles", temàtica que aconseguí interessar una bona colla d'assidus assistents i altre públic que vèiem per primera vegada.

El divendres següent, 11 d'octubre, era en Salvador Butí (especialitzat en qüestions occitanes) que ens feia passar una bona estona parlant-nos del que veuríem l'endemà en la sortida organitzada també per la Secció de Cultura dins el Cicle "Coneguem Catalunya" a la frontera nord dels Països Catalans, el museu prehistòric de Tautahull, Perpinyà i els castells de Salses, Peyrapertusa i Queribus. Per al dia 18 estava programada una sesió de diapositives del darrer Campament d'Estiu celebrat per l'Entitat en terres lleoneses, projecció a càrrec d'en Pitu Blanes que ajudà a fer conèixer aquells deliciosos paratges als qui no tinguérem la sort de poder gaudir de vacances el mes d'agost.

I per cloure les activitats del divendres d'octubre, un grupet de socis que havia passat uns dies a Navarra seguint el GR-11, ens oferiren una selecció de diapositives d'aquell recorregut acompanyada del corresponent anecdotari, despistades incloses.

El novembre l'encetaven els companys de la Secció d'Escalada amb una magnífica projecció de diapositives de les seves darreres experiències als Alps suïssos, una projecció, val a dir-ho, que aconseguí omplir completament la sala d'actes i fer dentetes a més de quatre.

El divendres 15 canviàvem de tema totalment. En Jordi Hernández tingué la gentilesa d'oferir-nos unes "impressions del Canadà" més concretament en la seva visió i especialització de biòleg. Tot i la fredor que respiraven les fotografies d'aquell país tan gèlid, la sala d'actes també aconseguí un bon caliu de socis i simpatitzants que aplaudiren la seva intervenció.

El divendres següent era la M. Carme Barceló la que aconseguia interessar una nodrida concurrència en la qüestió candent de la temporada: els bolets, comestibles o tòxics? Aquesta xerrada era el preludi del que seguia l'endemà: la 10a Mostra de Bolets, oberta al públic durant el dissabte vespre i diumenge matí i tarda, que com sempre va atraure una nodrida concurrència. Aquesta mostra fou organitzada per la Secció de Cultura però a més contava, com cada any, amb l'estimada col.laboració dels amics de la Societat Catalana de Micologia. Entre ells i alguns espontanis col.laboradors, socis de l'Entitat, aconseguiren reunir 102 espècies, una mitjana, com veieu, molt notable.

I el darrer divendres de novembre era el Joan Toledano el que ens oferia una bonica projecció de diapositives que ens mostraren l'escenari de les seves caminades i grimpades pel Pirineu: Circs de Troumouse, Gavarnie i Neouvielle. I és que el xicot darrerament porta un entusiasme per la muntanya i l'escalada que és massa.

Per al desembre estan anunciats solament un parell d'actes, ja que els altres divendres del mes coincideixen en festes i ponts. Per al dia 13 els amics de l'Esquí preparen la presentació de la temporada, que de moment es presenta bona, i al següent divendres 20 és la Junta Directiva la que ortanitza el cotarro. Hi ha previst, com en els darrers anys, l'oferiment de la medalla dels 25 anys de socis a aquells que els compleixin -aquest any només són cinc- i una modesta i esperem que càlida felicitació del Nadal amb torrons i xampanys per a tots els socis que ens vulguin acompanyar. I que no decaigui!

INCENDIS

Tot i que aquest any ha estat prou benèvol en focs, ens vam deixar de dir que el dia 29 de juliol n'hi hagué un parell que van afectar unes tretze hectàrees en el

NOTÍCIES I COMENTARIS

Penedès. Un fou apagat a La Joncosa del Montmell i l'altre a Sant Jaume dels Domenys, vora el lloc anomenat La Pedrera. En el seu dia es va comentar que foren trobades unes llaunes de benzina buides, pel que es va creure que foren intencionats.

TOT ES IMPORTANT

Cert mitjà de comunicació visual fa servir frases i paraules repetitivament, les quals no seria difícil de canviar de tant en tant. La paraula **"important"**, els meteoròlegs la usen a dojo i de diverses maneres: "força important", "molt important", "més important", "poc important", "sense importància". D'acord que en facin esment quan veritablement el pronòstic sigui important. Però quan s'ha de minimitzar el fenomen, no cal usar l'esmentada paraula, ja que hi ha mots adients, com són "lleu", "escassa", "insignificant", "poc actiu", "secundària", "desapercebuda", etc. I sinònims d'important també n'hi ha. En són una mostra: representativa, significativa, destacable, remarcable, respectable, sobresortint, considerable i moltes altres que de moment no tenen cabuda en els espais del temps de la tele del "sisplau".

Veieu si no és més simple dir "nebulositat escassa" que "molt poc important" i "pluja insignificat" que "pluja no gaire important". Què hi farem! No sempre "plou" a gust de tothom.

PARAULES DE MODA

En totes les èpoques s'han posat de moda diverses paraules que, de la mateixa forma que apareixen, al poc temps deixen d'usar-se.

Actualment ens trobem constantment amb dues paraules que serveixen per a tothom i en qualsevol lloc: **al.lucinar** i **tema**.

Fa una bona temporada que s'al.lucina i hom es queda al.lucinat. Qualsevol cosa que succeeix és per al.lucinar. Què vol dir exactament aquest mot? El diccionari diu que el verb al.lucinar és estar afectat amb al.lucinacions, i figuratívament, encegar, captivar irresistiblement. Les al.lucinacions poden ésser acústiques, visuals, gustatòries, olfactòries i tàctils. Les persones perceben un objecte o un estímul exterior inexistent, considerats pel subjecte com a reals. Tots aquests efectes són un desordre dels sistemes sensorials. Es a dir, que la persona que al.lucina no està bona de salut. Ara, si les persones que al.lucinen tan sovint volen dir que estan encegades o captivades senses remei, això ja és una altra cosa. De tota manera, cal que precisin, ja que no és bo al.lucinar massa.

Una altra paraula d'avui dia és **tema**, que la sents tant a la ràdio com a la tele, la veus escrita als periòdics i l'escoltes pel carrer, tot i que és un mot que pot tenir molts sinònim, com són "aquest assumpte", "aquesta qüestió", "aquest motiu", "aquest aspecte", més adients a la conversa que s'està duent, però sembla que ningú no se'n recorda. Així quan es va fer esment del "tema del local social", hagués quedat millor dient "la qüestió del local soal", o "l'assumpte del local social", o "l'afer..." Ja n'hi ha prou de temes!

HEM PERDUT UN BON AMIC

L'excursionisme català i els senderistes en particular hem perdut un dels principals promotors dels Senders de Gran Recorregut. Llibert Carulla i Tella, de 57 anys i veí de Santa Coloma de Gramenet, fou trobat ofegat al riu Llierca el passat 18 de novembre. Era membre del Comité Català de Senders. Llibert Carulla va impulsar els senders de gran recorregut i els senderistes vilanovins vam tenir forces contactes amb ell a ran de l'exposició gràfica de promoció dels GR que celebrarem al Castell de la Geltrú i més endavant per l'elaboració i marcatge per la nostra comarca del GR-92. Descansi en pau aquest bon excursionista i company.

TECNICS

ANTIGA ELÈCTRICA CAMPILLO

AIGUA - LLUM - GAS

CALEFACCIÓ

REPARACIÓ D'ESCALFADORS

Picapedrers, 3 - Tel. 814 32 46
VILANOVA I LA GELTRÚ

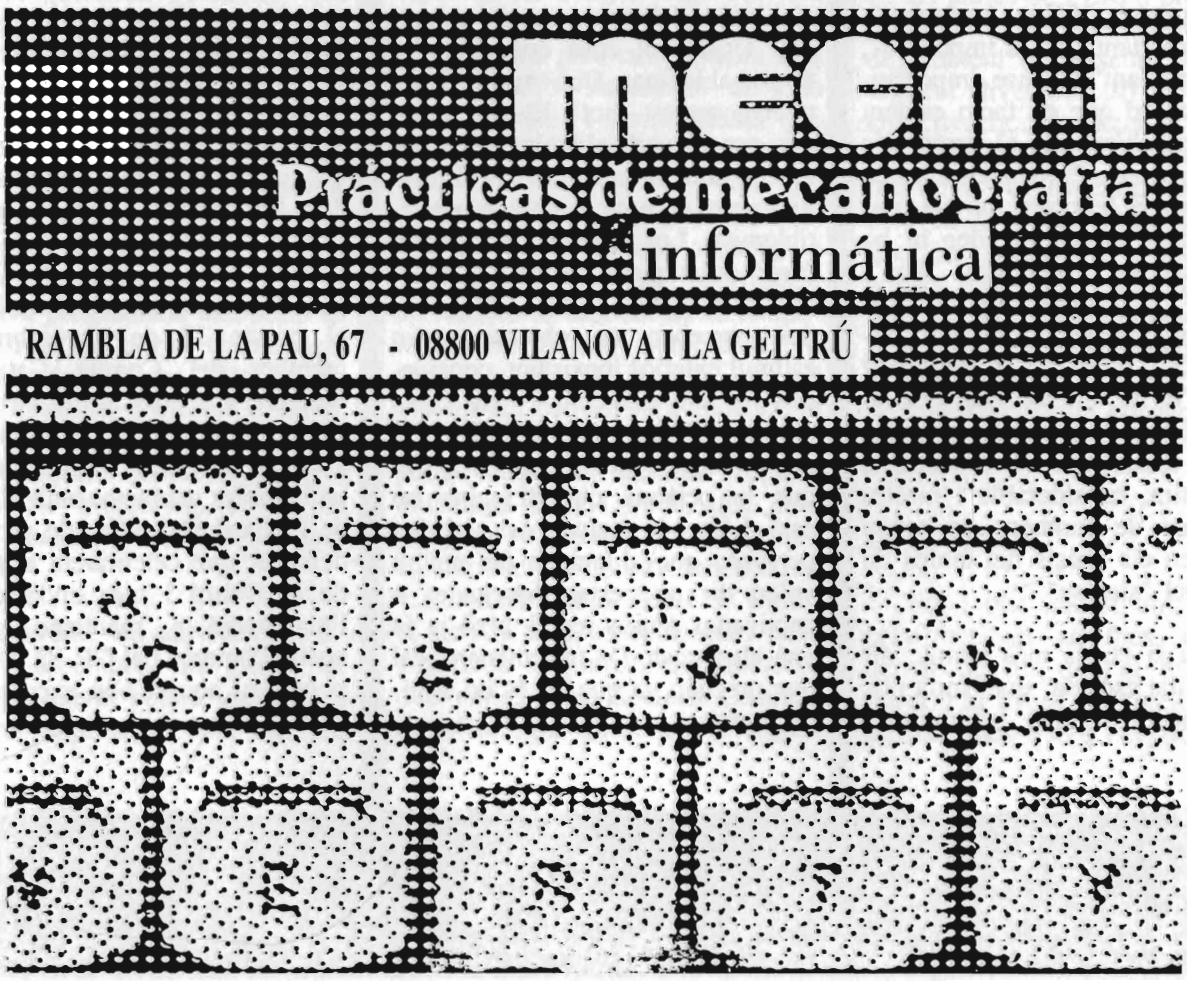

BOLSOS

rodero

Avda. Francesc Macià, 65 / Sant Gregori, 4
Tel. 815 18 44
08800 VILANOVA I LA GELTRÚ

A.E. TALAIA

SUZUKI

LIDO 50

MOTOR: monocilíndrico - 2 tiempos. Refrigeración por aire forzado.
CILINDRADA: 49 C.C.
POTENCIA.: 3 CV.
PESO: 70 kg. COLOR: Blanco, Negro.

SUZUKI VILANOVA

JAUME PUJANTE IGLESIAS

Rbla. Ventosa, 29
Telèfon 815 41 86

08800 Vilanova i la Geltrú

Motocicletes - Ciclomotors - Bicicletes

T'HO MIRIS COM T'HO MIRIS

EMISSIÓ CADA DIA, A PARTIR DE LES 20,30 h.

DILLUNS: INFORMACIÓ ESPORTIVA
DIMECRES: DEBATS CIUTADANS
DIVENDRES: INFORMACIÓ LOCAL I COMARCAL

cb TV

Canal Blau - Televisió de Vilanova